ILZE AUZIŅA • ARVILS ŠALME

LAIPA

LATVIEŠU VALODA
SKOLOTĀJA GRĀMATA

Latviešu valodas
aģentūra

2022

SATURS

Ievads 3
Kā strādāt ar grāmatu 7

A1

1. nodaļa PRIEKS IEPAZĪTIES 8
2. nodaļa NO VISAS PASAULES 14
3. nodaļa PILSĒTĀ UN LAUKOS 21
4. nodaļa MANA MĀJA UN ĢIMENE 28
5. nodaļa KĀJĀM, AR TROLEJBUSU, AR LIDMAŠĪNU 36
6. nodaļa IKDIENAS DARBI 43
7. nodaļa IEPIRKŠANĀS 49
8. nodaļa LABU APETĪTI! 56
9. nodaļa BRĪVAIS LAIKS 65
10. nodaļa ES CEL,OJU.... 72
11. nodaļa ESI VESELS! 79
12. nodaļa MĀCĪBAS UN DARBS 86

Skolotāja grāmata ir sagatavota kā palīgmateriāls darbam ar mācību līdzekļu komplektu. Mācību līdzekļu komplekts paredzēts pieaugušo auditorijai un vecāko klašu skolēniem iesācējiem latviešu valodas kā svešvalodas apguvei bez starpniekvalodas.

Mācību līdzekļu komplektā ietilpst

1) Laipa. A1. Latviešu valodas mācību grāmata,
   Laipa. A1. Latviešu valodas darba burtnīca (turpmāk – Laipa A1),
2) Laipa. A2. Latviešu valodas mācību grāmata,
   Laipa. A2. Latviešu valodas darba burtnīca (turpmāk – Laipa A2).

Mācību līdzekļu saturs veidots, balstoties uz atziņām, kas ietvertas vairākos mūsdienu valodu apguves metodikas avotos – „Eiropas kopīgajās pamatnostādnēs valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana" (2006; turpmāk – Pamatnostādnes), I. Auziņas un A. Šalmes sagatavotajā metodiskajā izdevumā „Latviešu valodas prasmes līmeņi: pamatlīmenis A1, A2, vidējais līmenis B1, B2" (2016) –, kā arī izmantojot dažādu mācību kursu izstrādes paraugus svešvalodās un autoru praktisko pieredzi darbā ar pieaugušajiem.

Laipa A1 mācību grāmatai ir 12 nodaļas / temati: „Prieks iepazīties", „No visas pasaules", „Pilsētā un laukos", „Mana māja un ģimene", „Kājām, ar trolejbusu, ar lidmašīnu", „Ikdienas darbi", „Iepirkšanās", „Labu apetīti!", „Brīvais laiks", „Es ceļoju…", „Esi vesels!", „Mācības un darbs". Nodaļas ir apvienotas lielākos tematu ciklos (moduļos) – *Identitāte, Dzīves vide, Mūsdienu dzīves ritms, Izglītība un karjera*.

Katra nodaļa / temats ir sadalīts vairākās apakšnodaļās / apakštematos, kas atklāj ar galveno tematu saistīto mācību saturu, piedāvājot daudzveidīgas saziņas situācijas, kā arī vairākus gramatikas un leksikas apguves ciklus. Piem., nodaļā „Mana māja un ģimene" iekļauti apakštemati „Mana māja", „Mana dzīvesvieta", „Mana ģimene", „Mans, mana, man", „Valoda ikdienas saziņai".

Laipa A2 mācību grāmatai ir 11 nodaļas / temati: „Es, mana ģimene un draugi", „Kādi mēs esam", „Mana dzīvesvieta", „Pie dabas", „Mans plānotājs", „Iepirkšanās un pakalpojumi", „Es interesējos par…", „Ceļojums", „Svētku laiks", „Izglītība un darbs", „Es esmu Latvijā". Katra nodaļa sākas ar atkārtojumu, kurā ietverti ar tematu saistīti iepriekšējā kursa svarīgākie jautājumi. Arī šajā grāmatā nodaļas ir apvienotas lielākos tematu ciklos (moduļos) – *Cilvēka identitāte, Dzīves vide, Ikdienas dzīves ritms*.

A2 līmenī mācību līdzeklis piedāvā padziļināt valodas prasmi par jau iepriekšējā kursā ietvertajām tēmām. Teksti, uzdevumi un vingrinājumi paredz, ka valodas apguvējs mācās lietojot valodu daudz plašākās saziņas situācijās, izvēršot izteikumus un izmantojot bagātīgāku vārdu krājumu un daudzveidīgākas gramatiskās struktūras.

Abās grāmatās katras nodaļas noslēgumā ir dažādi saziņas vingrinājumi („Valoda ikdienas saziņai") un pašpārbaudes uzdevumi („Pārbaudi sevi!"). Mācību grāmatu pielikumā ir gramatikas tabulas, vārdu saraksts (vārdnīca), pašpārbaudes uzdevumu atbildes. Laipa A2 ir pievienoti arī klausīšanās uzdevumu teksti.

Darba burtnīcās ir iekļauti leksikas, gramatikas, tekstpratības un tekstveides uzdevumi. A1 kursa darba burtnīcas noslēgumā ir ievietoti arī lietišķo rakstu paraugi, valstu, tautību, valodu un mērvienību nosaukumi.

Latviešu valodas pašmācības līdzeklis e-Laipa elaipa.lv saturiski atbilst mācību līdzekļu Laipa A1 un Laipa A2 nodaļām. Katrā pašmācības līdzekļa nodaļā ir četras sadaļas: „Vārdi un frāzes", „Gramatika", „Lasīšana" un „Klausīšanās". Katrā sadaļā ir gan mācību materiāli (teksti, attēli, audio), gan pašpārbaudes uzdevumi.

Vietnē maciunmacies.valoda.lv ir atrodams interaktīvs mācību materiāls, kas veidots atbilstoši Laipa A1 un Laipa A2 saturam.

Mācību materiālā ir

1) fonētikas sadaļa – īsa informācija un vingrinājumi par latviešu valodas alfabētu, patskaņiem, divskaņiem, līdzskaņiem un vārda uzsvaru,
2) klausīšanās audiouzdevumi – Laipa A1, Laipa A2,
3) pašpārbaudes uzdevumi (testi), kas saturiski atbilst katrai Laipa A1 un Laipa A2 nodaļai. Katrā testā ir 10 uzdevumi, kas ļauj valodas apguvējam novērtēt savu lasīšanas prasmi (1.–3. uzd.), klausīšanās prasmi (4.–6. uzd.) un valodas lietojumu (7.–10. uzd.).

Mācību procesā izmantojami arī citi resursi:

1) darba burtnīca pieaugušajiem „Runāsim pareizi!",
2) mājasdarbi mājasdarbi,
3) „Latviešu valodas darbības vārdu tabulas".

Saskaņā ar vispārīgo pamatlīmeņa (A1, A2) aprakstu mācību līdzekļu saturs nodrošina visu valoddarbības prasmju – klausīšanās, lasīšanas, runāšanas un rakstīšanas – pilnveidi.

Mācību līdzekļu komplektā ir piedāvāti ar saziņas situācijām saistīti teksti, uzdevumi un citi papildmateriāli. Mācību saturs ir vērsts uz valodas apguvēja praktiskajām vajadzībām, lai viņš latviešu valodu spētu lietot personiskajā un sociālās darbības jomā. Piedāvājot dažādus vingrinājumus, valodas apguvējs mācību kursā tiek rosināts attīstīt uz saziņu vērstas darbības, lai zināšanas, prasmes, attieksme un pieredze tiktu virzīta kompleksā personības izglītošanās aspektā un pakāpeniski pilnveidotu valodas apguvēja komunikatīvo un valodas kompetenci, kā arī citas kompetences, kuras detalizēti aprakstītas Pamatnostādnēs.

Mācību līdzekļu komplektā paredzēti arī dažādi uzdevumi rakstīšanas prasmes attīstīšanai. Rakstīšanu valodas apguvējs mācās, veicot ļoti īsus pierakstus (atsevišķus vārdus, teikumus) darba burtnīcā, taču pakāpeniski tiek piedāvāti arī plašāki rakstveida uzdevumi, tā veicinot gan rakstīšanas prasmi, gan tekstveides prasmi, piemēram, raksturot savas istabas iekārtojumu, rakstīt par savu dienu, uzrakstīt tradicionālu un e-pasta vēstuli draugam.

Gan A1, gan A2 mācību programmā gramatikas apguve ir cieši saistīta ar katras nodaļas tematisko saturu un leksikas izvēli tajā. Tēmas apguvei ir piedāvātas noteiktas gramatiskās kategorijas un formas, ar kurām šīs kategorijas izteic. Valodas sistēmas elementu izmantojums notiek atbilstoši komunikatīvajām vajadzībām un saziņas mērķim. Kaut arī atsevišķās tēmās dotas dažādu vārdšķiru locīšanas pilnas paradigmas, nebūtu jāizvirza mērķis katrā atsevišķā gadījumā iemācīties pilnu locījuma sistēmu. Svarīgi, lai valodas apguvējs pie paradigmu veseluma izpratnes nonāktu pakāpeniski, apzinoties noteiktu valodas formu lietojuma vajadzības savā saziņas praksē.

Lai precīzāk parādītu noteiktu gramatisko formu nozīmi katrā mācību tematā, šajā metodiskajā līdzeklī svarīgāko vārdu savienojumu un teikumu piemēri atspoguļoti gramatisko modeļu veidā, kas līdzīgi aprakstīti arī izdevumā „Latviešu valodas prasmes līmeņi: pamatlīmenis A1, A2, vidējais līmenis B1, B2".

A1 ir valodas apguves sākuma līmenis, kurā galvenais uzsvars ir likts uz jautājumu un atbilžu formulēšanu, īsu tekstu apguvi un veidošanu par sadzīviskām tēmām – par sevi un citiem cilvēkiem, dzīvesvietu, apkārtni, lietām, priekšmetiem un parādībām sev apkārt, raksturīgām ikdienas darbībām, kā arī vienkāršu izteikumu formulēšanu par labi zināmiem tematiem un situācijām, izmantojot vienkāršas gramatiskās formas, ierobežotu leksiku, frāzes un paraugteikumus. Saziņas uzdevumi un teksti galvenokārt ir saistīti ar divām valodas lietojuma jomām – privāto dzīvi un sociālo darbību, tikai nedaudz pieskaroties mācību un darba jautājumiem. Jaunā leksika tiek apgūta pakāpeniski noteiktās tematiskās grupās un ir cieši saistīta ar galvenā temata saturu.

Valodas apguvējs vēl tikai mācās skaņu izrunu, sāk iepazīt latviešu valodas fonētiski fonoloģisko sistēmu un skaņu izrunas nosacījumus. Valodas apguvēja runa var būt neskaidra un kļūdaina.

Valodas apguvējs mācās lasīt un saprast īsus tekstus gan monologa, gan dialoga formā. Papildus tiešajiem uzdevumiem mācību grāmatā valodas apguvējs tiek aicināts vērot un lasīt ar tēmu saistītus materiālus ārpus mācību vides – autentiskus uzrakstus (izkārtnes, norādes) publiskās vietās, informāciju preču zīmēs un reklāmā, veidlapās, lietišķajos rakstos (ielūgumā, apsveikumā, afišā, īsziņā, e-pasta vēstulē). Lasīšanas un klausīšanās prasmes apguves atvieglošanai tiek izmantota audiovizuālā uztvere, t. i., cilvēka spēja uztvert valodu ar redzi un dzirdi, tādēļ mācību kursā viena un tā pati informācija ir piedāvāta gan rakstītā tekstā, gan audioierakstā. Atsevišķi teksti ir papildināti ar attēliem, tabulām vai citiem vizuāliem līdzekļiem, tā paplašinot pasniedzēja metodiskā darba iespējas un valodas apguvēju rosinot plašāk izvērst savas runas darbības.

Šajā līmenī valodas apguvējs vēl nespēj veidot spontānu sarunu, brīvi izteikties, izvērsti runāt par dažādām tēmām un ne vienmēr viņam izdodas vārdos precīzi formulēt savas domas, tāpēc daudzi vingrinājumi paredz reproduktīvas darbības un valodas lietojumu, izmantojot

gatavus izteikumu modeļus – nepabeigtus teikumus vai paraugteikumus. Lai saprotami sniegtu informāciju, runātājs var izmantot arī citus saziņas līdzekļus – žestus, mīmiku, valodas kodu maiņu – vai arī lūgt saziņas partnera palīdzību. Šādu saziņas stratēģiju jāmāca lietot jau valodas apguves sākumposmā. Mācību process ir jāvirza tā, lai valodas apguvējs, izmantojot dažādas saziņas stratēģijas, ar nelielu vārdu krājumu un nelielām gramatikas zināšanām, pēc iespējas ātrāk var iesaistīties vienkāršā saziņā gan tuvāku runātāju lokā, gan sabiedriskajā telpā – uzdot vienkāršus jautājumus par atrašanās vietu, saņemt pakalpojumus veikalā un kafejnīcā, iegūt informāciju par sabiedriskā transporta kustību, kultūras pasākuma programmu, ceļojuma maršrutu utt.

A2 lielāks akcents likts uz dažādu saziņas funkciju nozīmi. Atbilstoši sarunas apstākļiem valodas apguvējs daudz plašāk lieto dažādas frāzes (lai sasveicinātos, uzrunātu, uzaicinātu, atbildētu uz uzaicinājumu, izteiktu komplimentu), prot precīzi pajautāt un iegūt informāciju, apjautāties par saziņas partnera sajūtām un emocionālo stāvokli, sniegt norādījumus, izteikt pavēles, paust emocijas, attieksmi, vērtējumu utt.

Vārdu izruna pakāpeniski uzlabojas, un klausītajam to kļūst vieglāk uztvert. Valodas apguvējs turpina iepazīt latviešu valodas fonētiski fonoloģisko sistēmu un skaņu izrunas nosacījumus. Lai gan izruna ir pietiekami skaidra un klausītājam saprotama, tomēr sarunas partnerim laiku pa laikam ir jālūdz valodas apguvējs atkārtot teikto.

Šajā līmenī padziļinās runātāja diskursa kompetence, paplašinās vārdu krājums, informācijas ieguvei tiek izmantoti daudzveidīgāki teksta žanri. Līdztekus tēmām par privāto un sociālo dzīvi (personība, ģimene, māja, sadzīve, attiecības, ikdienas darbi, intereses, darbības sabiedriskajā telpā, institūcijās u. c.) vienkāršā veidā tiek apgūti arī profesionālās darbības un izglītības jautājumi (profesija un tajā veicamie pienākumi, mācības, to raksturojums u. c.). Mācību procesā jāiekļauj arī sarežģītākas tēmas, piem., kā iegūt vīzu un šķērsot robežu, kur un kā meklēt palīdzību Latvijā, ko sacīt darba intervijā.

Valodas apguvējs daudz vairāk iepazīst specifisku informāciju, izmantojot vieglajā valodā uzrakstītus tekstus – īsus avīžu rakstus, sludinājumus, vēstules, prospektus, ēdienkartes, instrukcijas, uzziņu literatūru (vārdnīcas un enciklopēdijas šķirkļus) u. c. Lielāka uzmanība ir pievērsta arī rakstīšanas prasmes un tekstveides uzdevumiem. Valodas apguvējs sniedz izvērstas atbildes uz jautājumiem, ieraksta datus anketā, aizpilda iesnieguma veidlapu, veido aprakstus par attēliem, raksta apsveikumu, dzīvesgājumu, tekstu uz atklātnes no ceļojuma utt.

APZĪMĒJUMI			
Iespiestie mācību materiāli		Elektroniskie mācību materiāli	
MG	Mācību grāmata	E-A1	*e-Laipa* A1 līmenis
DB	Darba burtnīca	E-A2	*e-Laipa* A2 līmenis
		VF	*e-Laipas* sadaļa „Vārdi un frāzes”
		G	*e-Laipas* sadaļa „Gramatika”
		L	*e-Laipas* sadaļa „Lasīšana”
		K	*e-Laipas* sadaļa „Klausīšanās”
			Norādot *e-Laipas* uzdevumus, vispirms ir norādīts līmenis (E-A1 vai E-A2), tad iekavās dota norāde uz konkrētas nodaļas (1. cipars) sadaļas (VF, G, L vai K) uzdevumu (2. cipars), piem., E-A1(1VF-5).

ADJ – adjektīvs, īpašības vārds
ADV – adverbs, apstākļa vārds
akuz. – akuzatīvs
dat. – datīvs
dekl. – deklinācija, nomenu locīšana
dsk. – daudzskaitlis
fin. – darbības vārda finītā forma, personas forma
ģen. – ģenitīvs
inf. – infinitīvs, nenoteiksme
īst. – īstenības izteiksme, indikatīvs
l. m. – līdzskaņu mija
lok. – lokatīvs
nāk. – nākotne, *futūrum*
NOM – nomens, lokāma vārdšķira (lietvārds, īpašības vārds, skaitļa vārds)
nom. – nominatīvs
NUM – numerālis, skaitļa vārds
kārtas – kārtas
pam. – pamata
pag. – pagātne
PART – partikula
PREP – prepozīcija, prievārds
PRON – pronomens, vietniekvārds
jaut. – jautājamais
nor. – norādāmais
pers. – personas
pied. – piederības
S – substantīvs, lietvārds
sal. – salīdzināmās pakāpes
siev. – sieviešu dzimte
tag. – tagadne
V – verbs, darbības vārds
V cop – kopula, saitiņa
vienk. – darbības vārda vienkāršā laika forma
vīr. – vīriešu dzimte
vok. – vokatīvs
vsk. – vienskaitlis
$_{1, 2, 3}$ – pirmā, otrā, trešā persona (darbības vārds)
i, i, iii – 1., 2., 3. konjugācija, darbības vārda locīšana
I, II, III, IV, V, VI – 1., 2., 3., 4., 5., 6. deklinācija, nomenu locīšana
* – valodas vienība, kas neatbilst attiecīgajam prasmju līmenim, apguves izvēle – individuāla
/ – lietota *vai* nozīmē

1. nodaļa PRIEKS IEPAZĪTIES

MG 7.–18. lpp., DB 2.–6. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS[1]	VĀRDU KRĀJUMS[2]	GRAMATIKA
1.a Iepazīšanās **1.b Pieklājības frāzes**	• Sasveicināšanās (no rīta, dienā, vakarā) • Iepazīšanās un iepazīstināšana • Jautā par vārdu (*Kā tevi / jūs sauc?*) • Apjautāšanās par labsajūtu • Īsas atbildes – kā sauc, ar ko nodarbojas	• Pieklājības frāzes – sasveicināšanās, prieka izteikšana, apjautāšanās par labsajūtu (*Labrīt! Labdien! Ļoti patīkami! Kā klājas?*) • Personas vārds, uzvārds, profesija / nodarbošanās (*students, pasniedzējs*) • Apgalvojums un noliegums (*jā, nē*)	• Alfabēts, burti un skaņas • Īsie un garie patskaņi • Darbības vārds *būt / nebūt* tagadnē • Personas vietniekvārdi *es, tu, viņš, viņa* nominatīvā un akuzatīvā • Jautājuma un atbildes formulēšana
1.c Profesijas	• Profesijas nosaukšana • Jautā un atbild par profesiju	• Profesijas (*ārsts, skolotājs, pārdevēja, sekretāre, pavāre*)	• Lietvārds (profesiju nosaukumi) vīriešu un sieviešu dzimtē (*pārdevējs – pārdevēja, aktieris – aktrise*) • Lietvārds (profesiju nosaukumi) vienskaitlī un daudzskaitlī (vsk. nom. *pārdevējs* – dsk. nom. *pārdevēji*) • Jautājumu formulēšana par profesiju • Norādāmie vietniekvārdi *tas, tā, tie, tās*
1.d Tālrunis un adrese	• Tālruņa numura nosaukšana • Adreses un e-pasta nosaukšana	• Skaitļi no 1 līdz 20 • Pilsētas (*Liepāja, Jelgava, Daugavpils, Rīga*) • Ielu nosaukumi (*Ventspils iela, Čaka iela, Matīsa iela*) • Adrese, māja, dzīvoklis, pilsēta, pasta indekss (*Priežu iela 9, dzīvoklis 6, Rīga, LV-3458*) • E-pasts (*rija23@gmail.com*)	• Pamata skaitļa vārdi no 1 līdz 20
1.e Valoda ikdienas saziņai	• Sarunā iekļauj stāstījumu par sevi vai citu personu. Nosauc vārdu, uzvārdu, profesiju / nodarbošanos, dzīvesvietas adresi, pasta indeksu, e-pasta adresi, tālruņa numuru • Aizpilda anketu ar ziņām par personu		

[1] Mācību grāmatā lietots apzīmējums „Saziņa".
[2] Mācību grāmatā lietots arī apzīmējums „Leksika".

PRIEKS IEPAZĪTIES

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI
• **Apgūst** latviešu valodas alfabēta burtus un tiem atbilstošas skaņas, īpašu uzmanību pievēršot īso patskaņu un garo patskaņu izrunai vārdos un burtu rakstībai. • **Prot nosaukt** atsevišķas profesijas vīriešu un sieviešu dzimtē vienskaitlī un daudzskaitlī. • **Prot nosaukt** skaitļus no 1 līdz 20 un **lietot** tos, lai skaitītu, nosauktu savu mājas / dzīvokļa numuru, tālruņa numuru, pasta nodaļas indeksu. • **Mācās lietot** personas vietniekvārdus: PRON pers. + V īst. vienk. tag. *būt* (*es esmu, tu esi*). • **Mācās lietot** norādāmos vietniekvārdus: PRON nor. nom. *tas, tā, tie, tās* + V cop fin. *būt* + S nom. (*tas ir…, tā ir…*). • **Lieto** vārdu savienojumus *mani sauc, tevi sauc.* • **Mācās lietot** darbības vārdu *būt / nebūt* personas formā tagadnē: V īst. vienk. tag. $_{1, 2, 3}$ *būt / nebūt* (*es esmu, tu esi, viņš, viņa ir*). • **Mācās nosaukt** personas un lietas vienskaitlī un daudzskaitlī (profesijas): S vsk., dsk. nom. • **Veido** īsu sarunu, kurā – nosauc savu vārdu un uzvārdu, nodarbošanos / profesiju, – nosauc savu tālruņa numuru, adresi (pilsētu, ielu, mājas un dzīvokļa numuru, pasta indeksu) un e-pastu, – lieto īsas iepazīšanās frāzes un paraugteikumus: jautājums, atbilde uz jautājumu, pateicība, atbilde uz pateicību, prieka paušana, intereses izrādīšana sarunas sākumā, dzīvu būtņu un priekšmetu nosaukšana. Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 1.f apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv.

Piezīmes

1.a IEPAZĪŠANĀS
1.b PIEKLĀJĪBAS FRĀZES

SAZIŅA, TEKSTS

Īsi iepazinies ar latviešu valodas alfabētu, kā arī burtu un skaņu atbilsmes jautājumiem, valodas apguvējs pievērsas attēlu un tekstu izpētei: vēro uzrakstīto, ar pasniedzēja atbalstu / izrunas demonstrējumu mēģina tekstu izlasīt **MG 1.1.**

Lai apgūtu iepazīšanās standartfrāzes un leksiku, klausās un atkārto sarunu fragmentus **MG 1.2.;** E-A1(1VF-3), 1VF-4). Vērojot attēlus un klausoties sarunas, atveido sarunas par dotajām situācijām **MG 1.6., 1.8.** Pievērš uzmanību sasveicināšanās frāzēm dažādos diennakts laikos E-A1(1VF-9), sakārto izteikumus atbilstoši sarunas situācijām, kas parādītas attēlos E-A1(1L-5).

Kad tiek pildīti iepriekšminētie vingrinājumi, pasniedzējs var ieteikt lietot vārdus / vārdu savienojumus (*no rīta, dienā, vakarā*), norādot, kad minētās saziņas frāzes tiek lietotas. Pulksteņa laiku šajā tematā vēl neapskata.

Turpmāko mācību gaitā veido īsus dialogus, izmantojot dotos ievadteikumus **MG 1.9.**, izvēlas atbilstošu atbildi uz jautājumu **DB 1.3.,** E-A1(1L-4). Satikšanās un iepazīšanās situācijās sarunas saturs tiek paplašināts, lietojot dažādas pieklājības frāzes **MG 1.7., 1.9**. To apguvei piedāvāts klausīties un lasīt dialogus, nosakot atbilstošas frāzes lietojumu sarunā E-A1(1VF-5, 1L-2, 1L-3, 1L-4) (sk. **komunikatīvo tabulu MG 10. lpp.**).

Tīmekļa resursi: leksiskie, gramatiskie vingrinājumi par iepazīšanās tematu , mājasdarbi .

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Lai saprastu un sāktu veidot ļoti vienkāršu dialogu, valodas apguvējs mācās atsevišķus vārdus un frāzes – nosauc vārdu un uzvārdu, lieto sasveicināšanās frāzes dažādos diennakts laikos, izsaka patiku un novēlējumu (sk. **komunikatīvo tabulu MG 10. lpp.**), runājot par personu, lieto personas vietniekvārdus.

Valodas apguvējs mācās formulēt jautājumus *Kā tevi sauc? Kā jūs sauc?* un atbildes uz tiem, izmantojot piemērotu vietniekvārdu (sk. **tabulu MG 9. lpp.**).

Lieto apgalvojuma partikulu *jā* vai nolieguma partikulu *nē*, atbildot uz jautājumiem (*Vai tu esi Andris? – Nē, es neesmu Andris.*) **MG 1.2., 1.3.** Pilda vingrinājumu, kurā ieraksta sarunas kontekstam atbilstošu vārdu **DB 1.4.**

GRAMATIKA (arī fonētika)

Valodas apguvējs iepazīstas ar latviešu valodas burtiem un skaņu izrunu, vēro un saklausa burtu un skaņu atbilsmes **MG 1.4., 1.5.**; E-A1(1VF-1). Papildus var pievērst uzmanību arī burtu secībai alfabētā E-A1(1K-1), taču tas nav jāizvirza kā nozīmīgs mācīšanās mērķis kursa sākumposmā.

Mācību procesā tiek pievērsta uzmanība burtu nosaukumiem: a, A, ā, Ā, b (*bē*), c (*cē*), č (*čē*), d (*dē*), e, ē, f (*ef*), g (*gā*), ģ (*ģē*), h (*hā*), i, ī, j (*jē*), k (*kā*), ķ (*ķē*), l (*el*), ļ (*eļ*), m (*em*), n (*en*), ņ (*eņ*), o, p (*pē*), r (*er*), s (*es*), š (*eš*), t (*tē*), u, ū, v (*vē*), z (*zē*), ž (*žē*). Klausās un atkārto burtu skanējumu. Klausās un ieraksta atbilstošu burtu **MG 1.28.**

Ieteicams vienlaikus pievērst uzmanību gan burtu skanējumam, gan to rakstībai vārdā E-A1(1K-2, 1K-5)

Attīstot fonemātisko dzirdi, norāda uz īso patskaņu (*a, i, u, o* [ɔ], *e* [e], *e* [æ]) un garo patskaņu (*ā, ī, ū, o* [ɔ:], *ē* [e:], *ē* [æ:]) izrunas atšķirībām **MG 1.10.**

Var izmantot arī interaktīvo darba burtnīcu pieaugušajiem latviešu valodas izrunas un rakstības izkopšanai „Runāsim pareizi!" – maciunmacies.valoda.lv 1. uzd. , 4. uzd. u. c. Strādājot ar šiem uzdevumiem, nepieciešams plašāks vārdu krājums.

Mācās lietot personas vietniekvārdus savienojumā ar darbības vārdu *būt / nebūt* tagadnē dažādās personas formās **MG 1.3., 1.32.; DB 1.1.**; E-A1(1K-4) (sk. **tabulu MG 9. lpp.**).

Iepazīšanās situācijās mācās formulēt jautājumus un atbildēt uz tiem (*Kā jūs sauc? – Mani sauc Migels.*) **MG 1.1.,1.2.,1.3.** Mācās lietot personas vietniekvārdu *mani, tevi* savienojumā ar darbības vārdu *sauc* **DB 1.8., 1.9., 1.10.**

Klausās un raksta. Raksta darbības vārda *būt* atbilstošās formas **MG 1.32.** Paplašināts uzdevums (arī nolieguma formā) E-A1(1G-1). Ievieto iztrūkstošos darbības vārdus vai vietniekvārdus (*esmu, esi, neesmu; tevi, mani*) **MG 1.3., MG 1.32.** Teikumos ievieto atbilstošus personas vietniekvārdus **DB 1.7.**

PROFESIJAS

SAZIŅA, TEKSTS

Valodas apguvējs pilnveido prasmi stāstīt par sevi vai citu personu, pievienojot informāciju par profesiju. Paplašina stāstījumu par sevi: nosauc vārdu / uzvārdu un savu profesiju, klausās un lasa jautājumu un atbildi (*Kā tevi sauc? – Mani sauc...*) E-A1(1VF-3). Ievieto vietniekvārdus *mani, tevi,* ... teikumos E-A1(1G-2, 1G-5).

Pārveido personas teikto citā personā (*Es esmu Laima. – Viņa ir Laima. / Viņu sauc Laima.*) **MG 1.12.** Pievērš uzmanību vienskaitlim un daudzskaitlim profesiju nosaukumos, minot viena vai vairāku cilvēku profesiju.

Raksturo attēlos redzamās personas (vārds, profesija), izmantojot teikuma modeli *viņš / viņa / viņi / viņas ir…* **DB 1.11.** Ievieto personas vietniekvārdus teikumā E-A1(1G-3, 1G-4).

Sarunājas, izmantojot dotos teikumu paraugus **MG 1.14.**

Var pievērst uzmanību personas vietniekvārda lietojumam akuzatīvā, veidojot teikumu pēc parauga *mani / tevi / viņu sauc* (sk. **tabulu MG 9. lpp.**).

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Mācās atsevišķu profesiju nosaukumus (*ārsts – ārste, vadītājs – vadītāja, aktieris – aktrise*). Nosauc attēlos redzamo personu profesijas. Nosauc savu profesiju vai nodarbošanos. Atbild uz jautājumiem par attēlos redzamajām personām E-A1(1VF-8). Saskaņo profesiju nosaukumus skaitlī un personā **MG 1.29., 1.30.** Savieno vārda daļas, veidojot profesiju nosaukumus **DB 1.12.**; E-A1(1G-7).

GRAMATIKA (arī fonētika)

Nosaucot profesiju, nošķir darītājus vīriešu un sieviešu dzimtē vienskaitlī un daudzskaitlī. Formulē jautājumu un atbildi par profesiju un nodarbošanos. Klausās un pieraksta atsevišķu profesiju nosaukumus, pievēršot uzmanību nošķīrumam vīriešu un sieviešu dzimtē **MG 1.11.; DB 1.5.** Pārveido vārdus daudzskaitlī **MG 1.13.; DB 1.6.** Raksta / pārveido profesiju nosaukumus vīriešu un sieviešu dzimtē. Vingrinās noteikt profesijas vīriešu un sieviešu dzimtē E-A1(1G-6) (sk. **tabulu MG 12. lpp.**).

Mācās lietot personas vietniekvārdus *mani, tevi,* … savienojumā ar darbības vārdu *sauc* **DB 1.8., 1.9., 1.10.** (sk. **tabulu MG 12. lpp.**).

Piezīmes

TĀLRUNIS UN ADRESE

SAZIŅA, TEKSTS
Valodas apguvējs izmanto skaitļa vārdus, lai nosauktu savu dzīvesvietas adresi (mājas, dzīvokļa numuru), telefona numuru, pasta indeksu. Formulē jautājumus un atbildes par dzīvesvietu, adresi, e-pasta adresi, telefona numuru **MG 1.19., 1.20.**
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Mācās skaitļus no 1 līdz 20. Raksta skaitļus ar cipariem un vārdiem **MG 1.15., 1.31.; DB 1.14., 1.15.** Klausās un lasa skaitļu nosaukumus no 1 līdz 20 E-A1(1VF-2), 1K-3, 1K-6). Pieraksta personu skaitu **DB 1.13.** Klausās un lasa ielu nosaukumus. Iegaumē tos kā nedalāmus vārdu savienojumus (*Liepu iela, Matīsa iela*) **MG 1.18.** Klausās un lasa ielas nosaukumu un mājas numuru E-A1(1VF-6). Mācās pateikt pilnu adresi – ielas nosaukumu, mājas un dzīvokļa numuru, pilsētu, pasta indeksu, kā arī nosaukt telefona numuru **MG 1.19., 1.20.** Strādājot ar šo tematu, var pastāstīt, ka Latvijā lauku apvidū bieži vien ielas nosaukumu un mājas numuru aizstāj ar mājas nosaukumu.
GRAMATIKA (arī fonētika)
Lieto skaitļa vārdus teikumā, kurā nosauc mājas un / vai dzīvokļa numuru, piem., *Matīsa iela 10* (desmit) **MG 1.18.** Nosauc tālruņa numuru, lietojot vienkāršus skaitļa vārdus. Klausās un pieraksta tālruņa numuru ar skaitļiem **MG 1.16.**; E-A1(1K-7). Labo nepareizi sniegto informāciju / nosauktos skaitļus **MG 1.17.** Apgūstot skaitļa vārdus, pievērš uzmanību tam, ka vārdus *divpadsmit* (12) un *divdesmit* (20) izrunā ar divskani [iu] (<*iv*), savukārt skaitļus no 13 līdz 19 izrunā ar līdzskani *c* [ts] (<*ds*), piem., *trīspadsmit* [tri:spa͡tsmit] (sk. **tabulu MG 14. lpp.**). Runājot par personvārdiem, pilsētu un ielu nosaukumiem, norāda, ka tos latviešu valodā raksta ar lielo sākumburtu. Tematā tiek pievērsta uzmanība īsā un garā patskaņa lietojumam pilsētu nosaukumos (*Tukums, Jelgava, Rīga, Rēzekne*) (sk. **tabulu MG 15. lpp.**).

Piezīmes

1.e VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA
Atkārto un nostiprina praksē iegūtās zināšanas un prasmes par apgūto tēmu. Veido īsu sarunu, kurā sasveicinās, nosauc savu vārdu, profesiju vai nodarbošanos, tālruņa numuru, dzīvesvietas adresi, kā arī atbild uz jautājumu par savu labsajūtu (*Kā klājas?*) **MG 1.21.**
Stāsta par sevi un savu draugu / draudzeni, kā arī citu personu, izmantojot uzdevumā piedāvātos jautājumus **MG 1.22.**, doto informāciju un attēlus **MG 1.24.** Ieraksta informāciju par sevi anketā **MG 1.23.**
Klausās tekstu un ieraksta informāciju par dotajiem attēliem **MG 1.25.**
Klausās tekstu un labo neprecīzi sniegto informāciju iespiestajā tekstā **MG 1.26.**; E-A1(1K-8).
Veido īsu sarunu, kurā noskaidro sarunu biedra vārdu un uzvārdu, tālruņa numuru un e-pasta adresi. Pieraksta iegūto informāciju **MG 1.27.** Aizpilda anketu par personu **DB 1.16.**; E-A1(1L-7).
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Vingrinās sarunā nosaukt savu vārdu un uzvārdu, profesiju vai nodarbošanos, adresi, dzimšanas vietu, tālruņa numuru, pasta indeksu (skaitļus), e-pasta adresi.
GRAMATIKA (arī fonētika)
Iesaista runā skaitļa vārdus, lai sniegtu informāciju par savu dzīvesvietas adresi, tālruņa numuru un pasta indeksu.
Mācās pareizi izmantot lietvārdus vīriešu un sieviešu dzimtē, nosaucot profesiju vai nodarbošanos, kā arī darbības vārdu *būt* tagadnes 3. personas formā. Lieto tekstā atbilstošus vietniekvārdus.

Piezīmes

2. nodaļa NO VISAS PASAULES

MG 19.–30. lpp., DB 7.–10. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
2.a Kur tu dzīvo, strādā, studē?	• Sarunas par personas dzīvesvietu un darbavietu • Dzīvesvietas un darbavietas nosaukšana • Jautā un atbild uz jautājumiem par personas dzīvesvietu un darbavietu	• Valstis (*Latvija, Lietuva*), Eiropas pilsētas (t. sk. galvaspilsētas), Latvijas pilsētas (*Rīga, Saldus*), kā arī valstis un pilsētas, no kurām nāk valodas apguvēji • Darbavietu nosaukumi • Apstākļa vārdi *šeit, tagad, pašreiz*	• Darbības vārdi *dzīvot / nedzīvot, strādāt / nestrādāt, studēt / nestudēt* tagadnē • Lietvārds vienskaitļa lokatīvā • Garo un īso patskaņu nozīme vārdu gramatiskās nozīmes izteikšanā – 4., 5. deklinācijas lietvārdu nominatīva un lokatīva galotne (vsk. nom. *Rīga* – vsk. lok. *Rīgā*)
2.b No kurienes tu esi?	• Iepazīstināšana ar sevi un savas dzīvesvietas un izcelsmes vietas / valsts nosaukšana • Jautā un atbild par izcelsmes valsti • Izcelsmes valsts nosaukšana	• Valstis (*Latvija, Lietuva*), Eiropas galvaspilsētas un Latvijas pilsētas (*Rīga, Viļņa*); valodas apguvēja izcelsmes vieta	• Darbības vārda *būt / nebūt* saistījums ar prievārdisku konstrukciju V *būt / nebūt* + PREP *no* + S vsk. ģen. • Lietvārds vienskaitļa ģenitīvā (galvenokārt 4. dekl. lietvārdi)
2.c Valstis, tautības un valodas	• Iepazīstināšana ar sevi, savu izcelsmes valsti un tautību • Jautā un atbild par tautību un valodu prasmi • Valodas un tautības nosaukšana • Nosauc, kādās valodās runā	• Tautības un valodas (*latvietis, latviete, latviešu valoda, latviski*) • Apstākļa vārdi *mazliet, nedaudz, slikti, ļoti labi, kā*	• Darbības vārds *runāt / nerunāt* • Līdzskaņu mija 2. un 5. dekl. lietvārdos • Burta *o* lasījums: īsais un garais patskanis *o*, divskanis [uo]
2.d Esmu, biju, būšu…	• Stāstījums tagadnē, pagātnē un nākotnē par personas nodarbošanos un darbavietu vai mācību vietu	• Apstākļa vārdi *šodien, pašlaik, tagad, rīt, drīz, vakar, agrāk*	• Darbības vārds *būt / nebūt* pagātnē un nākotnē • Platā un šaurā patskaņa *e, ē* izruna
2.e Valoda ikdienas saziņai	• Sarunā iekļauj stāstījumu par savu vai citu personu izcelsmes valsti, pilsētu, tautību, valodu prasmi • Saprot anketā norādītās ziņas par personas nodarbošanos, darbavietu, dzīvesvietu, tautību, valodu prasmi • Mācās stāstīt par personu, ietverot stāstījumā ziņas par personas nodarbošanos, tautību, dzīves vai izcelsmes valsti, valodu prasmi		

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI
• **Turpina** apgūt latviešu valodas skaņu izrunu, īpašu uzmanību pievērš īso un garo patskaņu izrunai, platā un šaurā patskaņa *e* izrunai darbības vārda *būt / nebūt* tagadnes formās, kā arī burta *o* izrunai dažādās pozīcijās. • **Prot nosaukt** atsevišķu valstu un to galvaspilsētu nosaukumus. • **Prot nosaukt** atsevišķu tautību un valodu nosaukumus un lietot tos, lai stāstītu par savu izcelsmes valsti, pilsētu un valodu prasmi. • **Mācās lietot** darbības vārdu *būt / nebūt* pagātnē un nākotnē: V īst. vienk. pag. / nāk. $_{1, 2, 3}$ *būt* (*es biju, es būšu*). • **Mācās lietot** darbības vārdus *dzīvot / nedzīvot, strādāt / nestrādāt, studēt / nestudēt, runāt / nerunāt* tagadnē: V ii, īst. vienk. tag. $_{1, 2, 3}$ (*es dzīvoju, tu dzīvo, es strādāju*). • **Mācās lietot** lietvārdus vienskaitļa lokatīvā, šajā nodaļā galvenokārt 4. un 5. deklinācijas lietvārdus: S vsk. lok. IV, V. • **Mācās lietot** prievārdisku konstrukciju, t. i., prievārda *no* lietojumu ar lietvārdu vienskaitļa ģenitīvā: PREP *no* + S vsk. ģen. • **Veido** īsu sarunu, kurā – nosauc savu izcelsmes valsti, pilsētu un valodas, kurās runā, – stāsta par atrašanās vietu, – nosauc savu dzīvesvietu un darbavietu. Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 2.f apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv .

Piezīmes

2. a KUR TU DZĪVO, STRĀDĀ, STUDĒ?

SAZIŅA, TEKSTS

Valodas apguvējs turpina mācīties veidot jautājumus par dzīvesvietu, darbavietu. Jautājumu ievada
1) partikula *vai* (t. s. vispārīgie jautājumi, sk. arī piemērus 1. nodaļā) (*Vai tu dzīvo Latvijā?*),
2) apstākļa vārds *kur* (*Kur tu dzīvo? Kur tu strādā?*). Mācās uz šiem jautājumiem atbildēt **MG 2.1., 2.2., 2.3.** (arī 2.b **2.8.**, 2.d **2.17.**, 2.e **2.19.**); E-A1(2VF-1, 2VF-2, 2VF-9).

Pēc **MG 2.1.** dialogu noklausīšanās un / vai izlasīšanas grupas dalībnieki var cits citam uzdot jautājumus, piem., *Kur tu dzīvo? Kur tu strādā? Vai tu dzīvo Latvijā / Rīgā?*. Var izmantot **MG 2.1.** fonā redzamo Latvijas karti un jautāt, kurā pilsētā katrs dzīvo vai ir bijis, apceļojot Latviju.

Ja jautājums sākas ar partikulu *vai*, tad atbildi parasti ievada partikula *jā* vai *nē* (sk. piemērus arī 1. nodaļā). Uz šiem jautājumiem iespējams atbildēt (sarunvalodā tā arī bieži tiek darīts) tikai ar partikulu *jā* vai *nē*, bet valodas apguvējam vēlams atbildēt ar pilnu teikumu **DB 2.9., 2.12.** (sk. **tabulu MG 21. lpp.**).

Apgūst un nostiprina jau zināmās sasveicināšanās un iepazīšanās frāzes, piem., *Prieks tevi redzēt! Labdien!*.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst īpašvārdus: atsevišķu Eiropas valstu nosaukumus (*Latvija, Lietuva, Īrija, Portugāle, Vācija, Zviedrija*), valstu galvaspilsētu nosaukumus (*Dublina, Londona, Maskava, Rīga, Vīne*) un Latvijas pilsētu nosaukumus (*Liepāja, Saldus* u. tml.). Vēl citus īpašvārdus, piemēram, Latvijas upju nosaukumus, var apgūt, izmantojot **MG 2.1.** doto Latvijas karti. Var atgādināt īpašvārdu pareizrakstību, t. i., to, ka īpašvārdi vienmēr tiek rakstīti ar lielo sākumburtu **MG 2.1.**; E-A1(2GR-12).

Īpaša uzmanība pievērš to valstu, pilsētu un citiem ģeogrāfisko vietu nosaukumiem, kas ir svarīgi valodas apguvējam vai ko zina valodas apguvējs, t. i.,
1) īpašvārdu pareizrakstībai, ja nosaukumu veido vairāki vārdi, piem., *Baltijas jūra, Rīgas līcis*,
2) valstu un pilsētu / apdzīvotu vietu nosaukumu rakstībai valodas apguvēja dzimtajā valodā un latviešu valodā.

Izmantojot **MG 2.1.** redzamo Latvijas karti, var apgūt vārdus *Latgale, Kurzeme, Vidzeme, Zemgale, valsts, robeža, līcis, upe, ezers, pilsēta, galvaspilsēta, jūra* **MG 2.1.**; E-A1(2VF-7).

Sāk apgūt apstākļa vārdus *tagad, pašlaik, vairs, šeit* kā diskursa iezīmētājus **DB 2.10.**; E-A1(2VF-11).

Sāk apgūt partikulas *arī* lietojumu, lai izteiktu pievienojumu, piem., *Viņš dzīvo Dublinā. Viņš tur arī strādā. Vai Jānis arī dzīvo Rīgā?* **MG 2.1., 2.4.**

Apgūst atsevišķu iestāžu nosaukumus: *universitāte, bibliotēka, banka, skola, poliklīnika, slimnīca* u. c., kā arī iestāžu nosaukumus, kas ir saistīti ar valodas apguvēja nodarbošanos.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās locīt 2. konjugācijas darbības vārdus *dzīvot / nedzīvot, strādāt / nestrādāt, studēt / nestudēt* tagadnē: V ii, īst. vienk. tag. $_{1, 2, 3}$. legaumē galotnes. Locīšanas paradigma dota **tabulā MG 20. lpp.**, kā arī **gramatikas pielikumā V11, V12, V13 164. lpp.**) **MG 2.3., 2.4.**; **DB 2.1., 2.3.**; E-A1(2G-6, 2G-7, 2G-9).

MG 2.4. dialogos ieraksta atbilstošos darbības vārdus. Kad vārdi ierakstīti, lasa dialogus lomās, kā arī veido līdzīgus dialogus, sarunājoties ar grupas biedriem.

Apgūst 4., 5. deklinācijas lietvārdu vienskaitļa lokatīva formu, konkrēti – lokatīva lietojumu vietas nozīmē E-A1(2GR-12). Arī atsevišķu 3. un 6. deklinācijas lietvārdu lietojumu vienskaitļa lokatīvā: *Saldus – Saldū, valsts – valstī* (sk. **tabulu MG 20. lpp.**, kā arī **gramatikas pielikumu S1E 158. lpp.**). Citu deklināciju lietvārdu lokatīva formas tiks apgūtas nākamajās nodaļās.

Apgūstot vienskaitļa lokatīva formas, pievērš uzmanību garajiem un īsajiem patskaņiem galotnēs (nominatīvs – lokatīvs), parādot to nozīmi vārdu gramatisko nozīmju šķiršanā, piem., *Rīg-**a** – Rīg-ā, Vīn-**e** – Vīn-ē* **DB 2.2.; 2.5.**; E-A1(2K-1).

Mācoties veidot lokatīva formu, vingrinās arī garo patskaņu ā [*a:*] un ē [*e:*] izrunā **DB 2.4., 2.5.**

„Runāsima pareizi!": 4. uzd., 5. uzd., 6. uzd., 7. uzd.

NO KURIENES TU ESI?

SAZIŅA, TEKSTS
Valodas apguvējs turpina mācīties stāstīt, no kurienes viņš nāk un kura ir viņa izcelsmes valsts. Iepazīstina ar sevi un savas dzīvesvietas un izcelsmes vietu / valsti **MG 2.5., 2.6., 2.9., 2.10.**; **DB 2.4., 2.5.** Lasa tekstu un pēc tam mēģina stāstīt par katru attēlos redzamo cilvēku un arī par savu izcelsmes valsti **MG 2.5.** Lasa un klausās tekstu par to, kur kāds dzīvo / nedzīvo, no kurienes ir **MG 2.6.** Stāsta par sevi un jautā citiem, no kurienes viņi ir **MG 2.9.** Klausās dialogu, sakārto sarunas frāzes un teikumus atbilstošā secībā un pēc tam nolasa, atkārto dialogu **MG 2.10.**
Jautā un atbild par savu izcelsmes valsti, nosauc valsti (arī pilsētu), no kuras nāk **MG 2.8.** Valodas apguvējs mācās veidot jautājumus par dzīvesvietu, izcelsmes vietu. Šos jautājumus ievada 1) partikula *vai* (t. s. vispārīgie jautājumi) (*Vai tu esi no Latvijas?*), 2) prievārdisks savienojums *no kurienes* (*No kurienes tu esi? No kurienes viņš ir?*). Mācās uz tiem atbildēt.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Turpina apgūt īpašvārdus – valstu (*Baltkrievija, Brazīlija, Francija, Gruzija, Igaunija, Krievija, Polija, Somija, Spānija, Ukraina, Ungārija, Zviedrija*) un pilsētu nosaukumus (*Berlīne, Kijeva* (šobrīd *Kijiva*), *Minska, Stokholma, Varšava, Viļņa*) (sk. **tabulu MG 23. lpp.**).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Mācās lietot prievārdisku konstrukciju, t. i., prievārda *no* lietojumu ar lietvārdu vienskaitļa ģenitīvā: PREP *no* + S vsk. ģen. Atkārto darbības vārda *būt* / *nebūt* lietojumu tagadnē, izmantojot konstrukciju *es esmu / neesmu no..., tu esi / neesi no...* utt. **MG 2.8.** Uz jautājumu *No kurienes?* parasti atbild, izmantojot konstrukciju ar prievārdu *no* + lietvārdu vienskaitļa ģenitīvā, piem., *no Latvijas, no Vācijas, no Īrijas* **MG 2.7.** Lai varētu izmantot šo konstrukciju, valodas apguvējs sāk mācīties lietvārdu (galvenokārt 4. deklinācijas) vienskaitļa ģenitīva formas (sk. **tabulu MG 23. lpp.**). Informācija par prievārdu saistījumu ar lietvārdu pieejama **gramatikas pielikumā PREP1 159. lpp.**

Piezīmes

VALSTIS, TAUTĪBAS, VALODAS

SAZIŅA, TEKSTS

Raksturo savu un citu prasmi runāt dažādās valodās, piem., *mazliet / nedaudz / ļoti labi / slikti runāju latviski.*

Valodas apguvējs mācās veidot jautājumus par tautību un valodas prasmi. Jautājumu ievada
1) partikula *vai* (t. s. vispārīgie jautājumi) (*Vai tu runā latviski?*),
2) apstākļa vārds *kā* (*Kā tu runā?*),
3) vietniekvārds *kādā* (*Kādā valodā tu runā?*). Valodas apguvējs mācās atbildēt uz jautājumiem par tautību un valodas prasmi.

Mācās nosaukt valodas un tautības **MG 2.11.** (sk. **tabulu MG 24. lpp.**).

Stāsta par sevi, nosaucot vārdu, tautību, izcelsmes valsti, un raksturo savu valodas prasmi. Stāsta par citiem **MG 2.12.**

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst tautību un valodu nosaukumus.

Valodu nosaukumos, piem., *latviešu valoda, angļu valoda, lietuviešu valoda*, pirmais vārds ir lietvārds (daudzskaitļa) ģenitīvā: *latvieši – latviešu, angļi – angļu*. Izņēmums ir vārds *vācu*, jo šīs tautības cilvēki ir *vācieši*, un vārds *franču*, jo tautības nosaukums ir *francūži* (sk. **tabulu MG 25. lpp.**). Svarīgi ir saprast, ka vārdi, kas beidzas ar *-u*, nav īpašības vārdi (lai gan daudzās valodās tie tulkojami kā īpašības vārdi). Tie nemainās, valodas nosaukumu lokot, piem., *latviešu valoda, latviešu valodas, latviešu valodu, latviešu valodai, latviešu valodā*.

Vārdi *latviski, angliski* u. c. ir apstākļa vārdi. Tie ir nelokāmi, un tos nelieto kā apzīmētājus. Tos lieto, tikai runājot par valodām, bet formām *latviešu, angļu* u. c. ir plašāka nozīme.
Klausās un mēģina pierakstīt atbilstošu apstākļa vārdu, kā runā, t. i., *latviski, krieviski* utt. **MG 2.13.**

Valodas apguvējs veido vai nu atbilstošu valodas nosaukumu, vai apstākļa vārdu, kas nosauc, kādā valodā runā **MG 2.14.**; E-A1 (2G-10).

Paplašināts valstu, tautību un valodu saraksts pieejams **DB 63. lpp.**

GRAMATIKA (arī fonētika)

Apgūst darbības vārda *runāt / nerunāt* vienkāršās tagadnes formas E-A1 (2G-8).

Darbības vārdu *runāt / nerunāt* loka tāpat kā 2.a apakšnodaļā apgūtos darbības vārdus *dzīvot, strādāt, studēt*. Tie ir 2. konjugācijas darbības vārdi, kuru vienkāršās tagadnes vsk. 1., dsk. 1. un 2. personas formas veido, pievienojot piedēkli *-j-* ((*es*) *runā-**j**-u*, (*mēs*) *runā-**j**-am*, (*jūs*) *runā-**j**-at*).

Apgūst līdzskaņa *j* noteikto miju 2., 5. deklinācijas lietvārdos **DB 2.7.**; E-A1 (2G-11) (sk. **tabulu MG 25. lpp.**; **gramatikas pielikumu S1 157. lpp.**).

Lai gan galvenais lietvārdu formu veidošanas līdzeklis ir galotnes, tomēr ir lietvārdi, kurus lokot mainās pēdējais saknes / celma līdzskanis, t. i., notiek līdzskaņu mija (konkrēti – līdzskaņa *j* noteiktā mija).

Mācoties nosaukt valodas, tiek apgūtas 2. deklinācijas lietvārdu daudzskaitļa formas – daudzskaitļa nominatīvs un daudzskaitļa ģenitīvs, kurās notiek līdzskaņu mija: *latvietis* (vsk. nom.) – *latvieši* (dsk. nom.) – *latviešu* (dsk. ģen.). Līdzskaņi, kas mijas savā starpā un ir sastopami tautību un valodu nosaukumus, ir šādi:

t – š *latvie**t**is – latvie**š**i – latvie**š**u*
l – ļ *po**l**is – po**ļ**i – po**ļ**u*
n – ņ *igau**n**is – igau**ņ**i – igau**ņ**u*
z – ž *francū**z**is – francū**ž**i*

Mācās nošķirt burta *o* dažādo izrunu **DB 2.6.**; E-A1(2K-3) (sk. **tabulu MG 25. lpp.**).

Latviešu valodā burts *o* apzīmē:
– īso patskani [ɔ], piemēram, *Norvēģija, norvēģis, novembris, hobijs, sports*;
– garo patskani [ɔː], piemēram, *opera, radio, video*;
– divskani [u̯o], piemēram, *ozols, koks, roka, soma, dot, Polija, Somija, Roma, Sloka*.

„Runāsim pareizi!": 30. uzd. , 31. uzd. , 32. uzd. , 33. uzd. , 35. uzd. , 36. uzd. , 37. uzd.

ESMU, BIJU, BŪŠU...

SAZIŅA, TEKSTS

Lasa un klausās personu stāstījumu par nodarbošanos un darbavietu vai mācību vietu tagadnē, pagātnē un nākotnē **MG 2.15.** Izmantojot doto informāciju, mācās stāstīt par personu nodarbošanos un darbavietu vai mācību vietu tagadnē, pagātnē un nākotnē **MG 2.16.**

Pēc parauga valodas apguvējs veido stāstījumu par sevi, savu nodarbošanos, mācību vai darbavietu. Stāsta par nodarbošanos un darbavietu vai mācību vietu tagadnē, pagātnē un nākotnē.

Mācās veidot jautājumus par nodarbošanos, atrašanās vietu tagadnē, pagātnē un nākotnē. Jautājumus ievada partikula *vai* (t. s. vispārīgie jautājumi) (*Vai viņi vakar bija muzejā? Vai tu būsi skolotāja?*). Mācās atbildēt uz jautājumiem par nodarbošanos un atrašanās vietu, izmantojot darbības vārdus tagadnē, pagātnē un nākotnē.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst laika apstākļa vārdu *šodien, pašlaik, tagad, rīt, drīz, vakar, agrāk* lietojumu E-A1(2L-6).

Apgūst un / vai atkārto jau zināmus profesiju nosaukumus, piem., *ārsts – ārste, skolotājs – skolotāja, žurnālists – žurnāliste*.

Profesiju nosaukumu lietojumu vīriešu un sieviešu dzimtē valodas apguvējs jau sāka apgūt 1. nodaļā.

Var pievērst uzmanību augstāko mācību iestāžu nosaukumiem, ko veido divi vai vairāki vārdi, piem., *Vidzemes Augstskola, Latvijas Universitāte, Liepājas Universitāte, Rēzeknes Augstskola* (šobrīd *Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija*), un pārrunāt aktuālos nosaukumus, lielo sākumburtu rakstību tajos **MG 2.16.**

Vairāk par lielo burtu lietojumu nosaukumos valoda.lv .

GRAMATIKA (arī fonētika)

Šajā apakšnodaļā tiek apgūta darbības vārda *būt / nebūt* locīšana vienkāršajā pagātnē un nākotnē **MG 2.17.**; **DB 2.11., 2.12.**; E-A1(2G-1, 2G-5).

Mācās nošķirt burtu *e, ē* dažādo izrunu. Latviešu valodā burts *e* apzīmē:
- šauro [e], piem., *nesen, es, šoferis, students, studente, ekonomists, universitāte, pensionārs*;
- plato [æ], piem., *esmu, esam, esat*.

Latviešu valodā burts *ē* apzīmē:
- šauro patskani [e:], piem., *nē, mēs, tētis, studēt*;
- plato patskani [æ:], piem., *bērns, dēls, skolēns*.

Var vingrināties vārdu izrunā (sk. **tabulu MG 27. lpp.**).

Tā kā jau ir apgūtas darbības vārda *būt / nebūt* tagadnes formas, var pievērst uzmanību platā un šaurā patskaņa *e* lietojumam vārdformās, īpaši noliegtā darbības vārda formās, piem., *neesmu, neesi, neesam*.

„Runāsim pareizi!": 38. uzd. , 39. uzd. , 40. uzd. , 41. uzd. , 45. uzd. , 47. uzd.

2.e VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA, TEKSTS
Klausās sarunu un stāsta par sarunā dzirdēto, atbildot uz jautājumiem **MG 2.18.** Mācās stāstīt par personu, ietverot stāstījumā ziņas par personas nodarbošanos, tautību, dzīves vai izcelsmes valsti, valodu prasmi **MG 2.19., 2.20., 2.22.** Pēc parauga stāsta par savu vai citu personu izcelsmes valsti, pilsētu, tautību, valodu prasmi. Lasa anketā norādītās ziņas par personas nodarbošanos, darbavietu, dzīvesvietu, tautību, valodu prasmi un atzīmē atbilstošu atbildi **MG 2.21.**
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Visas iepriekš nodaļā apgūtās leksikas lietojums.
GRAMATIKA (arī fonētika)
Visu 2. nodaļā apgūto gramatikas struktūru nostiprināšana valodas lietojumā.

Piezīmes

3. nodaļa PILSĒTĀ UN LAUKOS

MG 31.–40. lpp., DB 11.–14. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	LEKSIKA	GRAMATIKA
3.a Ko tu redzi un apmeklē pilsētā?	• Jautā un atbild par to, ko redz, dara vai apmeklē pilsētā • Sarunas par dzīves vidi un objektiem pilsētvidē • Pilsētvides / apkārtējās vides raksturošana	• Ar pilsētvidi saistīti objekti (*kafejnīca, teātris, parks, piemineklis, banka, baznīca*) • Īpašības vārdi, kas raksturo objekta izmēru un izskatu (*liels, augsts, skaists, jauns*)	• Darbības vārdi *redzēt, apmeklēt, fotografēt* tagadnē, pagātnē, nākotnē vienskaitļa 1. personā, vienskaitļa un daudzskaitļa 2. personā • Īpašības vārda un lietvārda saskaņošana nominatīvā, akuzatīvā, lokatīvā • Lietvārds vienskaitļa un daudzskaitļa akuzatīvā (1., 2., 4. deklinācija) • Platā un šaurā patskaņa *e, ē* izruna
3.b Kas ir laukos?	• Privāta vēstule (draugam) • Stāstījums par to, kas ir laukos	• Ar lauku vidi saistīti objekti un dzīvas būtnes (*pļava, mežs, zirgs, gailis, stārķis, mājdzīvnieki, mājputni, mājlopi*) • Krāsas (*zila, zaļa, sarkana, dzeltena*)	• Platais *e* īpašības vārdos (atkārtojums) • Lietvārdu vīriešu un sieviešu dzimtē vienskaitļa un daudzskaitļa nominatīvā
3.c Uz kurieni tu ej?	• Saruna par ikdienas darbībām pilsētā • Jautā un atbild par ikdienas darbībām pilsētā • Sarunas biedra uzrunāšana	• Ar pilsētvidi saistīti objekti (*frizētava, opera, kinoteātris, stadions, banka*)	• Darbības vārds *iet / neiet* tagadnē, pagātnē, nākotnē • Uzrunas forma: S vok. • Prievārda *uz* savienojums ar lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā PREP *uz* + S vsk. akuz. (*uz veikalu*) • *j* vokalizācija [ei] (<ej)
3.d Valoda ikdienas saziņai	• Sarunas par dzīves vidi un objektiem apkārtnē, kā arī par ikdienas darbībām pilsētā • Veido stāstījumu par to, uz kurieni dodas pilsētā		

PILSĒTĀ UN LAUKOS

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

- **Turpina apgūt** latviešu valodas skaņu izrunu, īpašu uzmanību pievērš platā un šaurā patskaņa *e, ē* izrunai darbības vārda *redzēt* tagadnes, pagātnes un nākotne formās un īpašības vārdos, kā arī burtkopas *ej* pareizai izrunai noteiktā pozīcijā.
- **Prot nosaukt** ar pilsētvidi un laukiem saistītu objektu nosaukumus, kā arī zina atsevišķu mājlopu, mājdzīvnieku un mājputnu nosaukumus.
- **Prot nosaukt** atsevišķu priekšmetu un objektu pazīmes.
- **Prot nosaukt** dažu krāsu nosaukumus.
- **Mācās lietot** darbības vārdu *iet / neiet* tagadnē, pagātnē un nākotnē:
  V īst. vienk. tag., pag., nāk. $_{1, 2, 3}$ (*es eju, es gāju, es iešu*).
- **Mācās lietot** 3. konjugācijas darbības vārdu *redzēt* tagadnē, pagātnē, nākotnē vienskaitļa 1. personā, vienskaitļa un daudzskaitļa 2. personā:
  V iii īst. vienk. tag. / pag. / nāk. $_{1, 2, 3}$ (*es redzu, tu redzi, mēs redzam, jūs redzat, es redzēju* utt.).
- **Mācās lietot** 2. konjugācijas darbības vārdus *fotografēt, apmeklēt* tagadnē, pagātnē, nākotnē vienskaitļa 1. personā, vienskaitļa un daudzskaitļa 2. personā:
  V ii īst. vienk. tag. / pag. $_{1, 2, 3}$ (*es fotografēju, tu fotografē* utt).
- **Mācās lietot** lietvārdus vienskaitļa un daudzskaitļa akuzatīvā, šajā nodaļā galvenokārt 1., 2. un 4. deklinācijas lietvārdus:
  S vsk. / dsk. akuz. I, II, IV.
- **Mācās lietot** prievārdisku konstrukciju, t. i., prievārda *uz* lietojumu ar lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā:
  PREP *uz* + S vsk. akuz. (*uz veikalu, uz teātri, uz kafejnīcu*)
- **Mācās lietot** vārdus un frāzes, kas izsaka apstiprinājumu, šaubas, neskaidrību, pievērš uzmanību.
- **Mācās uzrunāt** personu.
- **Mācās rakstīt** vēstuli.
- **Veido** īsu sarunu, kurā

  – stāsta un raksturo objektus pilsētā un laukos,
  – stāsta par to, kur dodas pilsētā.

Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 1.f apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv .

Piezīmes

3. a KO TU REDZI UN APMEKLĒ PILSĒTĀ?

SAZIŅA, TEKSTS
Valodas apguvējs, izmantojot frāzes *es redzu, es apmeklēju, es fotografēju*, stāsta par pilsētvides objektiem **MG 3.1., 3.2., 3.5.; DB 3.4.**; E-A1(3VF-1), 3VF-2). Uzdevumu var paplašināt, liekot valodas apguvējam ne tikai stāstīt 1. personā (*es redzu*), bet arī uzdot jautājumu 2. personā (*Ko tu redzi / apmeklē / fotografē? Ko jūs redzat / apmeklējat / fotografējat?*), kā arī izmantot dažādus darbības vārda laikus (sk. **tabulu MG 33. lpp.** un **gramatikas pielikumu V13, V15 164. lpp.**).
Pievērš uzmanību saskaņojumam: *tā ir māja, tas ir veikals* u. tml.
Valodas apguvējs stāsta par savu dzīvesvietu, māju, izmantojot apgūtos vārdus un frāzes.
Mācās jautāt un atbildēt uz jautājumiem par to, ko redz, dara vai apmeklē pilsētā **MG 3.3., 3.4.; DB 3.5**.
Sarunājas par apkārtni un raksturo objektus pilsētvidē (sk. **attēlu MG 33. lpp.**).
Valodas apguvējs mācās ar jautājamajiem vietniekvārdiem *kāds / kāda* veidot elementārus jautājumus un atbildēt uz tiem, kā arī saskaņot šos vietniekvārdus dzimtē, skaitlī un locījumā ar atbilstošo lietvārdu.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Valodas apguvējs turpina apgūt ar pilsētvidi saistītu objektu nosaukumus, nostiprina to lietojumu (*piemineklis, māja, veikals, viesnīca, kafejnīca, teātris, parks, muzejs* u. c.) **MG 3.1.**; E-A1(3VF-1), 3VF-2).
Apgūst īpašības vārdus, kas raksturo objekta izmēru un izskatu, piem., *liels, mazs, skaists, vecs, jauns* (sk. **attēlu MG 33. lpp.**).

Piezīmes

KO TU REDZI UN APMEKLĒ PILSĒTĀ?

GRAMATIKA (arī fonētika)

Tiek apgūtas darbības vārdu *redzēt, apmeklēt, fotografēt* vienkāršās tagadnes, pagātnes, un nākotnes 1. pers. vsk. un 2. pers. vsk. un dsk. formas: V ii, īst. vienk. tag. $_{1, 2, 3}$ un V iii, īst. vienk. tag. $_{1, 2, 3}$ (sk. **tabulu MG 33. lpp.** un **gramatikas pielikumu V13, V15 164. lpp.**).

Darbības vārdi *apmeklēt, fotografēt* ir 2. konjugācijas darbības vārdi, kurus loka tāpat kā 2.a apakšnodaļā apgūtos darbības vārdus *dzīvot, strādāt, studēt* un 2.c apakšnodaļā apgūto darbības vārdu *runāt*. Jāatceras, ka vsk. 1. personas tagadnes un pagātnes forma šiem darbības vārdiem ir vienāda: *apmeklēju* (tag. vsk.1. pers.) – *apmeklēju* (pag. vsk. 1. pers.), *fotografēju* (tag. vsk. 1. pers.) – *fotografēju* (pag. vsk. 1. pers.).

Savukārt vienkāršās tagadnes vsk. 1., dsk. 1. un 2. personas formas veido, pievienojot piedēkli *-j-* ((*es*) *apmeklē-**j**-u*, (*mēs*) *apmeklē-**j**-am*, (*jūs*) *apmeklē-**j**-at*), bet vsk. 2. un 3. personas formas beidzas ar piedēkli *-ē-* ((*tu*) *apmeklē*, (*viņš, viņa, viņi, viņas*) *apmeklē*), turklāt tās ir vienādas **MG 3.3.; DB 3.2., 3.4.;** E-A1(3G-2, 3G-3).

Darbības vārds *redzēt* ir 3. konjugācijas darbības vārds. Šim darbības vārdam īstenības izteiksmes vienkāršās tagadnes vsk.1. pers. galotne ir *-u*, vsk. 2. pers. galotne ir *-i*, bet 3. pers. formas ir bez galotnes (sk. **tabulu MG 33. lpp.** un **gramatikas pielikumu V15 164. lpp.**).

Apgūstot darbības vārda *redzēt* locīšanu, pievērš uzmanību saknes patskaņa *e* izrunai: īstenības izteiksmes vienkāršās tagadnes vsk. un dsk. 1. pers., dsk. 2. pers. un 3. pers. formās ir platais patskanis *e* [æ] (*redzu, redz, redzam, redzat*), bet vsk. 2. pers. formā – šaurais patskanis *e* [e] (*redzi*); visās pagātnes un nākotnes formās saknes patskanis *e* un piedēklī esošais garais patskanis *ē* izrunājams šauri.

Papildus var skatīt mācību papildmateriāla „Latviešu valodas darbības vārdu tabulas" 26. tabulu .

Apgūst darbības vārdu *redzēt, apmeklēt, fotografēt* un to noliegums formas īstenības izteiksmes vienkāršās tagadnes, pagātnes un nākotnes formu lietojumu saistījumā ar lietvārda vienskaitļa un daudzskaitļa formām: V fin. + S akuz. I, II, IV (*redzu muzeju, fotografēju pieminekli, apmeklēju kafejnīcu*) **MG 3.2., 3.3.; DB 3.4.;** E-A1(3G-1) (sk. **tabulu MG 32. lpp.**).

Apgūst 1., 2. un 4. deklinācijas lietvārdu vienskaitļa un daudzskaitļa akuzatīva formu, konkrēti – lietvārds akuzatīvā kā darbības objekts **MG 3.3.** (sk. **tabulu MG 32. lpp.** un **gramatikas pielikumu S1D 158. lpp.**).

Mācās saskaņot īpašības vārdus un lietvārdus, raksturojot pilsētvides objektus. Svarīgi ir norādīt, ka īpašības vārdus ar nenoteikto galotni loka kā 1. deklinācijas lietvārdus vīriešu dzimtē un kā 4. deklinācijas lietvārdus sieviešu dzimtē, tātad īpašības vārdiem, kas lietoti kopā ar 1. un 4. deklinācijas lietvārdiem, saskaņojot galotnes būs vienādas. Valodas apguvējs mācās īpašības vārdu un lietvārdu saskaņošanu vienskaitļa un daudzskaitļa nominatīvā, akuzatīvā un lokatīvā **MG 3.5.; DB 3.11.;** E-A1(3G-8, 3G-9) (sk. **tabulu MG 33. lpp.** un **gramatikas pielikumu ADJ1 158. lpp.**).

Atkārto lietvārdu lokatīva formas **DB 3.1.**

Mācās jautājamos vietniekvārdus *kāds, kāda, kādi, kādas* saskaņot dzimtē, skaitlī un locījumā ar atbilstošo lietvārdu.

Šajā apakšnodaļā ir lietots ģenitīvenis *daudzstāvu*. Tas ir lietvārds, kam ir tikai daudzskaitļa ģenitīva forma un ko parasti lieto apzīmētāja funkcijā, piem., *daudzstāvu māja, daudzstāvu mājas, daudzstāvu mājai*. Var minēt citus ģenitīveņu piemērus, kas A1 līmenī gan vēl netiek plaši apgūti, piem., *divstāvu, trīsstāvu* u. tml.

Turpina pievērst uzmanību platā un šaurā patskaņa *e, ē* izrunai gan īpašības vārdos, gan darbības vārdā *redzēt* (sk. **izrunas tabulas MG 32., 33. lpp.**).

KAS IR LAUKOS?

SAZIŅA, TEKSTS

Valodas apguvējs turpina mācīties gan vispārīgo, gan speciālo jautājumu veidošanu – par dzīvesvietu un dzīvi laukos. Klausās / lasa sarunu, pēc tam var cits citam uzdot jautājumus par dzīvi laukos **MG 3.6.** Par katru Jāņa teikumu uzdevumā var veidot jautājumus, piem., *Tas ir mežs. – Kas tas ir?, Mežā ir koki un sēnes. – Kas ir mežā? Kur ir koki un sēnes? Vai koki un sēnes ir mežā?* **MG 3.6.** Atbild uz jautājumiem **MG 3.6.; DB 3.12.**

Mācās stāstīt par dzīvi laukos, izmantojot apgūtos vārdus **MG 3.6., 3.9.**

Apgūst privātas vēstules rakstīšanu. Iepazīstas ar vēstules struktūru: tai ir ievaddaļa (uzruna, sasveicināšanās frāzes), teksta daļa (pamatdaļa) un vēstules paraksta daļa (atvadu frāzes, paraksts) **MG 3.8.**; E-A1(3L-2).

Valodas apguvējam var piedāvāt arī citus piemērus adresāta uzrunai, sasveicināšanās un atvadu frāzei un adresanta parakstam. Var uzdot uzrakstīt īsu vēstuli par dzīvi laukos, atbildot uz pasniedzēja sagatavotajiem jautājumiem.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst krāsu nosaukumus **MG 3.7.** Mācās krāsu nosaukumus, izmantojot zināmus dabas objektus E-A1(3VF-4, 3VF-7). Uzdevumu var papildināt, aicinot nosaukt un uzrakstīt citu pazīstamu priekšmetu vai dzīvo būtņu krāsas.

Apgūst ar lauku vidi saistītu objektu, priekšmetu un dzīvu būtņu nosaukumus **MG 3.6., 3.9.**; E-A1(3VF-4, 3K-2, 3K-3). Papildus var pievērst uzmanību arī citu attēlos redzamo priekšmetu nosaukumiem un vārdu savienojumiem, piem., *burka, paka, šķīvis, vāze, sēnes burkā, piens pakā, zivis šķīvī, puķes / rozes vāzē.*

Apgūst virsjēdzienus (hiperonīmus) *mājdzīvnieks, mājlops, mājputns* un tiem pakārtotos dzīvu būtņu nosaukumus E-A1(3VF-3).

Var vērst uzmanību apakšnodaļā dotajiem antonīmiem: *iekšā – ārā, melns – balts.*

GRAMATIKA (arī fonētika)

Turpina apgūt lietvārdu lietojumu daudzskaitlī, pretstatījumu *viens – daudzi.*

Pievērš uzmanību patskaņa *e* izrunai krāsu nosaukumos: īpašības vārdos *melns, dzeltens* ir platais patskanis *e.*

Uzmanību var pievērst latviešu valodas mīksto līdzskaņu izrunai (*ļ, ķ, ģ*), pretnostatot tos cietajiem līdzskaņiem (*l, k, g*) **DB 3.8.** (sk. **tabulu MG 35. lpp.**).

Var izmantot arī „Runāsim pareizi!": 75. uzd. , 76., uzd. , 77. uzd. Ja nepieciešams, var skaidrot uzdevumos doto vārdu un vārdu formu nozīmi, tomēr vārdus var izmantot izrunas vingrināšanai, neskaidrojot valodas apguvējam nezināmo vārdu un vārdformu nozīmi.

Piezīmes

UZ KURIENI TU EJ?

SAZIŅA, TEKSTS

Valodas apguvējs mācās pastāstīt par savām ikdienas darbībām pilsētā un atbildēt uz jautājumu, kas sākas ar vārdiem *uz kurieni*.

Klausās / lasa dialogu, to var lasīt pārī un atbildēt uz dotajiem jautājumiem **MG 3.10.;** E-A1(3K-5). Valodas apguvējs pēc parauga var veidot līdzīgu dialogu par savu ikdienu, kā arī pildīt uzdevumu **MG 3.14**.

Apgūst personas uzrunas formas un to lietojumu sarunā. Var pievērst uzmanību tam, ka rakstītā tekstā uzrunu no pārējā teikuma atdala ar komatu.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Turpina apgūt ar pilsētvidi saistītu objektu nosaukumus (*piemineklis, māja, veikals, viesnīca, kafejnīca, teātris, parks, muzejs* u. tml.).

Apgūst, kā nosaukt diennakts daļu, kad notiek darbība (*kad?*): *no rīta, dienā, vakarā*. Jāskaidro atšķirība starp vārdformu *rītā* un prievārdisku savienojumu *no rīta*.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Apgūst darbības vārda *iet / neiet* locīšanu īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē, nākotnē. Darbības vārds *iet / neiet* ir nekārtns, t. i., neregulāri lokāms darbības vārds, kas no citiem darbības vārdiem atšķiras gan ar tagadnes, gan pagātnes celmu, gan personu formu veidošanu **MG 3.12., 3.13., 3.14.**; **DB 3.6., 3.7.;** E-A1(3G-4, 3G-5). (sk. **tabulu MG 37. lpp.** un **gramatikas pielikumu V3 162. lpp.**).

Vērš uzmanību uz to, ka nenoteiksme un 3. personas formas ir vienādas, pārējās locījumu formas ir atšķirīgas. Daudzskaitļa 2. personas nākotnes formās var lietot paralēlformas – abas ir pareizas:
jūs iesiet / iesit uz muzeju.

Pievērš uzmanību apstākļa vārdiem *vakar, šodien, rīt, drīz, pašlaik*, kuri teikumā norāda, vai darbības vārds *iet / neiet* jālieto tagadnē, pagātnē vai nākotnē.

Mācās lietot prievārdisku konstrukciju, t. i., prievārda *uz* lietojumu ar lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā:
PREP *uz* + S vsk. akuz.

Darbības vārds *iet / neiet* + *uz* + vsk. akuz.: PREP *uz* + S vsk. akuz. (*iet uz muzeju, neiet uz banku).*

Uz jautājumu *Uz kurieni?* parasti atbild, izmantojot konstrukciju ar prievārdu *no* un lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā, piem., *uz muzeju, uz teātri, uz kafejnīcu*. Konstrukcija tiek lietota, lai izteiktu vietas, virzības nozīmi. Lai varētu izmantot šo konstrukciju, izmanto 3.a apakšnodaļā apgūto lietvārdu vienskaitļa akuzatīva formas **MG 3.14.**

Uzrunājot personu, parasti lieto vokatīvu. Vienskaitļa vokatīva izteikšanas līdzekļi latviešu valodā ir dažādi. Valodas apguvējs sāk apgūt uzrunas formas vienkāršākos gadījumus 1., 2., 4. un 5. deklinācijas lietvārdiem:

- 1. deklinācijas lietvārdiem
  - vokatīvs ir vienāds ar nominatīvu, piem., *draugs!, dēls!, zēni!,*
  - visiem īpašvārdiem vokatīvs ir bez galotnes, piem., *Oskar!, Valt!, Andrej!,*
  - dažiem sugas vārdiem ir bezgalotnes forma, piem., *skolotāj!, bērniņ!, zēn!,*
  - dažiem sugas vārdiem ir iespējamas paralēlformas, piem., *tēv! / tēvs!;*
- 2. deklinācijas lietvārdiem ar galotni *-is* vokatīvs ir galotne *-i*, piem., *kaķi!, Andri!, Jāni!* (formāli tas sakrīt ar akuzatīvu);
- 4. un 5. deklinācijas lietvārdiem vokatīvs parasti (gan vienskaitlī, gan daudzskaitlī) sakrīt ar nominatīvu, piem., *Ieva!, Inese!, meitene!, meitenes!, Ilze!*; var pieminēt, ka dažiem lietvārdiem ir iespējamas arī paralēlformas, piem., *Kristīne! / Kristīn!, Elīna! / Elīn!.*

Tabula MG 36. lpp. un **gramatikas pielikums S1F 158. lpp.**

Var pievērst uzmanību pozicionālā divskaņa *ei* izrunai vārdos *muzejs, Andrejs, kafejnīca*. Šajos vārdos līdzskanis *j*, nonākot vienā zilbē ar patskani *e*, vokalizējas – pārveidojas par patskani *i*. Vokalizētais *i* kopā ar priekšā esošo patskani *e*, veido divskani [ei] (sk. **tabulu MG 37. lpp.**).

3.d VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA, TEKSTS
Sarunājas par dzīvesvietu un objektiem tās apkārtnē, kā arī par ikdienas darbībām pilsētā. Veido īsu sarunu par to, uz kurieni dodas pilsētā **MG 3.15., 3.16., 3.20**. Stāsta par to, uz kurieni dodas un ko ikdienā dara pilsētā. Jautā par ikdienas darbībām un pārvietošanos pilsētā **MG 3.21.** Vingrinās saklausīt apgūtās frāzes **MG 3.17.**, saprast teikto un atbildēt uz jautājumiem par dzirdēto **MG 3.18., 3.19.**
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Apgūst vārdus un frāzes apstiprinājuma vai šaubu, neskaidrības izteikšanai (*varbūt, es nezinu*), uzmanības pievēršanai (*Redzi! Skaties! Lūk!*), mācās tās izmantot **MG 3.22.** (sk. **tabulu MG 38. lpp.**).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Rakstiski atbild uz jautājumiem *Kur tu dzīvo? Ko tu redzi pilsētā?* un *Ko tu redzi laukos?* **MG 3.23.** Visu 3. nodaļā apgūto gramatikas struktūru nostiprināšana valodas lietojumā.

Piezīmes

4. nodaļa MANA MĀJA UN ĢIMENE

MG 41.–52. lpp., DB 15.–19. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
4.a Mana māja	• Teksts – Pētera Jansona mājas apraksts, tās atrašanās vieta • Mājas / dzīvokļa apraksts • Saruna par māju, dzīvokli, tā iekārtojumu	• Mājas un dzīvokļa tips (*māja, privātmāja, dzīvoklis*) • Mājvietas plānojums, telpas (*istaba, guļamistaba, bērnistaba, virtuve*) • Pilsētas karte. Objekti kartē / pilsētā (*kanāls, tilts, bulvāris, dārzs, laukums*)	• Piederības ģenitīvs – *kā?* (*tēva māja, drauga dzīvoklis, pilsētas centrs*) • Pielikuma ģenitīvs ielu nosaukumos – *kāds? kāda?* (*Zirgu iela, Vērmanes dārzs, Raiņa bulvāris*) • * Līdzskaņu mija ģenitīvā S ģen. l. m. II + S (*brāļa māja, Raiņa bulvāris*)
4.b Mana dzīvesvieta	• Teksts par personu nodarbošanos, dzīvesvietu, mājas / dzīvokļa iekārtojumu, tā raksturojumu • Teksts par studenta istabas iekārtojumu • Saruna par dzīvesvietu, tās atrašanās vietu, mājas un istabu iekārtojumu • Faktu noskaidrošana	• Mājas vai dzīvokļa atrašanās vieta (*laukos, centrā, nomalē, Liepājas rajonā*) • Mēbeles un interjera priekšmeti (*galds, krēsls, gulta, televizors, ledusskapis, dators*) • Apkārtnes objekti (*dārzs, upe, koks*) • Objektu, priekšmetu īpašības (*mazs dzīvoklis, skaista vieta, liels dārzs*) • prievārdi, kas norāda uz atrašanos, novietojumu (*uz, pie, aiz, zem*)	• Darbības vārdu *dzīvot* un *īrēt* lietojums tagadnē (galvenokārt vienskaitļa 1. un 2. personā) • Īpašības vārds, tā saskaņošana ar lietvārdu ADJ + S vsk. / dsk. (*liels dārzs*) NOM + V cop fin. + ADJ (*dzīvoklis ir mazs*) • Prievārdu *uz, aiz, zem, pie* lietojums PREP *uz, aiz, zem, pie* + S vsk. • Pozicionālās līdzskaņu pārmaiņas vārda beigās [ts] – [<ds], [ds] – [<ts] (*ārsts, plaukts, grūts; kāds, galds, dažāds*)
4.c Mana ģimene	• Teksts – Andreja stāstījums par sevi un saviem ģimenes locekļiem (ģimenes locekļi, viņu vārdi, vecums, nodarbošanās, dzīvesvieta) • Ģimenes locekļu vecums • Saruna par ģimeni, ģimenes locekļiem, viņu vecumu, nodarbošanos, dzīvesvietu	• Ģimenes locekļi (*tēvs, māte, meita, dēls, brālis, māsa, kaķis, suns*) • Ģimene locekļu nodarbošanās, statuss (*inženieris, skolotāja, skolniece, pensionārs*) • Skaitļi no 1 līdz 99, lai nosauktu personas vecumu (*divdesmit gadi, sešdesmit seši gadi*)	• 1., 2., 4. un 5. deklinācijas lietvārdi vienskaitļa un daudzskaitļa datīvā • Personu, objektu, priekšmetu skaits NUM pam. *1–99* (*divdesmit mājas, sešdesmit viens viesis*) • Skaitļa vārda (no 1 līdz 99) un lietvārda saskaņošana NUM pam. + S • Vietniekvārdu *man / tev; mans / tavs* lietojums (detalizēti 4.d)

4.d Mans, mana, man	• Saruna par vecumu, dzīvesvietu • Personas, priekšmeta un objekta apraksts / īpašības	• Antonīmi (*liels – mazs, jauns – vecs, garš* – īss) • Dažādi salīdzināmi objekti, priekšmeti (*Rīga liela, Kuldīga maza*)	• Īpašības vārds, tā saskaņošana ar lietvārdu ADJ + S vsk. / dsk. (*liels klubs, liela māja / lieli klubi, lielas mājas*) NOM + V cop fin. + ADJ (*Rīga ir liela*) • Personas vietniekvārds datīvā PRON pers. dat. (*man, tev, viņam*) • Piederības vietniekvārds nominatīvā PRON pied. nom. (*mans / mana, tavs / tava, mūsu, jūsu*) • Piederības vietniekvārds datīvā PRON pied. dat. (*manam / manai, tavam / tavai, maniem / manām, taviem / tavām*) • Jautājumu veidošana ar jautājamo vietniekvārdu PRON jaut. nom. (*Kāds ir draugs? Kāda ir pilsēta?*) PRON jaut. lok. (*Kādā dzīvoklī / mājā / krāsā?*) • Pozicionālo divskaņu izruna [au] (<*av*), [eu] (<*ev*) (*tavs, tava, tev, tevi*)
4.e Valoda ikdienas saziņai	• Stāstījums par dzīvesvietu, tās atrašanās vietu, mājokļa iekārtojumu, priekšmetu atrašanās vietu dzīvoklī / istabā • Teksts par Andri un Inesi, viņu ģimeni, dzīvesvietu • Saruna par ģimeni, ģimenes locekļiem, viņu vecumu, nodarbošanos, dzīvesvietu		

MANA MĀJA UN ĢIMENE

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

- **Apgūst** vārdu izrunu, pievēršot uzmanību pozicionālajām līdzskaņu pārmaiņām vārda beigās [ts] – [<ds], [ds] – [<ts] (*grūts, kāds*), kā arī pozicionālo divskaņu izrunai vārdā [au] (*<av*), [eu] (*<ev*) (*tavs, tev*).
- **Prot nosaukt** atsevišķus priekšmetus mājā / dzīvoklī, to novietojumu, prot raksturot dzīvokļa iekārtojumu.
- **Prot nosaukt** atsevišķas personu / priekšmetu / parādību pazīmes. **Raksturo** objektus, izmantojot atsevišķus antonīmus.
- **Prot nosaukt** objektus pilsētā, atrod tos kartē, pieraksta adreses.
- **Mācās lietot** lietvārdus vienskaitļa un daudzskaitļa datīvā:
  S dat. + V fin.$_3$ *būt* + S nom. (*brālim ir māja, vecākiem ir dārzs*).
- **Mācās lietot** vārdu savienojumus ar piederības ģenitīvu (*kā māja? – tēva māja*) un pielikuma ģenitīvu (*kāda iela? – Teātra iela*).
- **Mācās saskaņot** īpašības vārdu ar lietvārdu:
  ADJ + S vsk. / dsk. (*liels dārzs, lieli dārzi*),
  NOM + V cop fin. + ADJ (*dzīvoklis ir mazs*).
- **Mācās lietot** darbības vārdus *dzīvot, īrēt* tagadnē:
  V ii īst. vienk. tag.
- **Mācās lietot** prievārdus *uz, aiz, zem, pie* saskaņojumā ar lietvārdu vienskaitļa ģenitīvā:
  PREP *uz, aiz, zem, pie* + S vsk. ģen. (*uz plaukta, aiz gultas, zem galda, pie loga*).
- **Prot nosaukt** skaitļus no 1 līdz 99, skaitīt un lietot tos, lai norādītu uz personas vecumu, kā arī personu / priekšmetu skaitu.
- **Mācās lietot** personas vietniekvārdus datīvā (*man, tev, mums*):
  PRON pers. dat. + V cop fin.$_3$ *būt* + NUM + S nom. (*man ir divdesmit divi gadi*).
- **Mācās lietot** piederības vietniekvārdus (*mans, tavs*) datīvā:
  PRON pied. dat. + S vīr. / siev. vsk. / dsk. dat. (*manam tēvam, tavam brālim*).
- **Lasa** / **klausās** tekstus, **atbild** uz jautājumiem, detalizētu informāciju ieraksta tabulā. **Veido** īsu sarunu par savu vai kādas citas personas māju, tās atrašanās vietu, priekšmetiem telpās. **Raksturo** dzīvokļa iekārtojumu.
- **Veido** sarunu par savu ģimeni, ģimenes locekļiem, viņu vecumu, nodarbošanos, dzīvesvietu. **Stāsta** par sevi un savu ģimeni.
- **Veido** jautājumus par priekšmetu novietojumu (*kur?*); **atbild** uz jautājumiem, izmantojot prievārdus *uz, pie, aiz, zem* (*Kur ir lampa? – Uz galda.*).

Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 4.f apakšnodaļā „Runāsim pareizi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv .

MANA MĀJA

SAZIŅA

Lasa tekstu „Mana māja" un vēro attēlu **MG 4.1.** Atbild uz jautājumiem par doto tekstu – par Pētera Jansona nodarbošanos, viņa mājas atrašanās vietu, mājas iekārtojumu (telpām) un apkārtni. Jautā un atbild uz jautājumiem, darbu var veikt pāros. Sk. arī E-A1(4K-1), 4K-2).

Strādā ar karti, norādot uz dažādu objektu nosaukumiem pilsētā **MG 4.3.** Atkārto, kā nosaukt adresi, piem., *es dzīvoju Rīgā, pilsētas centrā / Vecrīgā, Teātra ielā 5* E-A1(4K-4).

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Lasa tekstu „Mana māja" un vēro attēlu, pievērš uzmanību svarīgākajiem atslēgvārdiem, kas saistīti ar māju un tās iekārtojumu – *dzīvojamā istaba, virtuve, darbistaba, guļamistaba, bērnistaba, koridors* utt. **MG 4.1.** Apgūst dzīvojamo telpu nosaukumus E-A1(4VF-1).

Var rosināt apgūt arī atsevišķu lietu nosaukumus dzīvojamajās telpās, izmantojot konstrukciju *darbistabā ir… (galds, krēsls, logs), viesistabā ir... (dīvāns, televizors, logs)*.

Ja valodas apguvējam grūtības sagādā piederības ģenitīva un pielikuma ģenitīva apguve, attiecīgos vārdu savienojumus var iegaumēt kā gramatiski nedalāmas vienības – *pilsētas centrs, Latvijas Universitāte, Raiņa bulvāris* u. c.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Aplūko dažādus jautājuma veidus, lai precīzi formulētu atbildes (*kas?* – lietvārds nominatīvā; *kur?* – lietvārds lokatīvā; *kāds?* – īpašības vārds saskaņojumā ar lietvārdu; *vai?* – apgalvojuma vai noliegums partikula) **MG 4.1.**

Valodas apguvējs mācās vārda saistījumu ar piederības un pielikuma ģenitīvu **MG 4.2.** (sk. **tabulu MG 43. lpp.**).

Apgūst 1., 2., 4. un 5. dekl. lietvārda ģenitīva formas veidošanu.

Veido vārdu savienojumus pēc parauga S ģen. + S, kas izsaka piederību: *drauga dzīvoklis, Ingas istaba, pilsētas centrs, lauku* māja*. Vingrinājumā nav ietverti visi iespējamie šāda modeļa savienojumi. Mācību procesā valodas apguvējs automatizē prasmes lietot atsevišķus vārdu savienojumus, kurus izmanto, lai runātu par dotajiem tematiem, piem., šajā nodaļā tālāk atbilstoši saziņas tēmai tiek lietoti arī vārdu savienojumi *ģimenes māja, darba istaba, studenta / māsas istaba, Annas dzīvoklis, pilsētas centrs* E-A1(4G-4), kā arī daži vārdu savienojumi ar piederības ģenitīvu daudzskaitļa formā *lauku māja, studentu viesnīca, grāmatu plaukts.*

Vērojot karti, valodas apguvējs mācās pielikuma ģenitīva lietojumu – lietvārda nosauktā objekta paveidu, attiecīgi šajā apakšnodaļā – ielas, bulvāra, upes, parka, iestādes nosaukumos pēc parauga: S ģen. + S **MG 4.3.;** E-A1(4G-5). Meklējot objektu nosaukumus kartē, valodas apguvējs nostiprina jau iepriekš apgūto leksiku: *parks, kanāls, upe, tilts, Vecrīga* u. c. Jaunus vārdu savienojumus ar šo gramatisko formu var mācīties, meklējot ielu, iestāžu un objektu nosaukumus tūrisma ceļvežos, katalogos, īsos enciklopēdijas šķirkļos, kā arī vērojot uzrakstus apkārtējā vidē.

Piezīmes

MANA DZĪVESVIETA

SAZIŅA

Klausās un lasa Andra, Anitas un Edgara stāstījumu par sevi un savu dzīvesvietu **MG 4.4.;** E-A1(4K-5, 4K-6). Valodas apguvējs pārbauda teksta izpratni, atzīmējot faktus tabulā **MG 4.4.**

Lasa komiksu par peļu un putnu sarunu. Tekstu iespējams lasīt lomās, veidot improvizāciju, pārnesot sarunu uz citu kontekstu, resp., veidojot sarunu pēc parauga citai situācijai. Valodas apguvējs veido savu vai iedomātas personas stāstu, nosaucot vārdu, dzīvesvietu, darbavietu vai mācību iestādi, kā arī raksturojot dzīvesvietu un nosaucot atsevišķus priekšmetus un objektus. Sarunā ietver noteiktas saziņas funkcijas: informācijas noskaidrošanu, informācijas sniegšanu, fakta konstatēšanu, nožēlas izteikšanu (*diemžēl*).

Lasa tekstu „Studenta istaba" un atzīmē tabulā faktus **MG 4.6.;** E-A1(4L-2). Grupā var jautāt vai organizēt sarunu „Kas ir studenta istabā", izmantojot jautājumus ar ievadītājvārdiem *kas, vai, kur, kāds / kāda.*

Vēro attēlus un klausās tekstu. Ieraksta ciparus vai trūkstošo informāciju atbilstoši dzirdētajam un lasītajam **MG 4.7.;** E-A1(4L-1, 4K-3).

Veido jautājumus par priekšmetu novietojumu telpā, pievērš uzmanību, ka valodas lietojumā šādus jautājuma teikumus ievada apstākļa vārds *kur,* nevis vārdu savienojums *uz kā, pie kā, aiz kā, zem kā.*

Mājasdarbi par tematu „Mājas" – maciunmacies.valoda.lv .

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Iepazīstoties ar tekstu par Andri, Anitu un Edgaru, valodas apguvējs pievērš uzmanību vārdiem un vārdu savienojumiem, kas nosauc dzīvesvietu, mācību iestādi un darbavietu, tās atrašanos (*universitāte, studentu viesnīca, istaba; universitātē, bankā, centrā, laukos*). Tekstā ir minēti arī atsevišķi priekšmeti un objekti – *televizors, ledusskapis, dators, dārzs, upe*, kā arī īpašības vārdi, ar kuriem raksturoti priekšmeti un objekti – *liels, mazs, vecs, skaists* **MG 4.4.**

Valodas lietotājs apgūst jaunas leksikas vienības: *pagalms, šķūnis, būris, ligzda* E-A1(4L-3).

Papildina teikumus ar trūkstošo informāciju, balstoties uz iepriekš apgūto, raksta atbilstošus vārdus par dzīvesvietu noteiktā gramatiskajā formā **MG 4.5.** Uzdevumu var paplašināt, kombinējot ar jautājumiem par iepriekš aplūkotajiem tekstiem, piem., *Kur dzīvo Andris? Kur studē Andris? Kur strādā Anita? Kur Anita īrē dzīvokli?* u. tml. Veido jautājumus sarunai par dzīvesvietu un nodarbošanos **DB 4.2.**

Apgūst jaunus vārdus – priekšmetu nosaukumus – mēbeles un citus objektus istabā un mājā (*gulta, skapis, galds, krēsls, galda lampa, grāmata, mūzikas centrs* u. c.), kā arī objektus raksturojošus vārdus (*daži, dažādi, tipisks, nekārtība*) un prievārdus *uz, zem, pie, aiz*, kas norāda priekšmetu novietojumu (*uz rakstāmgalda, zem gultas, pie loga, aiz gultas*) **MG 4.6.; DB 4.5.; 4.6.**

GRAMATIKA (arī fonētika)

Lasa tekstu **MG 4.4.** un sarunājas par dzīvesvietu (māju, dzīvokli), pievērš uzmanību lietvārda lokatīvam, lai nosauktu mājas un dzīvokļa atrašanās vietu un darbavietu.

Praksē nostiprina darbības vārdu *dzīvot, studēt, īrēt* vienkāršās tagadnes un pagātnes formas: V fin. + S lok (*Mani vecāki tagad dzīvo laukos. Arī es agrāk dzīvoju laukos.*). Veidojot teikumus ar darbības vārdu *īrēt*, apgūst gramatiski pareizu vārdu savienojuma V fin. + S akuz lietojumu (*īrēju dzīvokli*).

Apgūst lietvārda savienojuma konstrukcijas ar prievārdu: PREP *uz, aiz, pie, zem* + S vsk. ģen. **MG 4.6., 4.7., MG 4.23.; 4.26.;** E-A1(4VF-2) (sk. **tabulu MG 45. lpp.**). Nostiprinot runas praksē šīs konstrukcijas lietojumu, mācās nošķirt tos gadījumus, kad uz priekšmetu un objektu (arī personas) atrašanos norāda ar lietvārdu lokatīvā (*plauktā, skapī, gultā, pagalmā, virtuvē*).

Mācās teikumā saskaņot īpašības vārdu ar lietvārdu vienskaitlī un daudzskaitlī: ADJ + S vsk. / dsk. (*neliela virtuve, skaista vieta, liels dārzs / upe*). Apgūst konstrukciju: NOM + V cop fin. + ADJ (*dzīvoklis ir mazs, mājīgs, māja ir veca*).

Mācās lietot darbības vārdus un lietvārdus atbilstošā locījumā. Pilda vingrinājumus, rakstot vārdus iederīgā formā **DB 4.3.; 4.4.**

Apgūst vārdu izrunu, pievēršot uzmanību pozicionālajām līdzskaņu pārmaiņām vārda beigās [ts] – [<ds], [ds] – [<ts] (*ārsts, plaukts, grūts; kāds, galds, dažāds*) (sk. **tabulu MG 45. lpp.**).

Vingrinās lietot īsos un garos patskaņus ar saziņas tematu saistītos vārdos **DB 4.1.;** E-A1(4G-1, 4G-2).

„Runāsim pareizi!" uzdevumi paredzēti prasmīgākiem valodas apguvējiem:
102. uzd. , 104. uzd. , 105. uzd. , 7. uzd. , 20. uzd.

MANA ĢIMENE

SAZIŅA

Lasa tekstu „Andreja ģimene". Pārbauda teksta izpratni, savienojot teikuma daļas, atzīmējot faktus tabulā, atbildot uz jautājumiem **MG 4.8.** Pirms lasīšanas var iepazīties ar apgūstamajām leksikas grupām (ģimenes locekļu nosaukumiem, vecumu, profesiju, piederību). Formulē jautājumus un atbildes par tekstu. Sarunājas par tematu „Mana ģimene", lai sniegtu un iegūtu informāciju par ģimenes locekļiem, viņu vecumu, nodarbošanos, dzīvesvietu.
DB 4.9.; E-A1(4VF-4, 4L-4, 4L-5) un maciunmacies.valoda.lv .

Mājasdarbi par tematu „Ģimene" – maciunmacies.valoda.lv .

Mājasdarbi par tematu „Skaitļi" (vecums, daudzums) – maciunmacies.valoda.lv .

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Sarunājas par tematu „Mana ģimene", apgūst ģimenes locekļu nosaukumus (*tēvs, māte, meita, dēls, brālis, māsa, kaķis, suns*) E-A1(4VF-3), profesijas / statusu (*inženieris, skolotāja, skolniece, pensionārs*).

Prot nosaukt skaitļus no 1 līdz 99, skaitīt un lietot tos, lai norādītu uz personas vecumu (*Rūdolfam ir sešdesmit seši gadi*) un dažādu personu, lietu skaitu **MG 4.9.;** E-A1(4K-7, 4L-6, 4L-7) (sk. **tabulu MG 47. lpp.**).

GRAMATIKA (arī fonētika)

Lai nosauktu personas vecumu, valodas apguvējs mācās lietot skaitļa vārdu ar lietvārdu trīs dažādās locījuma formās: vienskaitļa nominatīvā, daudzskaitļa nominatīvā vai daudzskaitļa akuzatīvā:
NUM pam. *1–100 + gads / gadi / gadu* (*cik gadu? – viens / divdesmit viens / trīsdesmit viens gads; desmit / piecpadsmit / divdesmit gadu; četrdesmit pieci gadi*) **MG 4.8.; 4.10.; DB 4.8.;** E-A1(4G-7) (sk. **tabulu MG 47. lpp.**).

Norādot personu, priekšmetu, objektu skaitu, lieto nelokāmu skaitļa vārda formu (*vienpadsmit māju / mājas, deviņdesmit pilsētu / pilsētas*) vai lokāmos skaitļa vārdus saskaņo ar lietvārdu attiecīgajā locījumā (*četrdesmit pieci studenti, deviņdesmit septiņas grāmatas*) **MG 4.11.; DB 4.7.;** E-A1(4G-8) (sk. **tabulu MG 47. lpp.**).

Apgūst personas vecuma izteikšanu, mācās lietot lietvārdu vienskaitļa un daudzskaitļa datīva formā:
S dat., I, II, IV, V + V fin.$_3$ *būt* **MG 4.22.; DB 4.14.;** E-A1(4G-6). Apgūst personas vietniekvārda lietojumu datīvā:
PRON pers. dat. + V cop fin.$_3$ *būt* (*draugam ir māja*) (sk. **tabulu MG 47. lpp.**).

Mācās lietot vietniekvārdu, pievērš uzmanību personas vietniekvārda un piederības vietniekvārda lietojuma atšķirībām (*man ir liela ģimene, mana ģimene ir liela*) (sk. **tabulas MG 48. lpp.**).

Mācību procesā atkārto piederības ģenitīva lietojumu (*Olgas vīrs, tēva māte, Annas māte*) **MG 4.8.**

Piezīmes

MANS, MANA, MAN

SAZIŅA
Pievērš uzmanību sarunu veidošanai par personas vecumu un dzīvesvietu, akcentējot personas vietniekvārdu un piederības vietniekvārdu lietojumu teikumos **MG 4.12.; 4.13.** Pilnveido valodas prasmi raksturot personas, priekšmetus un objektus, norādot to īpašības vai pazīmes **MG 4.15; 4.16.**, kā arī veidot jautājumus, izmanto jautājamos vietniekvārdus nominatīvā un lokatīvā: PRON jaut. nom. (*Kāds ir draugs? Kāda ir pilsēta?*), PRON jaut. lok. (*Kādā dzīvoklī / mājā / krāsā?*).
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Vingrinājumos pievērš uzmanību personas un piederības vietniekvārdu lietojumam, precīzi izvēloties tos atbilstoši izteikuma saturam. Valodas apguvējs mācās nosaukt dažādas īpašības **DB 4.10.**, grupē īpašības vārdus antonīmu pāros (*liels – mazs, jauns – vecs, garš – īss*) **MG 4.14.; DB 4.12.;** E-A1(4VF-5), iesaista tos teikumos **MG 4.15., 4.16.; DB 4.11.**
GRAMATIKA (arī fonētika)
Pilnveido prasmi lietot personas vietniekvārdus un piederības vietniekvārdus nominatīvā un datīvā **MG 4.12; 4.13.; DB 4.13.;** E-A1(4G-10) (sk. **tabulu MG 48. lpp.**). Pievērš uzmanību *av* un *ev* izrunai vietniekvārdos: formā *tavs* veidojas pozicionāls divskanis [au] (<*av*), savukārt formā *tev* – pozicionāls divskanis [eu] (<*ev*). Formās *tava, tavi, tavas, tavām, taviem* pozicionālais divskanis neveidojas, jo *a* un *v* šķir zilbju robeža. Valodas apguvējs vingrinās saskaņot īpašības vārdu ar lietvārdu vienskaitlī un daudzskaitlī: ADJ + S vsk. / dsk. (*liela māja, lieli klubi*) (sk. **tabulu MG 49. lpp.**), NOM + V cop fin. + ADJ (*Rīga ir liela*) **MG 4.15.; 4.16.;** E-A1(4VF-6)**.**

Piezīmes

4.e VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA
Veido stāstījumu par tematu „Mana dzīvesvieta / dzīvoklis / māja" (dzīvesvieta, tās atrašanās vieta, mājokļa iekārtojums, priekšmetu novietojums dzīvoklī / istabā), izmantojot nepabeigtus teikumus **MG 4.17.** Sarunājas pāros par ģimeni, ģimenes locekļiem, viņu vecumu, nodarbošanos, dzīvesvietu, pierakstot svarīgākos faktus **MG 4.19.** Atbild uz jautājumiem par personu vecumu **MG 4.20.** Pievērš uzmanību šādiem saziņas uzdevumiem (funkcijām): nosaukšana un norādīšana (*manā ģimenē ir sieva un divas meitas, sieva ir ārste*), informācijas sniegšana par vietu (*ģimene dzīvo centrā / laukos / pie Daugavas*). Pēc teksta par Andra un Ineses ģimeni un viņu dzīvesvietu izlasīšanas pārbauda teksta izpratni: veido jautājumus un atbild uz tiem, raksturo Andra un Ineses ģimeni. Paplašina dialogu starp Andri un Inesi, iekļaujot tekstā atsevišķus izteikumus **MG 4.18.;** E-A1(4L-8) **.** Veido jautājuma teikumus, lai saņemtu apstiprinājumu (*Vai jūs dzīvojat Siguldā?*) un iegūtu informāciju (*Kā viņu sauc? Cik viņam gadu?*). Atbild uz jautājumiem, lai izteiktu apstiprinājumu vai noliegumu (*Jā, mēs dzīvojam Siguldā. Nē, mēs nedzīvojam Siguldā.*) un sniegtu informāciju par objektu / personu, vietu, vecumu (*Mēs ģimenē esam trīs. Es dzīvoju Siguldā. Manam dēlam ir deviņi gadi.*). Vērojot karti un klausoties informāciju, pieraksta adreses un atzīmē tās kartē **MG 4.21.**
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Visas iepriekš nodaļā apgūtās leksikas lietojums.
GRAMATIKA (arī fonētika)
Visu iepriekš nodaļā apgūto gramatikas struktūru nostiprināšana valodas lietojumā.

Piezīmes

A1

5. nodaļa KĀJĀM, AR TROLEJBUSU, AR LIDMAŠĪNU

MG 53.–64. lpp., DB 20.–24. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	LEKSIKA	GRAMATIKA
5.a Tu brauc un ej	• Sarunas par pārvietošanās veidiem un virzienu • Transportlīdzekļu izmantošana, virziena nosaukšana un noskaidrošana • Teksts – Annas dzīvesvieta, nodarbošanās, ģimene, pārvietošanās ar auto	• Transporta veidi (*trolejbuss, vilciens, taksometrs, lidmašīna*) • Vārdi, kas izsaka pārvietošanās veidu (*braukt, lidot, iet kājām*)	• Darbības vārds *braukt* tagadnē, pagātnē, nākotnē • Prievārdi *ar, uz* ar lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā PREP *uz, ar* + S vsk. akuz. (*uz darbu, uz Madonu; ar autobusu, ar mašīnu*)
5.b Kurā stāvā, kurā dzīvoklī?	• Saruna par dzīvesvietas atrašanos: adreses un stāva nosaukšana	• Kārtas skaitļa vārdi no 1. līdz 99.	• Kārtas skaitļa vārdi vienskaitļa lokatīvā NUM kārtas *1.–99.* vsk. lok.
5.c Uz kurieni?	• Teksts – transports, pārvietošanās virzieni un maršruti Rīgā • Ceļa norādīšana un noskaidrošana pēc kartes vai plāna • Stāstījums par pārvietošanās veidiem pilsētā un maršrutu	• Vietniekvārdi *kurš, kura* • Vārdi un vārdu savienojumi, kas raksturo virzienu (*uz priekšu, pa kreisi, pa labi, atpakaļ*) • Rīgas apkaimju nosaukumi (*Purvciems, Bolderāja, Ķengarags, Imanta*)	• Kārtas skaitļa vārdi vienskaitļa akuzatīvā un lokatīvā NUM kārtas *1.–99.* vsk. akuz., lok. • Prievārdi *pa, gar* ar lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā PREP *pa, gar* + S vsk. akuz. (*pa muzeju, pa nomali; gar veikalu, gar baznīcu*) • Vietniekvārdi *kurš, kura* nominatīvā, akuzatīvā un lokatīvā PRON *kurš, kura* vsk. nom., akuz., lok.
5.d Kāds, kāda un kurš, kura?	• Stāstījums par dzīvesvietas atrašanās vietu • Dzīvesvietas iekārtojuma raksturojums • Anketa par ģimenes locekļiem	• Vietniekvārdi *kāds, kāda*	• Vietniekvārdi *kurš, kura, kāds, kāda* nominatīvā, akuzatīvā un lokatīvā PRON *kurš, kura, kāds, kāda* vsk. nom., akuz., lok.
5.e Valoda ikdienas saziņai	• Sarunas par pilsētu, vidi un transportu • Jautājumi par dzīvesvietu un pārvietošanos pilsētā • Transporta biļete		

5. nodaļa KĀJĀM, AR TROLEJBUSU, AR LIDMAŠĪNU

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI
• **Prot sarunāties** un **pastāstīt** par sabiedriskā transporta veidiem un to kustības virzieniem un grafiku. • **Prot pastāstīt** par savas dzīvesvietas atrašanos – centrā, nomalē, kurā stāvā u. tml. • **Prot pajautāt** virzienu un **pastāstīt**, kā nokļūt līdz konkrētai vietai. • **Mācās lietot** darbības vārdu *braukt* vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē. • **Mācās lietot** vārdu savienojumus ar prievārdiem *uz, ar, pa, gar* un lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā: PREP *uz, ar, pa, gar* + S vsk. akuz. (*uz darbu, ar trolejbusu, pa ielu, pa bulvāri, gar parku)*. • **Mācās lietot** vietniekvārdus *kurš, kura, kāds, kāda* vienskaitļa nominatīvā, akuzatīvā un lokatīvā: PRON *kurš, kura, kāds, kāda* vsk. nom., akuz., lok. (*kurš stāvs, ar kuru trolejbusu, kurā stāvā, kāds autobuss* u. tml.) • **Mācās lietot** kārtas skaitļa vārdus (1.–99.) vienskaitļa akuzatīvā un lokatīvā: NUM kārtas *1.–99.* vsk. akuz., lok. Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 5.f apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv .

Piezīmes

TU BRAUC UN EJ

SAZIŅA

Valodas apguvējs klausās un lasa dialogus par dzīvesvietu un pārvietošanās veidiem, atzīmē tabulā iederīgo atbildi par pārvietošanās veidu **MG 5.1.** Mācās atbildēt uz jautājumiem *Ar ko brauc? Uz kurieni brauc / lido / iet? Vai brauc ar tramvaju / trolejbusu vai iet kājām / ar kājām? Vai lido ar lidmašīnu?* **DB 5.6.**

Lasa stāstījumu par Annas ģimeni, dzīvesvietu un pārvietošanās veidu, savieno atbilstošās frāzes, veidojot teikumu **MG 5.2.** Aplūko attēlus un lasa teikumus par pārvietošanos **MG 55. lpp.**

Valodas apguvējs stāsta, kā nokļūst uz darbu, mājām, skolu vai kur citur, ar kādu transportlīdzekli pārvietojas. Pēc parauga veido sarunu par saviem pārvietošanās veidiem.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst sabiedriskā transporta veidu nosaukumus un mācās tos lietot frāzēs: *braukt ar trolejbusu, braukt ar vilcienu* u. c. (sk. **tabulu MG 5.1.**).

Apgūst vārdus, kas izsaka pārvietošanās veidu: *braukt, lidot, iet* (tos sāk apgūt jau 3. nodaļā).
Var pievērst uzmanību darbības vārdu *iet* un *braukt* nozīmju šķirumam, jo daudzās valodās to lietojums atšķiras (piem., angļu valodā darbības vārds *go*).

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās lietot darbības vārdu *braukt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē **DB 5.3., 5.5.;** E-A1(5G-1, 5G-2, 5G-13) (sk. **tabulu MG 55. lpp., gramatikas pielikumu V4 162. lpp.**).
Tā kā *braukt* ir 1. konjugācijas darbības vārds, lai varētu to atbilstoši locīt, ir jāiegaumē četras pamatformas: nenoteiksme (*braukt*), tagadnes 3. persona (*brauc*), tagadnes vienskaitļa 2. persona (*brauc*) un pagātnes 3. persona (*brauca*). Šim darbības vārdam tagadnes vsk. 2. personā nav galotnes, tagadnes un pagātnes celma beigās ir notikusi līdzskaņu mija k > c.

Atkārto darbības vārda *iet* locīšanu (sk. **tabulu MG 37. lpp., gramatikas pielikumu V3 162. lpp.**), pārrunā darbības vārda *lidot* locīšanu (sk. **gramatikas pielikumu V12 164. lpp.)**

Mācās lietot vārdu savienojumus ar prievārdiem *uz, ar* un lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā:
PREP *uz, ar* + S vsk. akuz. (*uz darbu, ar trolejbusu)* **DB 5.1., 5.2. (sk. tabulu MG 55. lpp., gramatikas pielikumu PREP1 159. lpp.**)
Jāvērš uzmanība, ka prievārdu *ar* nevar izlaist, ja runa ir par transportlīdzekļiem, piem., *braukt ar vilcienu, braukt ar mašīnu, lidot ar lidmašīnu*, savukārt, runājot par pārvietošanos kājām, lieto *iet kājām.*

Piezīmes

KURĀ STĀVĀ, KURĀ DZĪVOKLĪ?

SAZIŅA

Lasa tekstu, kurā personas stāsta par savas dzīvesvietas atrašanās vietu. Atbild uz jautājumiem par tekstā minēto personu dzīvesvietu **MG 5.6.** Valodas apguvējs stāsta par savu dzīvesvietu **MG 5.8.** Var veidot dialogu ar grupas biedru. Izmantojot **MG 5.6.** dotos jautājumus kā paraugu, valodas apguvējs var veidot līdzīgu stāstījumu par sevi, saviem draugiem, paziņām, radiem.

Aplūko attēlu un atbild uz jautājumiem par dzīvesvietas / dzīvokļa atrašanās vietu: *Kurā stāvā ir dzīvoklis? Kurā dzīvoklī dzīvo* (kas?)*?* **MG 5.5.**
Atbildot uz jautājumiem, mācību procesa laikā svarīgi ir atbildēt pilnos teikumos: *Aleksejs dzīvo ceturtajā stāvā.* (nevis – *Ceturtajā stāvā.*).

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst kārtas skaitļa vārdus (no 1. līdz 99.). Pirms kārtas skaitļa vārdu apgūšanas var atkārtot pamata skaitļa vārdus, piem., uzrakstīt ar cipariem pamata skaitļa vārdus no 1 līdz 10 un nolasīt tos. Pēc tam kopīgi pierakstīt / nosaukt kārtas skaitļa vārdus: *1. – pirmais, pirmā, 2. – otrais, otrā* utt.
Šajā apakšnodaļā tiek apgūts kārtas skaitļa vārdu lietojums, nosaucot dzīvokļa un stāva numuru, datumu, transportlīdzekļa numuru.

Apgūst atšķirības starp pamata un kārtas skaitļa vārdiem **MG 5.3.; DB 5.11., 5.12.**

Sāk apgūt vietniekvārdu *kurš, kura, kāds, kāda* lietojumu, atkārto vietniekvārda *kas* un apstākļa vārda *kur* lietojumu **MG 5.7.; DB 5.9.**

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās lietot kārtas skaitļa vārdus vienskaitļa lokatīvā: NUM kārtas *1.–99.* vsk. lok. **MG 5.4.** (sk. **tabulu MG 56. lpp., gramatikas pielikumu NUM6 160. lpp.**) Pievērš uzmanību, ka kārtas skaitļa vārdiem vienmēr ir noteiktā galotne. Vienskaitļa lokatīva galotne ir *-ajā* abās dzimtēs: *pirmajā stāvā, pirmajā mājā.*

Piezīmes

UZ KURIENI?

SAZIŅA

Klausās un lasa tekstu par pārvietošanās iespējām pilsētā (Rīgā): ar kura numura trolejbusu, autobusu vai tramvaju var nokļūt konkrētā pilsētas daļā **MG 5.9.** Lai veidotos pareiza izruna, valodas apguvējam vēlams tekstu lasīt skaļi. Kārtas skaitļa vārdi, to ievietošana atbilstošā formā **DB 5.4.**

Klausās un lasa sarunas, kurās tiek vaicātas ceļa norādes un sniegta atbilstoša informācija **MG 5.10.**
Pēc dotā parauga valodas apguvējs var veidot dialogu, kurā pievērš uzmanību uzrunas formai un jautājumiem, kā atrast objektus pilsētā, kā arī atbildēm uz jautājumiem (adrese, virziens, attālums).

Valodas apguvējs, izmantojot karti, mācās stāstīt ceļa norādes **MG 5.11.** Stāstot tiek izmantotas frāzes *pa labi, pa kreisi, uz priekšu,* vārdi *taisni, atpakaļ.* Izmantojot grāmatā doto karti vai citu kādas pilsētas karti, valodas apguvējs var skaidrot ceļu uz dažādiem objektiem, var veidot dialogu ar grupas biedru.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst vārdus un vārdu savienojumus, kas raksturo virzienu: *uz priekšu, pa kreisi, pa labi, pa ielu, gar parku, atpakaļ* **DB 5.8.**

Apgūst **MG 5.9.** tekstā minētos Rīgas apkaimju nosaukumus – *Purvciems, Bolderāja, Ķengarags, Imanta* u. c. –, kā arī dažādus pilsētvides objektu nosaukumus, piem., *katedrāle, gatve, bulvāris, opera.* Daudzi vārdi, iespējams, jau ir zināmi, bet nezināmos vārdus skaidro.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Turpina apgūt kārtas skaitļa vārdus vienskaitļa akuzatīvā un lokatīvā: NUM kārtas *1.-99.* vsk. akuz., lok. **MG 5.9.; DB 5.4.**

Turpina apgūt vietniekvārdu *kurš, kura* lietojumu vienskaitļa akuzatīvā un lokatīvā:
PRON *kurš, kura* vsk. akuz., lok. (*kurš – ar kuru – kurā*).

Mācās lietot vārdu savienojumus ar prievārdiem *pa, gar* un lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā:
PREP *pa, gar* + S vsk. akuz. (*pa ielu, gar parku)* **MG 5.12.; DB 5.7.**
Valodas apguvējs var veidot īsus teikumus, iesaistot lietvārdus ar prievārdiem, piem., *Pa veikalu iet cilvēki. Gar veikalu brauc tramvajs. Es eju uz veikalu.*

Piezīmes

5.d KĀDS, KĀDA UN KURŠ, KURA?

SAZIŅA
Klausās un lasa stāstījumu par dzīvesvietas atrašanās vietu un pārvietošanos pilsētā **MG 5.14., 5.15.;** E-A1(5L-9). Jautā par dzīvesvietas atrašanās vietu un pārvietošanos pilsētā **MG 5.14.** Izmantojot **MG 5.15.** tekstu, pilda anketu par ģimenes locekļiem (vārds, uzvārds, vecums, nodarbošanās).
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Turpina apgūt vietniekvārdu *kāds, kāda* un *kurš, kura* lietojumu **MG 5.13.** Pasniedzējs var skaidrot šo vietniekvārdu lietojumu: • vietniekvārdu *kurš* izmanto, jautājot par noteiktu indivīdu vai eksemplāru no kādas kopas, piem., *Kurš trolejbuss brauc uz Purvciemu? – 23. trolejbuss.;* • vietniekvārdu *kāds* lieto, jautājot par īpašībām vai tipu, piem., *Kāds trolejbuss? – Liels.* Dažreiz, īpaši sarunvalodā, vārdu *kāds* lieto arī vietniekvārda *kurš* vietā.
GRAMATIKA (arī fonētika)
Turpina apgūt vietniekvārdi *kurš, kura, kāds, kāda* lietojumu nominatīvā, akuzatīvā un lokatīvā: PRON *kurš, kura, kāds, kāda* vsk. nom., akuz., lok.

Piezīmes

5.e VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA
Izmantojot 5.a, 5.b un 5.c apakšnodaļās apgūtos vārdus un frāzes, veido dialogus, kas saistīti ar transporta kustību un maršrutu, pārvietošanos pilsētvidē. Kad dialogi atjaunoti, tos var lasīt pa pāriem **MG 5.17.;** E-A1(5L-6, 5L-7, 5L-8, 5L-10). Pēc parauga veido līdzīgus dialogus. Pēc **MG 5.18.** dialoga izlasīšanas, valodas apguvējs atbild uz jautājumiem. Pievērš uzmanību vārdu secībai jautājumos, t. i., vietniekvārda, personvārda novietojumam (*Kur tu dzīvo? Kur dzīvo tu? Kur Jānis dzīvo? Kur dzīvo Jānis?*), un tam, kā uzsvara vietas maiņa jautājumā ļauj precizēt, kādu informāciju vēlas iegūt (*Kur tu **dzīvo**? Kur **tu** dzīvo?*). Valodas apguvējs pēta informāciju transporta biļetē un mācās pastāstīt, uzrakstīt, kas tajā atrodams **MG 5.19.;** E-A1(5L-5).
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Valodas apguvējs aktīvi lieto iepriekš apgūto leksiku un standartfrāzes. Tiek pilnveidota prasme lasīt un saprast informāciju dialogā, kas saistīta ar transporta kustību, pārvietošanos pilsētā, dzīvesvietu, un saprast informāciju transporta biļetē **MG 5.17., 5.18., 5.19.**
GRAMATIKA (arī fonētika)
5. nodaļā apgūto gramatikas struktūru nostiprināšana valodas lietojumā – darbības vārda *braukt* laiku formas, prepozicionāli savienojumi ar prievārdiem *ar, uz, pa, gar*, kārtas skaitļa vārdu lietojums dažādos locījumos.

Piezīmes

6. nodaļa IKDIENAS DARBI

MG 65.–78. lpp., DB 25.–29. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
6.a Vienmēr, dažreiz, reti...	• Jautā un atbild par ikdienas darbiem un pienākumiem • Audioteksti: klausās un nosaka tekstā minētās darbības, atzīmē iederīgo atbildi uz jautājumu • Saruna par ikdienas darbiem • Teksts par Māra nodarbošanos un ikdienas darbiem	• Darbības vārdi, kas apzīmē dažādas regulāras darbības un aktivitātes ikdienā (*ēst, lasīt, gatavot, mazgāt, iet, apmeklēt*) • Apstākļa vārdi laika nozīmē (*vienmēr, parasti, bieži, dažreiz, reti, nekad*) • Norādes uz darbības vietu, laiku, objektu (*mājās, pilsētā, no rīta, šovakar, tīrīt logu, braukt ar mašīnu, iet uz darbu*) • Nedēļas dienu nosaukumi (*pirmdiena, otrdiena, trešdiena*) • Sinonīmisku vārdu / vārdkopu lietojums (*brokastot – ēst brokastis*)	• Darbības vārdi *dzīvot, strādāt, runāt, lasīt, studēt, gulēt, apmeklēt, tīrīt, mazgāt, dzert, iet, braukt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē vārdu savienojumos V + S akuz. (*dzert kafiju, mazgāt grīdu*) V + S lok. (*dzīvot Rīgā, strādāt iestādē*) V + V inf. (*iet gulēt*) V + ADV (*runāt latviski*) V + PREP *uz, ar* + S akuz. (*iet uz darbu, braukt ar mašīnu*) V + PREP *uz* + S ģen. (*gulēt uz dīvāna*) • Darbības vārds *brokastot* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē vārdu savienojumos V+ S lok. (*brokastot mājās*) • Darbības vārds *darīt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē • Apstākļa vārdi laika nozīmē • Piederības vietniekvārds savienojumā ar lietvārdu vienskaitļa / daudzskaitļa nominatīvā, datīvā un akuzatīvā PRON pied. nom. + S vsk. /dsk. nom., dat., akuz. (*mans draugs, manam draugam, manu draugu; mani draugi, maniem draugiem, manus draugus*) • Garie patskaņi darbības vārda izskaņā (*lasīt, gulēt, strādāt*)

6.b Pulksteņa laiki	• Pulksteņa laiks un tā noskaidrošana • Nodarbošanās dažādos diennakts laikos	• Skaitļi no 1 līdz 24 pulksteņa laika nosaukumos (*pulkstenis ir divpadsmit*)	• Pulksteņa laika nosaukšana ar skaitļa vārdu (stundas, pusstundas) nominatīvā un lokatīvā
6.c Mana diena	• Saruna par ikdienas darbiem • Ģimenes darbi dažādos diennakts laikos	• Darbības un aktivitātes dažādos laikos – tagadnē, pagātnē un nākotnē (*šodien strādāju, vakar gāju uz kino, rīt apmeklēšu sporta klubu*) • Apstākļa vārdi laika nozīmē (*aizvakar, vakar, šodien, rīt, parīt*) • Lietvārdi un vārdu savienojumi, kas norāda darbības laiku (*no rīta, pusdienlaikā, dienā, pēcpusdienā, vakarā*)	• Darbības vārdi īstenības izteiksmes vienkāršajos laikos – tagadnē, pagātnē un nākotnē • Apstākļa vārdi laika nozīmē • Lietvārdi lokatīvā, kas norāda uz darbības laiku – *pusdienlaikā, dienā, pēcpusdienā, vakarā*
6.d Valoda ikdienas saziņai	• Atbild uz anketas „Mana ikdiena" jautājumiem • Autobusa kustības saraksts (darba dienās, sestdienās, svētdienās un brīvdienās) • Informācija pasažieru autobusa biļetē		

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

- **Prot iesaistīties** sarunā un **pastāstīt** par ikdienas darbiem un interesēm, izmantojot tagadni, pagātni un nākotni; **jautāt** un **atbildēt** uz jautājumiem.
- **Prot pastāstīt** par sabiedriskā transporta atiešanas laiku un tā nonākšanu galamērķi, kā arī ceļā pavadīto laiku.
- **Prot nosaukt** pulksteņa laiku (stundas, pusstundas) un **atbildēt**, ko dara dažādos diennakts laikos (*cikos?*).
- **Prot aizpildīt** anketu par saviem ikdienas darbiem.
- **Prot iesaistīt** teikumos dažādus apstākļa vārdus, lai norādītu uz veicamās darbības laiku.
- **Lieto** darbības vārdus *dzīvot, strādāt, runāt, lasīt, studēt, gulēt, apmeklēt, tīrīt, mazgāt, dzert, iet, braukt, darīt, brokastot* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē.
- **Mācās lietot** piederības vietniekvārds savienojumā ar lietvārdu:

  PRON pied. nom. + S vsk. / dsk. nom., dat., akuz. (*mans draugs, manam draugam, manu draugu; mani draugi, maniem draugiem, manus draugus*)
- **Mācās** pareizi **lietot** garos patskaņus darbības vārdos, kam nenoteiksmē ir izskaņa *-īt, -ēt, -āt*.

Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 6.e apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv .

6.a VIENMĒR, DAŽREIZ, RETI

SAZIŅA

Valodas apguvējs stāsta par ikdienas darbiem un pienākumiem **DB 6.4.** Sākumā tiek aktualizēti dažādi darbības veidi. Valodas apguvējs klausās tekstu un atzīmē tajā minētās darbības **MG 6.2.** Atbild uz jautājumiem **MG 6.4, 6.5., 6.10.;** E-A1(6L-2). Veido vārdu savienojumus un teikumus, izmantojot balstvārdus **MG 6.1.**

Organizējot sarunu par ikdienas darbiem un pienākumiem, uzmanība tiek pievērsta dažādu darbību regularitātei: valodas apguvējs stāstījumā min darbības, kuras veic regulāri, dažreiz, reti u. tml. **MG 6.7., 6.8.**

Valodas apguvējs lasa tekstu un pārbauda, kā to izpratis **MG 6.11.;** E-A1(6L-3). Tekstā ir ietverta nozīmīga leksika un gramatiskās struktūras. Pēc parauga veido stāstījumu par savām nedēļas gaitām. Papildinformāciju var iegūt, noklausoties stāstījumu par Ēriku un uzdevumā atzīmējot iederīgās atbildes **MG 6.13.;** E-A1(6K-5).

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Galvenā uzmanība tiek pievērsta darbības vārdiem, kas apzīmē dažādas ikdienā veicamās darbības – *tīrīt, mazgāt, brokastot, apmeklēt, darīt* u. c. **MG 6.1., 6.2., 6.4., 6.5., 6.8., 6.10.** Valodas apguvējs veido dažādus vārdu savienojumus ar praktiskā lietojumā nozīmīgākajiem darbības vārdiem, izmantojot dažādu vārdšķiru vārdus (*runāt latviski, lasīt grāmatu, strādāt mājās, iet uz darbu*) E-A1(6K-2).

Lai norādītu uz veicamajiem darbiem, lieto apstākļa vārdus laika nozīmē *vienmēr, parasti, bieži, dažreiz, reti, nekad*, kā arī lietvārdus lokatīvā *dienā, pēcpusdienā, vakarā, naktī*, arī lietvārda savienojumu ar prievārdu (*no rīta*) **MG 6.6., 6.7., 6.8.; DB 6.5., 6.6., 6.13.** (sk. **tabulu MG 68. lpp.**).

Apgūst dienu nosaukumus – gan kā lietvārdus nominatīvā un lokatīvā (*pirmdiena, pirmdienā*), gan kā apstākļa vārdus (*pirmdien, otrdien*) **MG 6.12.;** E-A1(6VF-1) (sk. **tabulu MG 70. lpp.**).

Pievērš uzmanību arī sinonīmiskam vārdu / vārdkopu lietojumam: *brokastot – ēst brokastis, pusdienot – ēst pusdienas, vakariņot – ēst vakariņas* E-A1(6G-5) (sk. **tabulu MG 66. lpp.**).

GRAMATIKA (arī fonētika)

Lai varētu runāt par saviem ikdienas darbiem, valodas apguvējs sākumā atkārto atsevišķu darbības vārdu tagadnes vienskaitļa 1. un 2. personas formas (*es lasu, tīru, ēdu; ko tu lasi?*) **DB 6.1.;** E-A1(6G-6). Tālāk sarunā pakāpeniski tiek izmantotas arī citas darbības vārda gramatiskās formas **MG 6.4., 6.6., 6.9.; DB 6.2.;** E-A1(6VF-4), (6K-9) (sk. **tabulas MG 67., 69.lpp.).**

Runas praksē regulāri nostiprina prasmi lietot darbības vārdu savienojumus pēc modeļiem:
V + S akuz. (*dzeru kafiju, tīru dzīvokli, mazgāju traukus*) E-A1(6VF-7, (6K-8) (sk. **tabulu MG 66. lpp.**),
V + S lok. (*strādāt birojā, brokastot kafejnīcā, iet dušā*),
V + V inf. (*iet gulēt*),
V + ADV. (*runāt latviski*) E-A1(6VF-5).
V + PREP *uz, ar* + S akuz. (*iet uz darbu, braukt ar mašīnu*) E-A1(6VF-6),
V + PREP *uz* + S ģen. (*gulēt uz dīvāna*) **MG 6.33.**

Praksē nostiprina darbības vārda *darīt* lietojumu jautājumos dažādās vienkāršā laika formās (*Ko tu tagad dari? Ko jūs darīsiet rīt?*) **DB 6.5.;** E-A1(6G-1), (6G-2) (sk. **tabulu MG 69. lpp.**).

Apgūst darbības vārdu *dzert* un *gulēt* lietojumu visās vienkāršo laiku formās **MG 6.15., 6.16.** (sk. **tabulas MG 71. lpp.**).

Nostiprina piederības vietniekvārda lietojumu: PRON pied. nom., dat., akuz. + S vsk. / dsk. nom., dat., akuz. (*mans draugs, mana draudzene; manam draugam, manai draudzenei; manu draugu, manu draudzeni*) **MG 6.14.;** E-A1(6G-7), (6G-8) (sk. **tabulu MG 71. lpp.**).

Aktualizē garo patskaņu lietojumu darbības vārda izskaņā (*lasīt, gulēt, mazgāt*) **MG 6.3.; DB 6.3.;** E-A1(6G-9).

PULKSTEŅA LAIKI

SAZIŅA
Valodas apguvējs nostiprina zināšanas par pulksteņa laiku: mācās nosaukt pilnas stundas un pusstundas **MG 6.17, 6.18.;** E-A1(6VF-2), (6VF-3), (6VF-8), (6VF-9), (6L-1) (sk. **tabulas MG 72. lpp.).** Saziņā lieto pulksteņa laiku, stāstot vai atbildot uz jautājumiem par dažādām dienas un nedēļas aktivitātēm **MG 6.19., 6.21.; DB 6.7., 6.8.**, kā arī nosaucot laiku, tostarp dažādās ģeogrāfiskās vietās **MG 6.17., 6.18.** Valodas apguvējs vēro attēlus un atbild uz jautājumiem par personas dienas gaitām **MG 6.20.** Šo vingrinājumu var paplašināt, veidojot plašāku stāstījumu, ko Henrijs dara dienā, darbdienās, brīvdienās u. tml.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Vispirms atkārto pamata skaitļa vārdus, lai varētu runāt par pulksteņa laiku. Saziņā izmanto gan lietvārdu *pulkstenis*, gan apstākļa vārdu *pulksten* **DB 6.7.;** E-A1(6VF-2), (6VF-3), (6VF-8), (6VF-9), (6L-4).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Nosaucot pulksteņa laiku, pievērš uzmanību diviem jautājuma veidiem *Cik ir pulkstenis?* un *Cikos?* Pirmajā gadījumā skaitļa vārdu saskaņo ar lietvārdu *pulkstenis* nominatīvā (*pulkstenis ir divi*), bet otrajā gadījumā skaitļa vārdu lieto lokatīvā savienojumā ar apstākļa vārdu *pulksten* (*pulksten divos*). Runājot par dažādām nodarbēm un plānotajiem darbiem, daudz biežāk izmanto otro izteikumu modeli (*Cikos tu iesi uz darbu? – Pulksten deviņos.*). Jānorāda, ka skaitļa vārdu *viens* savienojumā ar apstākļa vārdu *pulksten* lieto daudzskaitļa formā (*pulksten vienos*). Pēc analoģijas veido arī nedēļas dienu nosaukumus: *pirmdiena – pirmdien* E-A1(6K-3).

Piezīmes

SAZIŅA
Valodas apguvējs izmanto iepriekšējās zināšanas, lai runātu par dienas darbiem dažādos laikos **DB 6.9.** Veido stāstījumu par savām un ģimenes locekļu aktivitātēm dažādos laikos **MG 6.23.; DB 6.14., 6.15.**, ietverot runā arī informāciju par pulksteņa laiku **MG 6.24.** Izmantojot jautājumu un atbilžu saskaņošanas uzdevumu **MG 6.17;** E-A1(6G-4), var veidot paplašinātu dialogu par šo tematu E-A1(6K-4).
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Valodas apguvējs aktīvi lieto iepriekš apgūto leksiku un standartfrāzes **MG 6.34.**
GRAMATIKA (arī fonētika)
Pildot uzdevumus un veidojot saziņas situācijas, valodas apguvējs nostiprina zināšanas par iepriekš apgūtajām valodas struktūrām. Īpašu uzmanību pievērš darbības vārda lietojumam dažādās īstenības izteiksmes vienkāršo laiku formās **MG 6.22., 6.23.; DB 6.12.**

Piezīmes

6.d VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA
Valodas apguvējs klausās dialogus par apgūto tēmu un sakārto runas vienības noteiktā secībā **MG 6.27.**; E-A1(6K-6), (6K-7).
Atbild uz anketas „Mana ikdiena" jautājumiem **MG 6.28.**
Izpēta informāciju autobusa biļetē un autobusa maršruta sarakstā, lai iegūtu sev noderīgu informāciju par satiksmes līdzekļa atiešanas un pienākšanas laiku galamērķī, ceļā pavadīto laiku, pilsētas autobusa kustības intensitāti darba dienās un brīvdienās **MG 6.29., 6.30.**; E-A1(6L-5).
Valodas apguvējs var veidot izvērstu stāstījumu, sīkāk informējot par savām aktivitātēm kādā noteiktā laika nogrieznī (no rīta, pēcpusdienā, darbdienā, brīvdienā u. tml.). Runā īpaša nozīme pievēršama darbības vārda formu lietojumam, norādēm par pulksteņa laiku, kā arī apstākļa vārdiem, kas norāda uz darbības laiku.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Aktīvi lieto iepriekš apgūto leksiku un standartfrāzes. Tiek pilnveidotas prasmes lasīt un saprast vienkāršu informāciju anketā, autobusa biļetē, transporta kustības sarakstā **MG 6.28., 6.29., 6.30.**
GRAMATIKA (arī fonētika)
Nozīmīgu nodaļā apgūto gramatikas struktūru nostiprināšana valodas lietojumā – darbības vārdu laiku formas un pulksteņa laiki.

Piezīmes

7. nodaļa IEPIRKŠANĀS

MG 79.–90. lpp., DB 30.–34. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
7.a Dārzeņi	• Situāciju izspēle un saruna par iepirkšanos • Iepirkšanās paradumi • Saruna starp pircēju un pārdevēju • Atbildes uz jautājumiem par iepirkšanos • Vajadzību izteikšana	• Dārzeņi (*ķirbis, burkāns, biete, salāti*) • Dažādi citi pārtikas produkti (*sviests, piens, gaļa, maize*) • Produktu iepirkšanās vietas (*veikals, tirgus*) • Produktu daudzums, mērvienības (*viens kilograms kartupeļu*) • Produktu cena (*maksā divus eiro*)	• Darbības vārds *pirkt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē V īst. vienk. tag. / pag. / nāk. *pirkt* + S akuz. (*pirkt kartupeļus, pirkt bietes*) • 3. deklinācijas lietvārdi vienskaitļa nominatīvā un lokatīvā (*tirgus – tirgū, Saldus – Saldū*) • Līdzskaņu mija lietvārdu daudzskaitļa formās (*kartupelis – kartupeļi, auglis – augļi*)
7.b Pērk un pārdod	• Teksts – iepirkšanās situācija • Teksts – pārtikas veikala nodaļas un preces	• Augļi, ogas (*ābols, bumbieris, plūme, vīnogas*) • Augļu īpašības (*salds, skābs*) • Dažādi pārtikas produkti veikalā (*baltmaize, sula, siers, kūka*) • Produktu svars, daudzums un cena (*viens kilograms, paka, 1 eiro 90 centi*)	• Darbības vārds *pārdot, maksāt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē • Darbības vārds *maksāt* savienojumā ar prievārdu *par* un lietvārdu akuzatīvā V *maksāt* + PREP *par* + S akuz. (*maksāt par pienu*)
7.c Apģērbi, apavi, ziedi un krāsas	• Teksti – iepirkšanās situācijas • Dažādas preces (apģērbi, apavi, ziedi), to cenas	• Apģērbi (*krekls, džemperis, kleita, bikses*) • Ziedi (*roze, narcise, tulpe, neļķe*) • Krāsu nosaukumi (*rozā, melns, balts, brūns*) • Apavu un apģērbu krāsa, izmērs, cena (*balts, balta, 44. izmērs, 550 eiro*) • Apstākļa vārdi *lēti, dārgi* • Apzīmējumi *par mazu, par lielu*	• Īpašības vārda saskaņošana ar lietvārdu, lietojot krāsu nosaukumus ADJ + S vsk. / dsk. (*balts krekls, balti krekli, zaļa žakete, zaļas žaketes*) • Skaitļa vārda un lietvārda saskaņošana, nosaucot apģērba izmēru NUM + S (*četrdesmit ceturtais izmērs*) • Skaitļa vārda un lietvārda saskaņošana, nosaucot preces cenu NUM + S (*četrdesmit eiro*)

7.d Kancelejas preces	• Teksts – preces un iepirkšanās • Atbildes uz jautājumiem • Saruna par preču iegādi un cenu	• Kancelejas preces (*lineāls, zīmulis, pildspalva, klade*) • Dažādas pārtikas preces (sk. 7.a, 7.b)	• Skaitļa vārda un lietvārda saskaņošana, nosaucot preces cenu NUM + S nom., ģen. (*10 centu, 56 centi*) • Īpašības vārda saskaņošana ar lietvārdu, lietojot krāsu nosaukumus ADJ + S vsk. / dsk. (*sarkans zīmulis, sarkani zīmuļi; zila pildspalva, zilas pildspalvas*)
7.e Valoda ikdienas saziņai	• Informācija, ko var iegūt no pirkuma čeka, atbildes uz jautājumiem • Sludinājums par mājas iegādi • Informācija par precēm dažādos sludinājumos (ko pārdod) • Dialoga veidošana • Veikala nosaukums, preču veidi, daudzums un cenas čekā • Informācija sludinājumā par mājas iegādi – pilsēta / rajons, krāsa, istabas, stāvu skaits, cena, zemes platība, ērtības • Dažāda veida preces, to grupēšana (*piena produkti, konditoreja, kancelejas preces, apģērbi*) • Skaitļa vārda un lietvārda saskaņošana, norādot preces cenu pirkuma čekā (*deviņdesmit deviņi centi, viens eiro un trīsdesmit deviņi centi*) • Skaitļa vārdu lietojums sludinājuma tekstā		

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

- **Veido** sarunu dažādās iepirkšanās situācijās, dialogu starp pircēju un pārdevēju.
- **Jautā** un **atbild** uz jautājumiem par dažādām iepirkšanās situācijām.
- **Formulē** savas vajadzības iepērkoties.
- **Lasa**, **saprot** un **izmanto** informāciju sludinājuma tekstā un pirkuma čekos.
- **Prot nosaukt** atsevišķus augļus, dārzeņus un ziedus, šo preču īpašības un pazīmes (garšu, svaru, daudzumu, cenu).
- **Prot nosaukt** dažādus apģērbus un apavus, to īpašības un pazīmes (krāsu, izmēru, cenu). **Lieto** apgūto leksiku dažādās saziņas situācijās.
- **Prot nosaukt** atsevišķas preces. **Lieto** apgūto leksiku dažādās saziņas situācijās.
- **Izsaka** vērtējumu par preces cenu (*tas ir lēti*) un izmēru (*krekls ir par lielu*).
- **Mācās lietot** darbības vārdus *pirkt, pārdot* tagadnē, pagātnē un nākotnē teikuma konstrukcijās ar lietvārdu akuzatīvā:

  V *pirkt, pārdot* īst. vienk. tag. / pag. / nāk.+ S akuz. (*pirkt kartupeļus, pārdot māju*).
- **Lieto** 3. deklinācijas lietvārdus *tirgus, Saldus* nominatīvā un lokatīvā (*tirgus – tirgū, Saldus – Saldū*).
- **Mācās pārveidot** 2. deklinācijas lietvārdus daudzskaitļa formās, ievērojot līdzskaņu miju (*kartupelis – kartupeļi*).
- **Lieto** skaitļa vārdu savienojumos ar lietvārdu, nosaucot preces cenu, izmēru:

  NUM + S (*četrdesmit ceturtais izmērs, četrdesmit eiro*).
- **Lieto** īpašības vārdu savienojumos ar lietvārdu, nosaucot preces krāsu:

  ADJ + S vsk. / dsk. (*sarkans zīmulis, sarkani zīmuļi*).

Pašpārbaudes uzdevumi atrodami apakšnodaļā 7.f „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv.

DĀRZEŅI

SAZIŅA
Valodas apguvējs lasa tekstu par Māras iepirkšanās paradumiem **MG 7.1.;** E-A1(7L-2). Pēc teksta izlasīšanas pārbauda, cik precīzi izprasta tekstā ietvertā informācija. Jautājumu un atbilžu veidošana gan par tekstu, gan individuālajiem iepirkšanās paradumiem. Ar iepirkšanās situāciju var iepazīties **MG 7.4.; DB 7.4.;** E-A1(7VF-4) un pēc analoģijas veidot līdzīgu sarunu. Dialogā jāpievērš uzmanība sarunas sākšanai, pircēja jautājumiem un vajadzību izteikšanai (produkts, daudzums), pārdevēja norādei par pirkuma cenu.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Apgūst dažādu dārzeņu nosaukumus (*sīpols, kabacis, biete, dilles*) E-A1(7VF-1), (7VF-2). Strādājot ar tekstu par Māras iepirkšanās paradumiem, pievērš uzmanību tekstā pieminētajiem produktiem un to iegādei veikalā un tirgū **MG 7.1.; DB 7.2.** Apgūst atsevišķas leksikas vienības, kas nepieciešmas iepirkšanās situācijās starp pircēju un pārdevēju un kas norāda uz preces daudzumu, svaru un cenu (*divus kilogramus burkānu, divus gurķus, viens eiro kilogramā*), kā arī frāzes *cik maksā? man, lūdzu,…* .
GRAMATIKA (arī fonētika)
Praktizē darbības vārda *pirkt* lietošanu vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē **MG 7.3.** (sk. **tabulu MG 80. lpp.**). Pievērš uzmanību 3. deklinācijas lietvārdu *tirgus* un *Saldus* lietojumam lokatīvā, kā arī līdzskaņu mijas gadījumiem 2. deklinācijas lietvārdu daudzskaitļa formās (*kartupelis – kartupeļi, dārzenis – dārzeņi*) **MG 7.2.** (sk. **tabulas MG 80. lpp.**). Veido vārdu savienojumus ar darbības vārdu *pirkt* un lietvārdu akuzatīvā: V *pirkt* + S *akuz.* (*pirkt pienu, dārzeņus, maizi*) **DB 7.3.** (sk. **tabulu MG 81. lpp.**). Valodas apguvējs iesaista runā arī darbības vārdus *gatavot, pārdot, maksāt* dažādās formās **DB 7.1.**

Piezīmes

PĒRK UN PĀRDOD

SAZIŅA
Tiek turpināta iepirkšanās tēma. Valodas apguvējs mācās, kā pircējs iegādājas augļus, ogas **MG 7.7.** un citus produktus E-A1(7L-1), (7L-8), (7L-10), (7K-1), (7K-2), noskaidro, kādi produkti ir dažādās veikala nodaļās **MG 7.8.**, iepērkoties noskaidro preču daudzumu un cenu **MG 7.9.**
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Apgūst jaunu produktu nosaukumus – augļus un ogas, maizi, piena produktus, dzērienus (*arbūzs, vīnoga, rupjmaize, biezpiens, sula*) **MG 7.8., 7.18.; DB 7.2.;** E-A1(7VF-3). Pēc vajadzības vārdu krājumu var paplašināt ar citiem praktiskajā saziņā nepieciešamiem produktu nosaukumiem. Aktīvi lieto darbības vārdus *pirkt, pārdot, maksāt*. Veidojot iepirkšanās situāciju sarunas, valodas apguvējam jāprot saprast un nosaukt produktu cena, svars un daudzums (*500 gramu krējuma maksā 1 eiro un 23 centus*). Darbības vārdu *maksāt* izmanto gan frāzē *cik maksā?*, kad jautā par preces cenu, gan runājot, par ko maksā pircējs (*es maksāju par pienu*).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Dažādās saziņas situācijās lieto darbības vārdus *pirkt, pārdot* (3. pers.) un *maksāt* vienkāršo laiku formās (*kur pārdod augļus? cik maksā gurķi? es maksāšu par pienu*) **MG 7.9., 7.10., 7.25.; DB 7.6., 7.9.;** E-A1(7G-1), (7G-2), (7G-3), (7G-5), (7G-9) (sk. **tabulu MG 83. lpp.**). Sarunājoties par preču daudzumu un svaru, pievērš uzmanību skaitļa vārda saskaņojumam ar lietvārdu (*man, lūdzu, 3 kilogramus ābolu, 2 kilogramus bumbieru un 1 kilogramu vīnogu*) **MG 7.7.; DB 7.3.;** E-A1(7G-8). Nostiprina konstrukciju: V *pirkt, pārdot* + *S* akuz. (*pirkt pienu, pārdot augļus*) **MG 7.26., 7.28.;** E-A1(7VF-9), (7G-4), (7G-6), (7G-12).

Piezīmes

7. C APĢĒRBI, APAVI, ZIEDI UN KRĀSAS

SAZIŅA
Valodas apguvējs mācās jautāt un atbildēt par dažādiem vīriešu un sieviešu apģērbiem, to krāsu, izmēru, cenu **MG 7.12., 7.13., 7.27.; DB 7.12.;** E-A1(7K-4), (7K-5), (7K-7), arī par ziedu krāsu un cenu **MG 7.14.;** E-A1(7K-6). Klausās un lasa dialogus par situāciju apģērbu veikalā, pilda uzdevumus **MG 7.12., 7.13.;** E-A1(7L-4), (7L-5), (7L-6), (7L-7), (7L-9). Atsevišķs dialogs veltīts sarunai par ziedu iegādi **MG 7.14.** Mācību procesā var veidot paplašinātu sarunu par dažādām ar iepirkšanos saistītām situācijām.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Valodas apguvējs mācās dažādu apģērbu, apavu un ziedu nosaukumus **MG 7.11., 7.14.;** E-A1(7VF-5), (7VF-6). Lieto krāsu nosaukumus **MG 7.11.;** E-A1(7VF-7). Sarunās pauž vērtējošu attieksmi (*bikses ir par lielu / mazu; tas ir dārgi / lēti*) E-A1(7VF-8), kā arī izsaka vajadzību iegādāties noteiktu apģērbu un ziedus.
GRAMATIKA (arī fonētika)
Lieto īpašības vārdu savienojumos ar lietvārdu, raksturojot apģērba, ziedu un citu preču krāsu: ADJ + S vsk. / dsk. (*balts krekls, balti krekli, zaļa žakete, zaļas žaketes*) **DB 7.5., 7.10.;** E-A1(7G-7), (7G-11). Praktizē arī skaitļa vārda un lietvārda saskaņojumu, nosaucot apģērba izmēru (*četrdesmit ceturtais izmērs*). Pievērš uzmanību īpašības vārda un apstākļa vārda lietojuma īpatnībām teikumā un to saskaņošanai ar citiem teikuma locekļiem (*tas ir lēti, kurpes ir lētas*).

Piezīmes

KANCELEJAS PRECES

SAZIŅA
Strādā ar tekstiem par iepirkšanos kancelejas preču veikalā **MG 7.16.;** E-A1(7K-8). Atkārtojums par dažādu pārtikas preču cenām, to iegādi, samaksu par pirkumu **MG 7.17., 7.27.** Līdzīgi kā citos tematos valodas apguvējs var izspēlēt situāciju kancelejas preču veikalā, veidot sarunu starp pircēju un pārdevēju. Var izvēlēties arī sarunu ārpus iepirkšanās tēmas, piemēram, par dažādu kancelejas preču nepieciešamību un izmantojumu ikdienas dzīvē (mācībās, darbā).
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Apgūst dažādu kancelejas piederumu nosaukumus **MG 7.15.;** E-A1(7VF-10), kancelejas preču cenas E-A1(7VF-11). Atkārtojumā valodas apguvējs sistematizē augļus un dārzeņus noteiktās semantiskās grupās **MG 7.18.;** E-A1(7VF-13).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Saziņā nostiprina darbības vārdu *pirkt, pārdot, maksāt* lietojumu dažādās īstenības izteiksmes vienkāršo laiku formās, kā arī pievērš uzmanību preču cenām un to daudzumam, tos nosaucot ar skaitļa vārdu.

Piezīmes

7.e VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA
Valodas apguvējs nostiprina iegūtās zināšanas, strādā ar pirkuma čekā ietverto informāciju: prot noteikt iepirkšanās vietu, iegādātās preces, to daudzumu, cenu un kopējo maksājuma summu **MG 7.19.;** E-A1(7L-11).
Lasa detalizētus sludinājumus par dažādu mantu iegādi **MG 7.23.;** E-A1(7L-3), kā arī, izmantojot doto informāciju, mācās rakstīt sludinājumu par mājas iegādi **MG 7.20.**
Izmantojot pirkuma čeku un sludinājumu paraugus, var veidot plašāku sarunu par iepirkšanās paradumiem un informācijas ieguvi, kad tiek meklētas un pirktas dažādas preces.
Atsevišķā uzdevumā valodas apguvējs pilnveido prasmi sakārtot dialoga vienības atbilstošā secībā **MG 7.21.** Sakārtotos dialogus var izmantot paplašinātai sarunas veidošanai par šajos dialogos izmantoto saziņas situāciju.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Valodas apguvējs aktīvi lieto iepriekš apgūto leksiku un standartfrāzes. Atsevišķos uzdevumos grupē dotos vārdus noteiktās semantiskajās grupās **MG 7.22.; DB 7.7.;** E-A1(7VF-12).
Lasot sludinājuma tekstus, papildus strādā ar nepazīstamo leksiku, vārdu savienojumiem un teikumiem (*krāsu toņi, vairumā ar piegādi, augstums pēc vajadzības*; *par cenu vienosimies*) **MG 7.23.**
GRAMATIKA (arī fonētika)
Visu iepriekš nodaļā apgūto gramatikas struktūru nostiprināšana valodas lietojumā **DB 7.8., DB 7.11.**

Piezīmes

8. nodaļa LABU APETĪTI!

MG 91.–106. lpp., DB 35.–38. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
8.a Kas ir virtuvē?	• Virtuves iekārtojuma apraksts • Pētera un Andra saruna par virtuves iekārtojumu	• Virtuves tehnika (*kafijas automāts, mikseris, cepeškrāsns, ledusskapis*) • Mēbeles (*skapis, virtuves galds, krēsls*) • Trauki, galda piederumi (*katls, šķīvis, glāze, salvetes*)	• Lietvārdu savienojumi trauku nosaukumu apzīmēšanai S ģen. + S (*tējas tase, zupas šķīvis*) • Īpašības vārda un lietvārda saskaņojums ADJ + S vsk. / dsk. (*skaists interjers, veci trauki, veclaicīgas mēbeles*)
8.b Brokastis, pusdienas, vakariņas	• Ģimenes brokastis, pusdienas un vakariņas • Kas katram garšo / negaršo • Teksts par Jura, Lienes, Džona, Svetlanas ēšanas paradumiem	• Brokastu, pusdienu un vakariņu ēdieni un dzērieni (*jogurts, omlete, zupa, pankūkas, kafija, tēja*) • Galda piederumi (sk. 8.a)	• Lietvārdu savienojumi ēdienu, dzērienu apzīmēšanai S ģen. + S (*vistas gaļa, piena kokteilis*) • Vārdu savienojumi ar prievārdu *ar* S + PREP *ar* + S vsk. (*maize ar sviestu, makaroni ar gaļu*) • Darbības vārda *garšot / negaršot* saistījums ar lietvārdu datīvā S dat. I, II, IV, V + V fin.$_{3}$ *garšot* / negaršot (*draugam garšo*) • Darbības vārda *garšot / negaršot* saistījums ar personas vietniekvārdu datīvā un lietvārdu nominatīvā PRON pers. dat. + *garšo / negaršo* + S nom. (*man garšo cepumi*) • Līdzskaņu mija lietvārdos S ģen. l. m. II dsk. + S (*šķīvji, naži, skapji, augļi; augļu trauks, kartupeļu salāti*) • Darbības vārdu *ēst, dzert* saistījums ar lietvārdu akuzatīvā V i īst. vienk. tag. / pag. / nāk.$_{1, 2, 3}$ *ēst, dzert* + S akuz. (*ēd gaļu, dzeru kafiju*)

8.c Gatavojam paši	• Teksts par Līgas un Ivara gatavošanas paradumiem • Brokastu, pusdienu un vakariņu gatavošana ģimenē • Vakariņu plānošana. Produktu izvēle • Saruna, ko var pagatavot no dažādiem produktiem • Teksts par Antona, Mareka, Mihaela ēšanas paradumiem • Ēdiena recepte – rasola gatavošana	• Dažādi produkti (*rīsi, manna, čipsi, griķi* (sk. arī 7.a, 7.b, 7.d, 8.b) • Ēdienu sastāvdaļas un daudzums (*majonēze, sāls, eļļa, cukurs*) • Produktu un ēdienu īpašības (*plānas pankūkas – biezas pankūkas*)	• Darbības vārdi *cept, vārīt* vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē V īst. vienk. tag. / pag. / nāk. *cept, vārīt* + S akuz. (*cep maizi, vārīs kartupeļus*) • Prievārda *ar* saistījums ar lietvārdu S + PREP *ar* + S vsk. akuz. / dsk. *dat. (*makaroni ar sieru, gaļa ar salātiem*) • Personas vietniekvārdu lietojums datīvā PRON pers. dat. *man, tev, viņam, viņai, mums, jums* (*man ir, man garšo / negaršo, man, lūdzu, ...*)
8.d Kafejnīcā	• Saruna kafejnīcā; ēdienu izvēle, pasūtījums • Ēdienkarte. Ēdienu piedāvājums un to cenas • Norēķināšanās kafejnīcā • Ēdienkartes izpēte dažādās ēdināšanas iestādēs • Saruna par kafejnīcu apmeklējumu, ēdienu un dzērienu izvēli, to kvalitāti	• Dažādi dzērieni (*vīns, kakao, kokteilis, kokakola, limonāde*) • Ēdienu un dzērienu piedāvājums ēdienkartēs (*ābolu kūka, tējas maizīte, pupiņu zupa, kartupeļu pankūkas, minerālūdens, kafija ar pienu*) • Ēdienu un dzērienu cenas (*1,55 EUR*) • Dažādu kafejnīcu nosaukumi (*Lido, Čili Pica, Mārtiņa Beķereja*)	• Pamata skaitļa vārdi cenu norādēs
8.e Valoda ikdienas saziņai	• Virtuves apraksts • Sarunas kafejnīcā • Ēdienu un dzērienu izvēle ēdienkartē		

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

- **Prot nosaukt** atsevišķus traukus un citus galda piederumus, **pastāstīt** par to izmantošanu ēdienu gatavošanā un ēdienreizēs (brokastīs, pusdienās, vakariņās).
- **Prot nosaukt** atsevišķus ēdienus un dzērienus.
- **Prot nosaukt** mēbeles, ierīces un citus priekšmetus virtuvē.
- **Prot pastāstīt** par virtuves iekārtojumu un dažādu priekšmetu novietojumu tajā, precizēt un papildināt informāciju.
- **Prot izteikt** dažādu priekšmetu / objektu kvalitātes novērtējumu (*vecas un interesantas lietas, skaists interjers, stilīgs ledusskapis*).
- **Prot pastāstīt** par ēdienreizēm – brokastīm, pusdienām, vakariņām ģimenē.
- **Prot pateikt**, kādi ēdieni un dzērieni pašam un citiem cilvēkiem garšo / negaršo.
- **Padziļina** prasmi veidot vārdu savienojumus – trauku nosaukumus (*tējas tase, kafijas kanna, zupas šķīvis, piena pudele*) un ēdienu un dzērienu nosaukumus (*gaļas zupa, kartupeļu salāti, piena kokteilis, tomātu sula*):

  S ģen. + S.
- **Mācās veidot** un **lietot** 2. deklinācijas lietvārdus daudzskaitļa nominatīvā, ievērojot līdzskaņu miju (*šķīvis – šķīvji, nazis – naži, auglis – augļi*).
- **Prot lietot** darbības vārdu *garšot / negaršot* tagadnē, pagātnē un nākotnē teikuma konstrukcijās:

  S dat. + V fin.$_3$ *garšot / negaršot* + S nom. (*dēlam garšo jogurts*);

  PRON pers. dat. + V fin.$_3$ *garšot / negaršot* + S nom. (*man garšo salāti*).

Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 8.f apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un maciunmacies.valoda.lv .

Piezīmes

KAS IR VIRTUVĒ?

SAZIŅA

Sākumā valodas apguvējs iepazīstas ar priekšmetiem virtuvē, tās iekārtojumu **MG 8.1.**, pilnveido prasmi raksturot dažādu objektu novietojumu telpā **MG 8.2.**

Klausās un lasa Pētera un Andra sarunu virtuvē **MG 8.3.;** E-A1(8K-1). Sarunā tiek nosauktas dažādas virtuves mēbeles, tehniskās ierīces, trauki, raksturoti atsevišķi priekšmeti, sniegts to novērtējums, izteikti apgalvojumi un secinājumi, papildināta informācija (piem., Pētera stāstījums par dažu priekšmetu izcelsmi). Valodas apguvēja uzmanību var vērst uz teksta īpatnību, ka saruna nav veidota jautājumu un atbilžu formā, bet gan draugiem dzīvi sarunājoties par apkārt redzamo. Teksta satura izpratni pārbauda, atzīmējot iederīgās atbildes tabulā.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Pievērš uzmanību vārdiem un vārdu savienojumiem, kas apzīmē dažādus priekšmetus virtuvē E-A1(8VF-1), (8VF-8). Papildus var veidot sarunu vai stāstījumu par savu virtuvi, ietverot tajā jaunās leksikas vienības. Vingrinājumos aktualizēti dažādu trauku un galda piederumu nosaukumi (*katls, pudele, vāze, dakšiņa*) **MG 8.4.; DB 8.7.;** E-A1(8VF-2), to skaits E-A1(8G-4).

Valodas apguvējs mācās veidot vārdu savienojumus – dažādu priekšmetu nosaukumus (*kafijas krūze, sulas glāze, zupas šķīvis*) **MG 8.5.; DB 8.3.**

GRAMATIKA (arī fonētika)

Klausoties un lasot **MG 8.3.** tekstu, pievērš uzmanību īpašības vārda un lietvārda saskaņojumam tekstā (*interesantas veclaicīgas mēbeles, seni galda piederumi, vecas un interesantas lietas; ledusskapis pie loga ir stilīgs*).

Raksturojot virtuvi un tās iekārtojumu, nostiprina prievārdu lietojumu saskaņojumā ar lietvārdu (*pie loga, pie sienas, uz galda*), kā arī vārdus un vārdu savienojumus *pa labi, pa kreisi, vidū.*

Valodas apguvējs mācās veidot vienkāršas vārdkopas, kurās atkarīgais komponents (lietvārds) ir ģenitīvā: S ģen. + S (*tējas tase*) **MG 8.5.** Tādus vārdu savienojumus var mācīties arī kā nedalāmas leksiskas vienības, kuru lietojumā teikumos gramatiski jāsaskaņo vārdkopas otrais (neatkarīgais) komponents: *Augļu trauks ir plauktā. Augļu trauku liksim uz galda.*

Piezīmes

8.b BROKASTIS, PUSDIENAS, VAKARIŅAS

SAZIŅA

Vispirms valodas apguvējs iepazīstas ar atsevišķu ēdienu un trauku nosaukumiem **MG 8.6., 8.9.;** E-A1(8VF-3).

Klausoties un lasot **MG 8.7.** tekstu par ģimenes ēšanas paradumiem brokastīs, pusdienās un vakariņās, pievērš uzmanību jauniem ēdienu un dzērienu nosaukumiem, to aprakstam, kā arī norādei, kas garšo / negaršo katram ģimenes loceklim E-A1(8K-2).

Iepazīstoties ar **MG 8.10.** tekstu par Jura, Lienes, Džona un Svetlanas ēšanas paradumiem, valodas apguvējs atbild uz jautājumiem par tekstu. Tekstu satura izpratni pārbauda, izvēloties iederīgās atbildes tabulā un uzdevumā E-A1(8L-1), (8K-5).

Var veidot sarunu par savu ēdienu izvēli un ēšanas paradumiem Strādājot pāros, var iztēloties situāciju pie galda un veidot īsu sarunu, izmantojot dotās frāzes **MG 8.11.**

Pēc iepriekšminēto uzdevumu izpildes izvērš plašāku sarunu par individuālajiem ēšanas paradumiem un tradīcijām ģimenē.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Valodas apguvējs mācās un atkārto vārdus un vārdu savienojumus, kas apzīmē dažādus ēdienus un dzērienus.

Veido sarunu vai stāstījumu par brokastu, pusdienu un vakariņu norisi gan savā ģimenē, gan grāmatas tekstos piedāvātajās situācijās, ietverot tajā jaunas leksikas vienības. Vingrinājumos aktualizē dažādu ēdienu un dzērienu nosaukumus (*siers, maize, jogurts, kartupeļu salāti, kafija, tēja*) **MG 8.6., 8.8., 8.12., 8.13., 8.14.**

Mācās veidot vārdu savienojumus ar dažādu ēdienu un dzērienu nosaukumiem (*vistas gaļa, kartupeļu salāti, augļu kokteilis, makaroni ar gaļu, kafija ar cukuru*) **MG 8.12., 8.13., 8.14.; DB 8.3.** Dažādi ēdieni un dzērieni minēti arī **MG 8.7., 8.10.** tekstos (sk. arī 8.c **MG 8.15., 8.19., 8.22.**, 8.d **MG 8.30**.).

Atkārto arī dažādu trauku un galda piederumu nosaukumus **MG 8.9.; DB 8.7.**

Piezīmes

BROKASTIS, PUSDIENAS, VAKARIŅAS

GRAMATIKA (arī fonētika)

Valodas apguvējs, strādājot ar tekstiem, attēliem un tabulām, kā arī veidojot sarunas, attīsta prasmi lietot darbības vārdus *garšot / negaršot, ēst, dzert, brokastot, pusdienot, vakariņot* dažādās teikuma konstrukcijās visās vienkāršo laiku formās **MG 8.42.**

Reizē ar darbības vārdu dažādu formu apguvi nošķir tādas teikuma konstrukcijas, kurās darbības vārds ir saskaņots ar lietvārdu nominatīvā (*garšo sula, patīk virtuve*), no konstrukcijām ar lietvārdu akuzatīvā (*ēd putru, dzer kafiju*) (sk. **tabulu MG 95. lpp.**). Šādu teikuma konstrukciju apguvē pievērš uzmanību arī darbības darītāja gramatiskajai formai teikumā:

1) nominatīvam (S nom. I, II, IV, V + V i īst. vienk. tag. / pag. / nāk. *ēst, dzert* (*vīrs ēd*) un PRON pers. nom. + V i īst. vienk. tag. / pag. / nāk. *ēst, dzert* (*viņš ēd*)

vai

2) datīvam (S dat. I, II, IV, V + V fin.$_3$ *garšot, patikt, būt* (*vīram garšo*) un PRON pers.dat. + V fin.$_3$ *garšot, patikt, būt* (*viņam garšo*).

Darbības vārda *dzert* gramatisko formu lietojums aplūkots 6. nodaļā.

Valodas apguvējs padziļina prasmi veidot vārdu savienojumus konstrukcijā S ģen. + S, nosaucot dažādus ēdienu un dzērienus (*piena zupa, ābolu sula*), kā arī traukus un galda piederumus (*kafijas tasīte, zupas šķīvis, augļu trauks, siera nazis*) **MG 8.12.;** E-A1(8G-1), (8G-2). Grūtības var rasties, veidojot vārdu savienojumus ar tādiem ēdienu komponentiem, kuros jāizšķiras, vai atkarīgais vārds / lietvārds ir vienskaitļa vai daudzskaitļa formā (piem., *maizes zupa,* bet *kāpostu zupa; siera salāti,* bet *sieru plate*). Šādos gadījumos ieteicams vārdu savienojumus aplūkot kā nedalāmu vienību, īpašu uzmanību neveltot vārdu savienojuma atkarīgā komponenta / vārda gramatiskajai formai.

Apgūst ēdienu un dzērienu nosaukumus, izmantojot vārdu savienojumus ar prievārdu konstrukcijās:
S + PREP *ar* + S vsk. un S + PREP *bez* + S (*pankūkas ar gaļu, kafija ar pienu*) **MG 8.13., 8.14., 8.41.;** E-A1(8G-5). Apgūstot šīs konstrukcijas, valodas apguvējam grūtības varētu sagādāt prievārda saistījums ar lietvārdu daudzskaitļa formā (*pankūkas ar dārzeņiem, kartupeļi ar salātiem*), taču šādas konstrukcijas paredzams apgūt vēlāk un šajā tematā sastopamas reti.

Valodas apguvējs mācās teikumos iesaistīt lietvārdus, kuriem atsevišķās formās raksturīga līdzskaņu mija (*šķīvji, naži, skapji, augļi*) **DB 8.2.;** E-A1(8G-3) (sk. **tabulu 95. lpp.**). Samērā daudz šādu gadījumu ir vārdu savienojumos, kas nosauc dažādus ēdienus (*kartupeļu salāti, dārzeņu zupa, augļu kūka*). Arī šo formu apguvē var izmantot divas pieejas – tās mācīties, apzināti pievēršot uzmanību attiecīgās gramatiskās formas veidošanas likumībām, vai pakāpeniski apgūt praktiskā lietojumā.

Piezīmes

GATAVOJAM PAŠI

SAZIŅA

Klausās un lasa **MG 8.15.** tekstu par ēdienu gatavošanas paradumiem. Teksta izpratni pārbauda, pareizi savienojot atbilstošas informatīvās vienības **MG 8.15.** un papildinot teikumus E-A1(8L-2).

Papildina vārdu krājumu, lasot **MG 8.22.** tekstu un atbildot uz jautājumiem **MG 8.22.;** E-A1(8L-3). Izmantojot apgūto leksiku, stāsta par ēdienu gatavošanas un ēšanas tradīcijām savā ģimenē **MG 8.18.**, veido stāstījumu par vakariņu gatavošanas gaitu **MG 8.19.**, jautā un atbild uz jautājumiem **MG 8.15.; DB 8.13,** E-A1(8VF-12).

Sarežģītākas pakāpes uzdevums ir noklausīties un papildināt tekstu par rasola gatavošanas recepti **MG 8.26.;** E-A1(8K-4).

Mājasdarbi par tematu „Virtuvē" maciunmacies.valoda.lv.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Valodas apguvējs mācās lietot ar ēšanu un ēdienu gatavošanu saistītus darbības vārdus – *cept, vārīt, gatavot, ēst dzert, garšot, negaršot* **MG 8.15., 8.16., 8.17., 8.42., 8.43.**, kā arī dažādu produktu nosaukumus **MG 8.15., 8.18., 8.19., 8.21., 8.22., 8.23., 8.26.**; **DB 8.1.;** E-A1(8VF-4), (8VF-6), (8VF-7), (8VF-9).

Runājot par ēšanas paradumiem, uzmanība tiek pievērsta arī atsevišķu ēdienu un dzērienu īpašībām (*bieza putra, plānas pankūkas, balta kafija*) **MG 8.24., 8.44.; DB 8.10.;** E-A1(8VF-10), (8VF-11).

Saliktus dažādu ēdienu un dzērienu nosaukumu mācās, aktualizējot attiecīgos vārdu saskaņojuma jautājumus vai apgūstot šos vārdu savienojumus kā leksiski nedalāmas vienības (*tomāti ar krējumu, maize ar sviestu, kafija ar pienu*) **MG 8.23., 8.41.**

Papilduzdevumi vietnē maciunmacies.valoda.lv.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Runājot par ēšanas paradumiem ģimenē un ēdienu gatavošanu, pievērš uzmanību darbības vārdu *cept, vārīt, gatavot, ēst dzert, lietot, garšot / negaršot* lietojumam dažādās vienkāršā laika formās **MG 8.16., 8.17., 8.20., 8.22., 8.42., 8.43.;** E-A1(8G-7) (sk. **tabulu MG 98. lpp.**).

Saistībā ar šo darbības vārdu lietojumu uzmanība pievēršama arī lietvārda vienskaitļa un daudzskaitļa akuzatīva formām teikuma konstrukcijā: V īst. vienk. tag. / pag. / nāk. + S akuz. (*ēd jogurtu, dzert tēju, ceps pankūkas, vārīja zupu, gatavo salātus*) **MG 8.19.; DB 8.8.;** E-A1(8G-6) (sk. **tabulu MG 100. lpp.**).

Apgūst atšķirības gramatisko konstrukciju lietojumā: S + V īst. vienk. tag. / pag. / nāk. (*tēvs ēd*) un PRON + V *garšot / negaršot* īst. vienk. tag. / pag. / nāk. (*viņam garšo*) lietojumā. Minētās konstrukcijas padziļina prasmi lietot lietvārdu vai vietniekvārdu atbilstošajā formā: S dat. / PRON pers. dat. (*man garšo, Marekam garšo, māsai negaršo*) **MG 8.25.; DB 8.4.**

Reizē ar noteikta darbības vārda laika formas lietojumu aktualizē arī apstākļa vārdus *agri, ilgi, nekad, parīt, šeit* u. c. **DB 8.6.**

Runājot par dažādiem pārtikas produktiem (saliktiem nosaukumiem un dažādu produktu apvienojumu), valodas apguvējs sāk mācīties lietvārda konstrukcijas ar prievārdu S + PREP *ar* + S vsk. akuz. / dsk.*dat. (*tomāti ar krējumu, maize ar sviestu, kafija ar pienu*) lietojumu **MG 8.41.; DB 8.9.** Mācību procesā akcentē lietvārda vienskaitļa formas savienojumu ar prievārdu (*maize ar desu*), taču valodas apguvējs jārosina iegaumēt arī praksē tādus biežāk sastopamu produktu nosaukumus, kur savienojumā ar prievārdu lietvārds jālieto daudzskaitļa datīva formā (*zivs ar dārzeņiem, gaļa ar mārrutkiem*) **MG 8.23., 8.41.** (sk. **tabulu MG 100. lpp.**). ,

Padziļina prasmi saturiski un formas ziņā saskaņot vārdus teikumā **DB 8.11.; 8.12.**

Pievērš uzmanību darbības vārda *cept* izrunai E-A1(8K-3) (sk. **tabulu MG 98. lpp.**).

Šaurais *e* lietojams:
- darbības vārda tagadnes vsk. 2. personas formā (*tu šodien cep*),
- pagātnes vsk. 1. un 3. personas formās (*es vakar cepu, viņa cepa*),
- dsk. 1. un 2. personas formās (*mēs cepām, jūs cepāt*),
- pagātnes vsk. 1. un 3. personas formās (*es vakar cepu, viņa cepa*).

Platais *e* lietojams:
- darbības vārda vsk. 1. personas formā (*es šodien cepu*) un 3. personas formā (*viņš cep*),
- dsk. 1. personas formā (*mēs cepam*) un 2. personas formā (*jūs cepat*).

Papildus uzdevumi prasmīgākiem valodas lietotājiem „Runāsim pareizi!": 38. uzd. , 39. uzd. , 40. uzd.

KAFEJNĪCĀ

SAZIŅA

Valodas apguvējs klausās un lasa **MG 8.30.** sarunu kafejnīcā, pievērš uzmanību vārdiem un izteikumiem, kurus lieto, lai pasūtītu ēdienus un dzērienus, izklāstītu vajadzības un norēķinātos par pakalpojumu **MG 8.28., 8.29., 8.30.; DB 8.5.;** E-A1(8L-4) **.**

Iespējams izspēlēt dažādas situācijas kafejnīcā, valodas apguvējs iepazīstas ar ēdienkarti un ēdienu cenu, veic pasūtījumu, jautā par dažādu ēdienu īpašībām un norēķinās par pakalpojumiem **MG 8.31., 8.32., 8.34.;** E-A1(8L-5)**,** (8K-6) **.**

Dažādi – individuāli, pāros vai grupās – var iepazīties ar kafejnīcu un restorānu piedāvājumu, pamatot, kurus ēdienus un dzērienus izvēlētos, raksturot sev iecienītākās ēstuves **MG 8.30.**

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Vispirms valodas apguvējs iepazīstas ar jauno leksiku – dažādu dzērienu nosaukumiem (*kvass, alus, kafija*) **MG 8.27.;** E-A1(8VF-5) , kā arī vārdiem, kurus var izmantot, lai runātu par cenu un norēķināšanos kafejnīcā (*rēķins, kredītkarte, nauda*) **MG 8.28., 8.29.**

Lai organizētu dažādas sarunas kafejnīcā un restorānā, apgūst jaunu reāliju nosaukumus – ēdienkartē iekļautus ēdienus un dzērienus. Ir daudz saliktu nosaukumu, kurus var apgūt gan kā leksiski nedalāmas vienības, gan pievērst uzmanību vārdu savienojumu gramatiskajām formām (*šokolādes kūka, dārzeņu zupa, kafija ar pienu*). Lai saziņu padarītu pēc iespējas dabiskāku, situāciju izspēlēs jāizmanto tām raksturīgas saziņas formulas, piem., kontaktu veidošanu (*Labdien! Man, lūdzu, ēdienkarti!*), ēdienu izvēli (*Es ēdīšu...*), pasūtīšanu (*Lūdzu, vienu šokolādes kūku!*), daudzumu (*vienu kūku, divas kafijas*) un cenu (*viens iero*).

GRAMATIKA (arī fonētika)

Apgūst vārdu savienojumu konstrukciju – S ģen. + S – ēdienu nosaukumus (*ābolu kūka, dārzeņu zupa, kartupeļu pankūkas*) **MG 8.30., 8.31., 8.32.** Šos vārdu savienojumus var aplūkot, gan pievēršot uzmanību attiecīgai lietvārdu saskaņojuma formai, gan vienkārši iegaumējot atsevišķus vārdu savienojumus kā leksiski nedalāmas valodas vienības. Valodas lietojumā gan regulāri jāatceras, ka šādas vārdkopas ir lokāmas un otrais lietvārds (neatkarīgais vārds / komponents) teikumā jāsaskaņo ar citiem vārdiem noteiktā locījuma formā (*Vai jums ir ābolu kūk**as**? Man garšo ābolu kūk**a**. Es ēdu ābolu kūk**u**. Man, lūdzu, vienu ābolu kūk**u**.*).

Iepazīstoties ar ēdienkarti, valodas apguvējs atkārto pamata skaitļa vārdus: nosauc ēdienu cenas (*Kūka maksā 1 eiro un 50 centi.*) un kopējās ēdienu izmaksas pakalpojuma rēķinā (*Mūsu rēķins ir 7 eiro un 35 centi. Kopā pusdienas maksā 9 eiro.*). Plašāk skaitļa vārda lietojums preču un pakalpojumu jomā aplūkots 7. nodaļā.

Piezīmes

8.e VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA
Komunikatīvie vingrinājumi paredzēti iepriekš apgūto zināšanu un prasmju nostiprināšanai, vairāki vingrinājumi paredzēti dialoga veidošanai un teksta uzbūves izpratnei. Valodas apguvējs aplūko **MG 8.35.** attēlus un raksturo virtuves iekārtojumu, kā arī noklausās citu grupas biedru stāstījumu un uzdod jautājumus **MG 8.35.** Valodas apguvējs veido sarunu, izmantojot noteiktu jautājumu un atbilžu paraugus **MG 8.39.**; E-A1(8L-6), (8L-7), atjauno dialogu un sarunājas par doto tematu **MG 8.38.**, kā arī vēro attēlotās situācijas un piemeklē tām atbilstošus izteikumus **MG 8.36.** Var izmantot attēlus, lai organizētu lomu spēli. Strādājot pāros vai grupās, katrs izvēlas vienu no attēliem un kādu no tajā redzamajām personām. Vienojas par saziņas situāciju – apstākļiem, personām, viņu sarunas nolūku – un veido improvizētu sarunu. Sarunu var paplašināt, izmantojot **MG 8.37**. doto ēdienkarti: sarunājas par ēdiena izvēli, kvalitāti, daudzumu, cenu, samaksas veidu. Var prezentēt katras grupas izspēlēto sarunu, savstarpēji vērtēt grupu sniegumu.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Veidojot sarunu un apskatot ēdienkarti, valodas apguvējs pievērš uzmanību vairākiem mazāk zināmiem vārdiem un vārdu savienojumiem: *veģetārā pica, buljons ar olu, nacionālie ēdieni, skābeņu zupa* u. c. No burtu kombinācijas ir jāizveido tematā iepriekš apgūtie vārdi: *kartupeļi, griķi, rīsi, makaroni, zupa, siers* **MG 8.40.**
GRAMATIKA (arī fonētika)
Visu iepriekš nodaļā apgūto gramatikas struktūru nostiprināšana valodas lietojumā.

Piezīmes

9. nodaļa BRĪVAIS LAIKS

MG 107.–118. lpp., DB 39.–44. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
9.a Vakarā pēc darba es...	• Stāstījums par dažādu cilvēku profesijām un vaļaspriekiem • Intervijas par interesēm un nodarbēm brīvajā laikā • Saruna par brīvā laika pavadīšanas iespējām	• Dažādas profesijas (sk. arī 1.c) • Nodarbošanās veidi brīvajā laikā (*zīmēt, dejot, dziedāt, lasīt, spēlēt*) • Nodarbību vieta un laiks (*mākslas skola, kultūras centrs, baznīca; brīvdienā, vakarā, pēc darba, svētdienā*)	• Darbības vārdi *darīt, dziedāt, dejot, lasīt, zīmēt* vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē • Darbības vārdi vienkāršajā tagadnē, pagātnē, nākotnē ar lietvārdu akuzatīvā V īst. vienk. tag. / pag. / nāk.+ S akuz. (*lasīt grāmatu, spēlēt tenisu*) • Darbības vārdi vienkāršajā tagadnē, pagātnē, nākotnē ar lietvārdu lokatīvā V īst. vienk. tag. / pag. / nāk. + S lok. (*dziedāt korī, dejot koncertā*) • Prievārdu *pirms, pēc* saistījums ar lietvārdu PREP *pirms, pēc* + S vsk. ģen. / dsk.*dat. (*pirms darba, pēc spēles*) • Vārddarināšana: radniecīgi vārdi (*dejot – deja*) • Šaurā un platā *e, ē* izruna (*spēle, spēlētājs*)
9.b Brīvajā laikā es...	• Saruna par brīvā laika pavadīšanu dažādos gadalaikos	• Gadalaiki (*pavasaris, vasara, rudens, ziema*) • Brīvā laika pavadīšana dažādos gadalaikos (*ziemā – slēpot, slidot; rudenī – sēņot, vasarā – ogot, makšķerēt*) • Nodarbošanās vietas un laiks (*mežā, stadionā, ezerā, laukos; brīvdienā, vakaros, ziemā*)	• Darbības vārdi *slēpot, slidot, sēņot, ogot, makšķerēt* vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē • Darbības vārdu savienojumi V fin. + V inf. (*eju makšķerēt, eju slēpot*) • Prievārda *ar* saistījums ar lietvārdu PREP *ar* + S vsk. akuz. / dsk.* dat. (*ar draugu, ar māsām*)

9.c Brīvdienās man patīk...	• Vēstule par brīvā laika pavadīšanu • Stāstījums pēc attēliem par dažādu kultūras iestāžu apmeklējumu • Sarunas par izklaidi brīvdienās	• Kultūras pasākumi un kultūras iestādes (*kora koncerts, keramikas izstāde, teātra izrāde; muzejs, klubs, operas teātris*) • Attieksme pret dažādām nodarbībām un pasākumiem, to novērtējums (*patīk, nepatīk*)	• Darbības vārda *patikt / nepatikt* saistījums ar lietvārdu S dat. + V fin.$_3$ *patikt / nepatikt* +S nom. (*Annai patīk teātris*) • Darbības vārda *patikt / nepatikt* saistījums ar vietniekvārdu un lietvārdu PRON pers. dat. + V fin.$_3$ *patikt / nepatikt* + S nom. (*man patīk teātris*) • Darbības vārda *patikt / nepatikt* saistījums ar darbības vārdu nenoteiksmē S / PRON pers. dat + V fin.$_3$ *patikt / nepatikt* + V inf. (*Annai patīk lasīt; man patīk zīmēt*) • Darbības vārda *patikt / nepatikt* saistījums ar vārdu savienojumos PRON pied. dat. + S vīr. / siev. vsk. / dsk. dat. + V fin.$_3$ *patikt / nepatikt* (*manam draugam patīk; manai draudzenei patīk / nepatīk*)
9.d Valoda ikdienas saziņai	• Radio aptauja „Mans brīvais laiks", respondentu atbildes • Pasākumu afišas, biļetes un sludinājumi. Jautājumi un atbildes • Dialoga veidošana / atjaunošana par izklaidi sestdienas vakarā • Jautājumu veidošana atbilstoši dotajām atbildēm • Ieraksti plānotājā – pasākumu un izklaides plānošana. Atbildes uz jautājumiem • Informācija afišās un pasākuma biļetēs (*„Otello" Latvijas Nacionālā opera, 18. septembrī plkst. 13.00. Parters, 6. rinda, 25. vieta*) • Dažādas pasākuma vietas un norises (*džeza koncerts klubā „Melnais kaķis"*) • Pasākuma laiks un vieta (*sākas pulksten 19.00, beidzas – 23.00*) • Biļetes cena (*maksā 15 eiro*) • Darbības vārdi *sākties, beigties* īstenības izteiksmes 3. personas formā (*izrāde sākas, beidzas*)		

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI
• **Prot sarunāties** un **pastāstīt** par savu vaļasprieku, brīvo laiku, brīvdienu pavadīšanas iespējām, dažādiem nodarbību veidiem. • **Prot uzrakstīt** vēstuli un **pastāstīt** par savām interesēm un brīvo laiku. • **Prot pastāstīt** par dažādiem kultūras pasākumiem – nosaukumu, norises vietu, datumu, laiku, cenu un citu informāciju, kas lasāma afišās, ieejas biļetēs, reklāmās. • **Prot veikt** īsas piezīmes savā dienas plānotājā: pierakstīt plānoto pasākumu, tā sākuma un beigu laiku, vietu utt. • **Mācās lietot** darbības vārdus *darīt, dziedāt, dejot, lasīt, zīmēt, spēlēt, slēpot, slidot, sēņot, ogot, makšķerēt* vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē. • **Mācās lietot** prievārdisku konstrukciju, t. i., prievārdu *pirms, pēc* lietojumu ar lietvārdu vienskaitlī: PREP *pirms, pēc* + S vsk. (*pirms darba, pēc lekcijas*). • **Mācās lietot** darbības vārdu *patīk / nepatīk* tagadnē, pagātnē un nākotnē teikuma konstrukcijās: S dat. + V fin.$_3$ *patikt / nepatikt* + S nom. (*Māsai patīk opera*), PRON pers. dat. + V fin.$_3$ *patikt / nepatikt* + S nom. (*Man nepatīk opera.*). • **Mācās lietot** darbības vārdu *patikt / nepatikt* tagadnē, pagātnē un nākotnē teikuma konstrukcijās: S dat. + V fin.$_3$ *patikt / nepatikt* + V inf. +S akuz. (*Māsai patīk lasīt grāmatas*), PRON pers. dat. + V fin.$_3$ *patikt / nepatikt* + V inf. + S akuz. (*Man nepatīk spēlēt tenisu*). • **Mācās lietot** vārdu savienojumu: PRON pied. dat. + S vīr. / siev. vsk. / dsk. dat. + V fin.$_3$ *patīk* (*manam draugam patīk, manai draudzenei patīk*). Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 9.e apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un maciunmacies.valoda.lv.

Piezīmes

9.a VAKARĀ PĒC DARBA ES...

SAZIŅA

Valodas apguvējs klausās un lasa tekstu, vēro attēlus par dažādām cilvēku interesēm **MG 9.1., 9.8.; DB 9.1.;** E-A1(9VF-1), (9VF-2), (9VF-3). Papildina informāciju un pēc parauga, izmantojot tekstos ietverto leksiku, veido nelielu stāstījumu par savu un citu cilvēku vaļaspriekiem brīvajā laikā E-A1(9K-4).

Klausās un lasa īsus dialogus, kā cilvēki pavada savu brīvo laiku, izpilda vingrinājumu E-A1(9K-2). Atbild uz jautājumiem **MG 9.4., 9.5., 9.6.**

Pēc parauga organizē interviju par brīvā laika pavadīšanas iespējām, izmantojot apgūto leksiku un gramatiskās konstrukcijas.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Strādājot ar **MG 9.1., 9.4.** tekstiem, apgūst vārdus, kas nosauc darbības brīvajā laikā (*zīmēt, dejot, lasīt, dziedāt*) un ar šīm darbībām saistītus objektus un priekšmetus (*zīmēt puķes / portretu, dziedāt korī / ansamblī / grupā, lasīt grāmatu / žurnālu, dejot tautas dejas, dziedāt dziesmas, spēlēt tenisu / šahu*) (sk. **tabulu 108. lpp.**).

Papildina izteikumus ar norādēm par savas nodarbošanās vietu un laiku (*rīt dziedās baznīcā, brīvdienās dejoja koncertā*).

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās lietot darbības vārdus *zīmēt, dejot, lasīt, dziedāt, spēlēt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē **MG 9.1., 9.2., 9.3., 9.4., 9.7., 9.26., 9.27.; DB 9.7.;** E-A1(9G-1), (9G-2), (9G-3), (9G-4), (9G-5), (9G-6), (9L-1) (sk. **tabulu MG 108. lpp., tabulu MG 110. lpp.**).

Pievērš uzmanību darbības vārdu *zīmēt, dejot, lasīt, dziedāt, spēlēt* savienojumam ar lietvārdu: V + S akuz. (*lasīt grāmatu, zīmēt portretus*) (sk. **tabulu MG 108. lpp.**) un V + S lok. (*dziedāt korī, dejot koncertā*) (sk. **tabulu MG 109. lpp.**).

Stāstot par interesēm, lieto vārdus *brīvdiena, brīvdienas* un vārdu savienojumu *brīvais laiks* lokatīvā (*Ko tu dari brīvdienā? Ko tu dari brīvajā laikā?*) (sk. **tabulu MG 109. lpp.**), kā arī prievārdiskas konstrukcijas ar prievārdiem *pirms, pēc*: PREP *pirms, pēc* + S vsk. ģen. / dsk.*dat. (*pirms darba, pēc spēlēm*) **MG 9.28.;** E-A1(9G-9) (sk. **tabulu MG 110. lpp.**).

Iepazīstas ar paraugu, kā darina radniecīgus vārdus: *dejot – deja, dziedāt – dziesma, spēlēt – spēle* (sk. **tabulu MG 108. lpp.**). No lietvārdiem veido darbības vārdus (*slēpes – slēpot*) **DB 9.2.**

Runā apgūst šaurā *e, ē* un platā *e, ē* izrunu (*spēle – spēlētājs*) **MG 9.9.;** E-A1(9K-5).

Piezīmes

BRĪVAJĀ LAIKĀ ES...

SAZIŅA
Valodas apguvējs turpina apgūt iesākto tematu – brīvais laiks, vaļasprieks, personiskās intereses. Aplūko nodarbes dažādos gadalaikos. Valodas apguvējs klausās, lasa un pēc parauga veido dialogu par aktivitātēm vasarā, rudenī, ziemā un pavasarī **MG 9.10.;** E-A1(9K-6), (9K-7). Sarunas tematu var paplašināt, piedāvājot dažādas variācijas, piem., ko dara ziemas vakaros mājās, brīvdienā pilsētā vai laukos u. c. Šo tematu padziļina nākamajās nodaļās („Es celoju..." un „Esi vesels!"). Mājasdarbi par tematu „Es sportoju" vietnē maciunmacies.valoda.lv.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Apgūst jaunus darbības vārdus, kas saistīti ar aktivitātēm dažādos gadalaikos (*makšķerēt, sēņot, ogot, slēpot, slidot*). Organizējot sarunas par šo tematu, izmanto arī iepriekš apgūtos darbības vārdus (*būt, iet, braukt, strādāt, lasīt, spēlēt, darīt* utt.) **MG 9.10.;** E-A1(9VF-4), (9VF-5), (9K-3). Tekstos pievērš uzmanību arī darbības laikam (*ziemā, vasarā, brīvdienās*), vietai (*mežā, upē, laukos, pie mājas*), virzienam (*uz stadionu, uz mežu, uz upi*), pavadonim (*ar draugu, ar brāli, ar tavu māsu*).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Mācās lietot darbības vārdus *makšķerēt, sēņot, ogot, slēpot, slidot* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē **MG 9.10., 9.11., 9.14.; DB 9.5.;** E-A1(9G-7), (9G-8) (sk. **tabulu MG 112. lpp.** un **tabulu MG 113. lpp.**). Mācās lietot darbības vārdu savienojumus ar lietvārdu lokatīvā un akuzatīvā: V + S lok. (*sēņot mežā, makšķerēt upē*), V + S akuz. (*makšķerēt zivis*) (sk. **tabulu MG 113. lpp.**). Veidojot teikumus, izmanto lietvārda savienojumus ar prievārdiem *ar, uz*: PREP *ar, uz* + S vsk. akuz. / dsk.* dat. (*ar draugu, ar māsām; uz stadionu, uz upi*) **MG 9.13.** Turpina iepazīties ar jaunu vārdu veidošanu: *slēpes – slēpot, oga – ogot, sēne – sēņot* (sk. **tabulu MG 112. lpp.**). Mācās lietot sinonīmiskus vārdu savienojumus un vārdus: *lasīt sēnes – sēņot, lasīt ogas – ogot.*

Piezīmes

9.C BRĪVDIENĀS MAN PATĪK...

SAZIŅA
Valodas apguvējs lasa vēstuli, aplūko attēlus un atbild uz jautājumiem **MG 9.15.;** E-A1(9L-2), (9L-3). Stāsta par savu pieredzi, ievērojot laika un norišu secību. Valodas apguvējam var piedāvāt uzrakstīt vēstuli, izmantojot **MG 9.15.** vēstuli kā paraugu **DB 9.14., 9.15.** Klausās un lasa dialogus par izklaidi brīvdienās, pilda uzdevumus **MG 9.18.;** E-A1(9L-4), (9L-5), (9K-1), (9K-8). Var veidot dialogu pāros. Izsaka savu vērtējumu par noteiktiem kultūras pasākumiem (*patīk teātris, nepatīk hokejs*).
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Lasot ar izpratni tekstus un sarunājoties par tematu, valodas apguvējs nostiprina zināšanas par leksikas grupām, kas apzīmē dažādas izklaides vietas un pasākumus (*opera, izstāde, izrāde, kino, koncerts*) **MG 9.15., 9.18.** Nosauc atsevišķas kultūras iestādes (*Operas teātris, Teātra muzejs, Medicīnas muzejs*) un norises šajās iestādēs (sk. **tabulu MG 115. lpp.**). Lai izteiktu vērtējumu, izmanto darbības vārdu *patikt / nepatikt*. Stāsta par izklaidēm dažādos laikos, lietojot atbilstošus apstākļa vārdus *pašreiz, aizvakar, šodien, rīt, vēlāk*. Aktualizē jaunu leksiku, stāstot par savu izklaidi un kultūras iestāžu apmeklējumu.
GRAMATIKA (arī fonētika)
Nostiprina prasmi lietot darbības vārdu *patikt / nepatikt* dažādās vienkāršā laika formās (sk. **tabulu MG 114. lpp.**) un veidot gramatiskās konstrukcijas: S dat. I, II, IV, V + V fin.$_3$ *patīk / nepatīk* (*draugam patīk*) un PRON pers. dat. + *patīk / nepatīk* + S nom. (*man nepatīk*) **MG 9.18., 9.19., 9.20.; DB 9.8.;** E-A1(9G-10), (9G-11) (sk. **tabulu MG 114. lpp.** un **MG tabulu 115. lpp.**).

Piezīmes

9.d VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA

Valodas apguvējs izmanto iepriekš iegūtās valodas zināšanas un prasmes jaunās saziņas situācijās: klausās radioaptaujas klausītāju atbildes un papildina informāciju nepabeigtajos teikumos **MG 9.21.;** E-A1(9K-10), pēta informāciju par dažādiem pasākumiem un atrod katrai situācijai atbilstošu tekstu, atbild uz jautājumiem **MG 9.22.**, precizē informāciju **DB 9.13.;** E-A1(9L-8), atjauno dialogu **MG 9.23.; DB 9.9.**, formulē jautājumus atbilstoši dotajām atbildēm **MG 9.24.;** E-A1(9VF-8), izvēlas atbildi uz jautājumu **DB 9.10.**, ievieto atbilstošu vārdu teikumā **DB 9.6.;** E-A1(9VF-6), (9VF-7), savieno noteiktus faktus E-A1(9L-6), (9L-7).

Valodas apguvējs var strādāt ar dažādiem citiem materiāliem – īsu reklāmu medijos, pasākuma programmu, reklāmu u. c. Plašāk iepazīstoties ar šādiem materiāliem, valodas apguvējs par kādu pasākumu var veidot pats savu afišu vai reklāmas tekstu.

Mācās jautāt un atbildēt par pasākuma norises dienu un laiku (*Kurā dienā un cikos Pēteris gāja uz teātri? Cikos sākas / beidzas koncerts?*).

Dažādas iespējas ir strādāt ar laika plānotāju. Valodas apguvējs var ne tikai pildīt mācību grāmatā doto uzdevumu **MG 9.25.**, bet arī pats veidot un demonstrēt ierakstus savā laika plānotājā **MG 9.29.** Ieraksti plānotājā parasti ir ļoti īsi: tiek norādīts tikai plānotā pasākuma laiks, nosaukums, vieta, reizēm lietoti arī individuāli saīsinājumi. Savukārt, stāstot par plānotājiem pasākumiem, jārosina veidot izvērstu tekstu, pievēršot uzmanību plānotajām norisēm gan secīgi nedēļas garumā, gan par to runājot pagātnē, tagadnē, nākotnē (*aizvakar, vakar, tagad, rīt, parīt*). Runā var iekļaut arī atsevišķas jaunas aktivitātes, pasākuma vietas, kā arī runātāja vērtējumu par plānoto pasākumu.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Valodas apguvējs aktīvi strādā ar leksiku, kas apgūta iepriekšējās apakšnodaļās; īpašu uzmanību pievērš brīvā laika pavadīšanas iespējām, dažādu kultūras un sporta pasākumu apmeklējumam. Šādās saziņas situācijās ietvertas jau iepriekš labi pazīstamas darbības (*darīt, iet, apmeklēt, patikt / nepatikt, nopirkt*), gan arī darbības vārdi *sākties* un *beigties* izteikumu modeļos *cikos sākas / beidzas...; koncerts sākas / beidzas...* **MG 9.24., 9.25.**

Bagātina vārdu krājumu ar leksiku, kas tiek izmantota kultūras un pasākuma afišās, biļetēs, reklāmās (pasākuma nosaukums, norises vieta, datums, laiks, cena, sēdvietas numurs u. c.) **DB 9.11.**

Pievērš uzmanību arī īsam pieraksta veidam laika plānotājā – pulksteņa laika pierakstam, īsam pasākuma aprakstam (*8.30 – basketbola spēle*).

Apakšnodaļā sastopami vairāki sarežģītāki vārdu savienojumi – *bērnu zīmējumu izstāde, hokeja spēle, Zooloģiskā dārza biļete ģimenei, 20 % atlaide* u. c. Lai valodas apguvējs pievērstu uzmanību autentiskai informācijai apkārtējā vidē, ieteicams pakāpeniski tekstos iekļaut arī satura un formas ziņā sarežģītāku leksiku un teikuma gramatiskās struktūras.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Visu iepriekš nodaļā apgūto gramatikas struktūru nostiprināšana valodas lietojumā. Temata apguvē pievērš uzmanību darbības vārdu *sākties, beigties* īstenības izteiksmes 3. personas formas lietojumam (*izrāde sākas, beidzas*) **MG 9.23., 9.24., 9.25.**

10. nodaļa ES CEĻOJU...

MG 119.–130. lpp., DB 45.–51. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
10.a Uz kurieni ceļosim?	• Sarunas par ceļojumu, tā galamērķi, apskates objektiem, pārvietošanās veidu	• Ar ceļošanu saistīti vārdi (*ceļojums, transports; auto, lidmašīna, velosipēds; ceļot, braukt, rezervēt*)	• Darbības vārdi *ceļot, gribēt, varēt* vienkāršajā tagadnē, pagātnē, nākotnē • Vārdu savienojumi laika izteikšanai ar prievārdiem *pirms, pēc* PREP *pirms, pēc* + NUM pam. + S vsk. ģen. / dsk. dat. (*pirms vienas dienas, pēc divām nedēļām*) • Vārddarināšana: radniecīgi vārdi (*ceļš – ceļot – ceļojums*)
10.b Es dodos ceļojumā	• Sludinājumi par ceļojumiem • Sarunas par ceļojuma ilgumu un mērķi, naktsmājām • Saziņa ar viesnīcas administratoru: viesnīcas rezervēšana	• Ar ceļošanu saistītai vārdi un frāzes (*sludinājums, viesnīca, numurs, ceļojumu aģentūra, ekskursija, tūrists; organizēt, zvanīt* (sk. arī 10.a)	• Darbības vārdi *organizēt, zvanīt* vienkāršajā tagadnē, pagātnē, nākotnē • 6. deklinācijas lietvārdi vienskaitļa un daudzskaitļa nominatīvā, akuzatīvā, lokatīvā • Konstrukcija jautājumā ar *cik* un *kur* (*Cik ilgs būs ceļojums? Cik maksā ceļojums? Kur būs naktsmītne?*) • Balsīgā līdzskaņa *g* un nebalsīgā līdzskaņa *k* nošķiršana
10.c Tur mēs bijām!	• Stāstījums par ekskursiju	• Apstākļa vārdi *augšā* un *lejā*	Vārdu savienojums ar prievārdu *pār* un lietvārdu vienskaitļa akuzatīvā PREP *pār* + S vsk. akuz. (*pār Gauju*)
10.d Kāds ārā laiks	• Stāstījums par laika apstākļiem • Laika ziņas	• Gadalaiki (sk. arī 9.b) • Laikapstākļi un to raksturojums (*vējš, lietus; vējains, saulains, lietains; auksts, silts, zema temperatūra*) • Antonīmi: *auksts – silts, augsts – zems*	• Vārddarināšana: īpašības vārdi ar izskaņu *-ains, -aina* laikapstākļu raksturošanai

10.e Valoda ikdienas saziņai	• Ceļojuma anketas aizpildīšana • Iepazīšanās ar transporta kustības sarakstiem • Telefona saruna par ceļojuma plānošanu • Dialoga veidošana – atbilstoša jautājuma un atbildes savietošana • Laika ziņu klausīšanās un saprašana • Vārdi transporta kustības sarakstā (*pienāk, atiet, maršruts, biļetes cena, attālums*) • Prievārdisku konstrukciju atkārtojums: PREP *uz* + S vsk. akuz. / dsk. dat. (*uz Siguldu, uz Cēsīm*), PREP *no* + S vsk. ģen. / dsk. dat. (*no Siguldas, no Cēsīm*).

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

- **Prot sarunāties** par savu ceļojumu, ceļojuma plānošanu.
- **Prot iegūt** informāciju par ceļojumu, ekskursiju, naktsmītni no sarunas partnera, kā arī no sludinājumiem, reklāmām u. c. informācijas avotiem (uz kurieni, kad, cik ilgi, cik maksā u. tml.).
- **Mācās sniegt** informāciju (atbildēt uz jautājumiem, īsi pastāstīt) un **formulēt** savu attieksmi par savu ceļojumu, ekskursiju (uz kurieni, kad, ko redzēja, ar ko kopā bija, ar kādu transportu, kas patika / nepatika u. tml.).
- **Saprot** (lasot un klausoties) un **izmanto** savām vajadzībām informāciju par transporta kustību un laikapstākļiem; īsos, vienkāršos teikumos **sniedz** citam šo informāciju.
- **Mācās lietot** darbības vārdus *ceļot, varēt, gribēt, organizēt, zvanīt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē.
- **Sāk apgūt** 6. deklinācijas lietvārdu locīšanu:
  S vsk. / dsk. nom., akuz., lok. VI (*pils, pili, pilī; pilis, pilīs*).
- **Mācās veidot** vārdu savienojumus ar prievārdiem *pirms, pēc, pār*:
  PREP *pirms, pēc* + NUM pam. vsk. ģen. / dsk. dat. + S vsk. ģen. /dsk. dat. (*pirms vienas dienas, pēc divām nedēļām*),
  PREP *pār* + S vsk. akuz. (*pār Gauju*).
- **Turpina apgūt** vārdu savienojumus ar prievārdiem *no, uz*:
  PREP *no* + S vsk. ģen. / dsk. dat. (*no Rīgas, no Cēsīm*),
  PREP *uz* + S vsk. akuz. / dsk. dat. (*uz Rīgu, uz Cēsīm*).

Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 10.f apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv .

Piezīmes

10. a UZ KURIENI CEĻOSIM?

SAZIŅA

Valodas apguvējs klausās un lasa dialogus par ceļojuma plānošanu **MG 10.1., 10.4.;** E-A1 (10L-1), (10L-2), (10K-1), (10K-3). Pēc parauga veido dialogu, sarunājas ar savu grupas biedru un plāno ceļojumu.

Jautā un atbild uz jautājumiem par ceļojumu, tā galamērķi, apskates objektiem, pārvietošanās veidu. Mācās atbildēt uz jautājumiem, kas sākas ar vārdiem *uz kurieni, ar ko kopā, cik ilgi, kad, cik dienu* **MG 10.2.;** E-A1 (10L-1).

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst vārdus un frāzes, kas saistīti ar ceļošanu. Pievērš uzmanību vārda *ceļš* atvasinājumiem (*ceļot, neceļot, ceļojums,* arī *ceļošana*) un to iederīgam lietojumam **MG 10.2.**; E-A1 (10G-1).

Papildina teikumus ar vārdiem, kas saistīti ar ceļošanu **DB 10.6.;** E-A1 (10VF-1), (10VF-2), (10VF-3).

Mācās lietot darbības vārdus *gribēt / negribēt, varēt / nevarēt* **MG 10.5.**

Sarunā par ceļojuma plānošanu lieto vārdus *ceļot* un vārdu savienojumu *būt ceļojumā, braukt ceļojumā.*

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās lietot darbības vārdus *ceļot, gribēt, varēt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē **MG 10.3., 10.5.; DB 10.2.**, E-A1(10G-2), (10G-4), (10G-6), (10G-7) (sk. **tabulu MG 120. lpp.** un **gramatikas pielikumu V12 164. lpp.**; **tabulu MG 121. lpp.** un **gramatikas pielikumu V14 164. lpp.**).

Apgūst darbības vārdu *gribēt, varēt* personas formu lietojumu ar citiem darbības vārdiem nenoteiksmē: V + V inf. (*gribu ceļot, negribu ceļot, varu braukt*) **DB 10.4.** (sk. **tabulu MG 121. lpp.**).

Apakšnodaļā dots paraugs, kā veidot radniecīgus vārdus: *ceļš – ceļot – ceļojums* (sk. **tabulu 120. lpp.**). Lieto radniecīgus vārdus **MG 10.2.**

Sarunā par ceļojuma plānošanu lieto vārdu savienojumus ar prievārdiem *pirms, pēc*: PREP *pirms, pēc* + NUM pam. + S vsk. ģen. / dsk. dat. (*pirms vienas dienas, pēc divām nedēļām*) (sk. **tabulu MG 120. lpp.**).

Jāvērš uzmanība, ka aiz minētajiem prievārdiem pamata skaitļa vārds un lietvārds tiek saskaņots dzimtē, skaitlī un locījumā.

Izrunā pievērš uzmanību līdzskaņa *ļ* izrunai vārdos *ceļot, ceļojums, atvaļinājums, nedēļa.* Mācās saskatīt atšķirību līdzskaņu *l* un *ļ* izrunā, atbilstoši tos izrunāt „Runāsim pareizi!" 76. uzd.

Piezīmes

ES DODOS CEĻOJUMĀ

SAZIŅA

Valodas apguvējs lasa ceļojuma sludinājumus, pievēršot uzmanību ceļojuma ilgumam (*cik ilgi? cik ilgs?*), mērķim (*uz kurieni?*), cenai (*cik maksā?*), naktsmītņu iespējām (*kur?*), un pēc tam pilda uzdevumus atbilstoši sludinājumu tekstam **MG 10.6.; DB 10.7., 10.12.;** E-A1 (10L-3), (10L-4), (10L-5), (10L-6).

Klausās un / vai lasa sarunu ar viesnīcas administratoru par naktsmītnes rezervēšanu un atbild uz jautājumiem **MG 10.9.; DB 10.5.;** E-A1 (10K-4), (10K-5). Pievērš uzmanību sarunā izmantotajām frāzēm (sk. arī **tabulas MG 123. lpp.**).

Šajā apakšnodaļā apgūto vārdu un frāžu nostiprināšanai var izmantojot papildu materiālus – tūrisma firmu reklāmas vai tīmekļa vietnes. Valodas apguvējs var noskaidrot maršrutus (*uz kurieni var braukt, cik ilgi...*). Var strādāt pāros, uzdot viens otram jautājumus par piedāvājumu un spēlēt īsas lomu spēles, veidojot klienta un darbinieka dialogus ceļojumu birojā.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Valodas apguvējs turpina apgūt ar ceļošanu saistītus vārdus un frāzes: *tūrists – ceļotājs, ceļojums – ekskursija, hotelis – viesnīca, kempings, naktsmītnes, hostelis, tūrisma / ceļojumu aģentūra / firma / birojs, kalns, tilts, pils, ala, gids* u. c. **MG 10.8.; DB 10.1.**

Pievērš uzmanību vārdu *ceļojums* un *ekskursija* nozīmju atšķirībām un lietojumam (sk. **tabulu MG 123. lpp.**). Jāskaidro, kuros gadījumos tos drīkst lietot kā sinonīmus un kādā kontekstā tie nav sinonīmi.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās lietot darbības vārdus *organizēt, rezervēt, zvanīt, vadīt* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē **MG 10.10.;** E-A1(10VF-3), (10G-2), (10G-3), (10G-4), (10G-5) (sk. **tabulu MG 122. lpp., gramatikas pielikumu V13 164. lpp.** un **tabulu MG 123. lpp., gramatikas pielikumu V19 165. lpp.**).

Sludinājumos un sarunā ar viesnīcas administratoru tiek izmantoti 6. deklinācijas lietvārdi (*pils, nakts* u. c.), kurus valodas apguvējs sāk apgūt: S vsk. / dsk. nom., akuz., lok. VI (*pils, pili, pilī; pilis, pilīs*) E-A1 (10G-8) (sk. **tabulu MG 122. lpp., gramatikas pielikumu S1 157. lpp.**).

Apgūst konstrukciju, ko izmantot, atbildot uz jautājumu *cik dienu ceļojums?*: NUM pam. + S dsk. ģen. (*divu dienu, desmit dienu*) (sk. **tabulu MG 122. lpp.**).

Tā kā valodas apguvējs vēl nav mācījies vajadzības izteiksmi, izsakot nepieciešamību un vajadzību, apgūst prasmi lietot konstrukciju ar darbības vārda *vajadzēt* formu *vajag*: PRON pers. dat. + V fin.$_3$ *vajadzēt / nevajadzēt* + S akuz. (*Man vajag biļeti. Tev vajag viesnīcu.*) (sk. **tabulu MG 123. lpp.**).

Izrunā pievērš uzmanību balsīgā līdzskaņa *g* un nebalsīgā līdzskaņa *k* nošķiršanai **MG 10.7.;** „Runāsim pareizi!" 69. uzd., 70. uzd.

Piezīmes

TUR MĒS BIJĀM!

SAZIŅA

Klausās un lasa stāstījumu par to, kur draugi bija ekskursijā, un sakārto attēlus atbilstoši tekstam **MG 10.11.** Par tekstu var uzdot jautājumus, kas pēc tam palīdz veidot stāstījumus par attēliem. Var arī atsevišķi veidot jautājumus par katru attēlu, piem., *Kur notiek darbība? Kur tas ir? Kas tā ir par vietu? Kādi cilvēki tur ir? Ko tu vēl redzi attēlā?* Var sniegt papildu informāciju par tekstā minēto vietu Latvijā, izmantojot arī citus attēlus un dodot uzdevumus saistībā ar tiem.

Valodas apguvējs lasa tekstu par ceļojumu un atzīmē atbilstošos apgalvojumus **MG 10.13.;** E-A1(10L-11).

Par tekstu var veidot jautājumus, piem., lai noskaidrotu vietas, kuras apmeklēs Sāra un Filips, par izmaksām, kas saistītas ar ekskursiju. Pēc jautājumu izveidošanas vēlams uzdot veidot dialogu, lai attīstītu arī runātprasmi **DB 10.4.**

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Turpina apgūt leksiku, kas saistīta ar apskates objektiem un ceļošanu **MG 10.11., DB 10.11.;** E-A1 (10VF-4), (10K-6), (10K-7). **MG 10.11., MG 10.13.** var izmantot leksikas apguvei, piem., valodas apguvēju var lūgt norādīt vārdus, kas apzīmē vietas, veidu, kur un kādā pārvietojās tūristi, var tekstā likt meklēt vārdformas, kas apzīmē vietu.

Jāpievērš uzmanība apstākļa vārdiem *augšā* un *lejā*.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās lietot konstrukciju ar prievārdu *pār*: PREP *pār* + S vsk. akuz. (*pār Gauju, pār upi*).

Pievērš uzmanību atšķirīgajām 2. un 3. konjugācijas darbības vārdu tagadnes daudzskaitļa 1. un 2. personas formu galotnēm: *-am* vai -ām, *-at* vai *-āt*. Var norādīt, ka garais patskanis *ā* ir tikai to 3. konjugācijas darbības vārdu dsk. 1. un 2. personas formā, kas nenoteiksmē beidzas ar izskaņu *-īt, -ināt*: *zvanīt – zvanām, lasīt – lasām, aicināt – aicinām* **MG 10.12.;** E-A1 (10K-8).

Piezīmes

KĀDS ĀRĀ LAIKS?

SAZIŅA

Lasa un klausās stāstījumu par gadalaikiem Latvijā. Atbild uz jautājumiem par tekstu **MG 10.14.** Var atgādināt, ka par dabu un gadalaikiem jau tika runāts 3. nodaļā. Detalizētāk par kādu no gadalaikiem var runāt, ja valodas apguvējam kāds gadalaiks ir nepazīstams, piem., ziema ar sniegu un ledu E-A1(10K-12). Valodas apguvējs var stāstīt, kuri gadalaiki ir viņa dzimtenē, kurš gadalaiks patīk vislabāk un kāpēc.

Mācās jautāt un atbildēt par laikapstākļiem konkrētajā dienā, valodas apguvēja pārstāvētajā zemē u. tml. **MG 10.15.** Stāsta par laikapstākļiem un gaisa temperatūru. Stāsta par to, kāds laiks ir pašlaik ārā, kāds bija vakar, kāds ir zemē (valstī), no kuras nāk valodas apguvējs **MG 10.19.** (sk. **tabulu MG 127. lpp.**).

Lasa un / vai klausās laika ziņas (piktogrammas, diktora lasītas) un prot par lasīto / dzirdēto pastāstīt citiem **MG 10.19.** Pievērš uzmanību, ka ir atšķirīgas temperatūras skalas (Celsija un Fārenheita sistēma).

Tematu var paplašināt, lasot aktuālu laika prognozi (avīzēs, tīmeklī), salīdzināt laikapstākļus Latvijā un valodas apguvēja zemē. Var klausīties laika prognozi radio, tīmeklī. Parasti laika prognozes tiek lasītas ātrā tempā, bet valodas apguvējam nav jāsaprot viss. Viņa uzdevums ir pateikt, kurā gadalaikā (kurā mēnesī) tas ir.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst gadalaiku nosaukumus un vārdus, kas nosauc dabas parādības un raksturo laika apstākļus (*ziema, pavasaris, vasara, rudens; sniegs, lietus, mākoņi, saule, auksts, silts, vējains, lietains, mākoņains, saulains; augsta un zema temperatūra*) **MG 10.14., 10.17.;** E-A1(10VF-7), (10VF-8), (10VF-9), (10VF-12), (10K-11), (10K-12).

Apgūst antonīmus: *auksts – silts, augsts – zems* (īpašības vārdi), *auksti – silti* (apstākļa vārdi). Mācās tos atbilstoši lietot **MG 10.16.; DB 10.9., 10.10.;** E-A1(10VF-10), (10VF-11).

Runājot par laikapstākļu saistību ar apģērbu, vēlams veidot papildu uzdevumus. Tādējādi valodas apguvējs atkārtos arī iepriekšējās nodaļās apgūto leksiku. Var izmantot dažādu apģērbu attēlus un uzdod atrast laikapstākļiem piemēroto, nosaucot apģērbu. Var piedāvāt situāciju veikalā, kad valodas apguvējam jāiejūtas pircēja lomā un jālūdz laikapstākļiem piemērots apģērbs u. tml. E-A1(10L-7).

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās pēc parauga darināt īpašības vārdus no dabas parādību nosaukumiem ar izskaņu *-ains, -aina* (*vējš – vējains, saule – saulaina*). Tos lieto laikapstākļu raksturošanai **MG 10.18.** (sk. **tabulu MG 127. lpp.**).

Vēlams īpašu uzmanību pievērst vārdu *saulains, mākoņains, vējš, vējains* izrunai. Vārdos *saulains, mākoņains* un *saulains* pirmā zilbe tiek izrunāta ar stiepto intonāciju, pārējās garās – ar nestiepto intonāciju, tātad kvantitatīvi nav tik garas kā uzsvērtā pirmā zilbe. Izrunājot vārdu *vējains*, ir skaidri saklausāms līdzskanis [j], savukārt vārdā *vējš* līdzskanis [j] ir daļēji vokalizējies un tuvinājies patskaņa [i] izrunai. Var lūgt valodas apguvēju dotos tekstus lasīt skaļi (nolasīt arī **MG 10.18.** tekstu pēc tā izpildes).

Piezīmes

10.e VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA

Valodas apguvējs iepriekš apgūto izmanto jaunās saziņas situācijās: klausās un lasa klienta un ceļojuma biroja pārstāvja telefonsarunu par ceļojuma plānošanu **MG 10.20.**, veido jautājumus par ceļojumu **MG 10.21.**, **DB 10.13.**, klausās un lasa laika ziņas un saprot tur dzirdēto / lasīto **MG 10.24.**, lasa ceļojuma sludinājumu un aizpilda anketu, atbild uz jautājumiem, izmantojot gan sludinājumā doto informāciju, gan personisko informāciju **MG 10.25.**; E-A1(10L-3).

MG 10.25. dotā anketa un sludinājums ir kā paraugs. Lai rakstveidā aizpildītu anketu, vēlams sagatavot darba lapu. Pēc šī uzdevuma izpildes var uzdot aizpildīt valodas apguvējam līdzīgu anketu par kādu no saviem ceļojumiem, taču bez atbalsta materiāla (sludinājuma). Jāatceras, ka rakstveida uzdevumā svarīgi ir novērtēt gan saturisko, gan gramatisko pareizību.

Plāno ceļojumu, izmantojot mācību grāmatā dotos jautājumus un atbildes, piem., ceļojumu birojā, pērkot biļeti, noskaidrojot transporta kustības laiku utt. (*Cik ilgi brauc vilciens no… līdz…? Cikos Rīgā pienāk vilciens no Maskavas? Cik maksā...?* u. tml.) (sk. **tabulu MG 129. lpp.**). Var uzdot papildu jautājumus *Cik maksā autobusa biļete uz Kuldīgu? Cik maksā ceļojums?*

Valodas apguvējs tiek rosināts uzdot papildu jautājumus, lai iegūtu detalizētāku informāciju, piem., noskaidrot, kad ceļojums tiek plānots **MG 10.20.** Līdzīgi izkopj arī rakstītprasmi, piem., valodas apguvējam rakstveidā e-pasta formā jāvēršas tūrisma aģentūrā vai viesnīcā, lai iegūtu nepieciešamo informāciju E-A1(10L-9).

Valodas apguvējs mācās saprast transporta kustības sarakstu un atbilstoši tam savienot jautājumus ar atbildēm. **MG 10.22.**; E-A1(10L-10). Mācību materiālu ieteicams papildināt ar līdzīgiem uzdevumiem, kuros jāklausās īsi vienkārši paziņojumi (saistībā ar transporta kustību), lai attīstītu prasmi saklausīt un saprast ikdienā svarīgu informāciju. Var izmantot arī **MG 10.27.**

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst vārdus, kas saistīti ar transporta kustību: *pienāk, atiet, maršruts, biļetes cena, attālums* **MG 10.22.** Īpašu uzmanību pievērš darbības vārdu *atiet* un *pienākt* lietojumam.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Turpina apgūt (atkārto) prievārdiskas konstrukcijas: PREP *uz* + S vsk. akuz. / dsk. dat. un PREP *no* + S vsk. ģen. / dsk. dat. (*uz Siguldu, uz Cēsīm; no Siguldas, no Cēsīm*). Tās izmanto, atbildot uz jautājumiem *no kurienes?, uz kurieni?* (sk. **tabulu MG 128. lpp.**).

Piezīmes

11. nodaļa ESI VESELS!

MG 131.–144. lpp., DB 52.–54. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
11.a Sporta veidi	• Jautājumi par sporta veidiem, nodarbošanos, inventāru • Sporta veidu un sportistu nosaukšana	• Sporta veidu un sportistu nosaukumi (*teniss, bobslejs, slēpošana, daiļslidošana; tenisists – tenisiste, slēpotājs – slēpotāja*) • Ar sporta veidiem saistīti priekšmeti (*grozs, ķivere, šautene, kamanas, rakete, grozs, velosipēds*)	• Vārddarināšana: lietvārdi ar izskaņu *-šana* • Vārddarināšana: lietvārdi (sportistu nosaukumi) ar izskaņu *-ists* vai *-iste* • Lietvārdu ar izskaņu *-šana* locīšana
11.b Sportosim!	• Stāstījums par to, kurš sporta veids patīk vai ar kuru sporta veidu nodarbojas • Jautā un atbild uz jautājumiem par sporta aktivitātēm (*Cik bieži? Kur? Kad? Kurās dienās?* u. tml.)	• Ar sportu saistītas darbības (*sportot, vingrot, nūjot, slēpot, slidot, skriet*) • Sporta nodarbībām nepieciešamo aksesuāru nosaukumi (*peldkostīms, sporta kurpes, dvielis, ziepes*)	• 2. konjugācijas darbības vārdu *sportot, vingrot, nūjot, slēpot, slidot* locīšana tagadnē, pagātnē, nākotnē • 1. konjugācijas darbības vārda *skriet* locīšana tagadnē, pagātnē, nākotnē • Prievārdi ar lietvārdu daudzskaitļa datīvā PREP *aiz, ar, no, par, pēc, pie, pirms, uz* + S dsk. dat. (*aiz kalniem, ar draugiem, no sacensībām, uz sacensībām, pirms brokastīm*) (kopsavilkums)
11.c Tāds es esmu, tāda es esmu	• Stāstījums par cilvēka ārējo izskatu	• Cilvēka ķermeņa daļas (*pirksts, galva, acs, mati*) • Cilvēka izskatu raksturojoši īpašības vārdi (*īsi, gaiši mati, lielas, zilas acis*)	• 6. deklinācijas lietvārdu (*acs, auss*) locīšana vienskaitlī un daudzskaitlī • 6. deklinācijas lietvārdi, kuriem daudzskaitļa ģenitīvā nav līdzskaņu mijas (izņēmumi) • Lietvārda un īpašības vārda saskaņošana (atkārtojums)
11.d Pie ārsta	• Informācija poliklīnikā • Saruna par veselību un pašsajūtu reģistratūrā un pie ārsta • Teksts par dažādu ārstu pieņemšanas laikiem un vietām	• Medicīnas personāls (*zobārsts, acu ārsts, ķirurgs, medmāsa*) • Vārdi veselības stāvokļa raksturošanai (*temperatūra, iesnas, klepus, sāpēt*)	• Prievārdu *no, līdz* saistījums ar skaitļa vārdu PREP *no* + NUM pamata dsk. dat. + PREP *līdz* + NUM pamata dsk. dat. (*no vieniem līdz deviņiem, no divpadsmitiem līdz piecpadsmitiem*)
11.e Valoda ikdienas saziņai	• Anketas aizpildīšana sporta nodarbību uzsākšanai • Saruna veselības aprūpes iestādē, sporta klubā, aptiekā • Sporta klubu sludinājumi • Vārdi un frāzes veselības stāvokļa raksturošanai, ārsta apmeklējuma pieteikšanai • Prievārdiskas konstrukcijas		

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI
• **Prot nosaukt** sporta veidus, sportistus, sporta inventāru. • **Prot nosaukt** cilvēka ķermeņa daļas. • **Prot sarunāties** un **pastāstīt** par sporta veidiem, kuri patīk vai nepatīk, par sporta veidiem, ar kuriem nodarbojas, **raksturot** sporta aktivitāšu regularitāti, vietu un laiku. • **Prot raksturot** cilvēka ārējo izskatu. • **Mācās sniegt** informāciju (atbildēt uz jautājumiem, īsi pastāstīt) par veselības stāvokli un problēmām, sarunājoties ar ārstu, reģistratūras darbinieku, aptiekāru, **pieteikt** vizīti pie ārsta. • **Mācās iegūt** informāciju par sporta klubu darbību (uz kurieni dodas, kad, cik ilgi, cik maksā u. tml.) no sludinājumiem, reklāmām un pieteikties (aizpildot anketu) sporta klubā. • **Saprot** (lasot un klausoties) un **izmanto** savām vajadzībām informāciju par ārstu pieņemšanas laiku un sporta klubu darbību. • **Mācās lietot** 2. konjugācijas darbības vārdus *sportot, vingrot, nūjot, slēpot, slidot* un 1. konjugācijas darbības vārdu *skriet* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē. • **Turpina apgūt** 6. deklinācijas lietvārdu locīšanu vienskaitlī un daudzskaitlī: S vsk. / dsk. VI (*acs, acs, acij, aci, acī, acis, acu* utt.). • **Sāk apgūt** 6. deklinācijas lietvārdus izņēmumus, kuriem daudzskaitļa ģenitīvā nav vērojama līdzskaņu mija (*acs – acu, auss – ausu,* bet *pils – piļu*). • **Nostiprina** prievārdu lietošanu kopā ar lietvārdiem vienskaitlī: PREP *uz* + S vsk. akuz. (*uz vingrošanu*), PREP *pie* + S vsk. ģen. (*pie ārsta*). • **Nostiprina** prievārdu lietošanu kopā ar lietvārdiem daudzskaitlī: PREP *aiz, ar, no, par, pēc, pie, pirms, uz* + S dsk. dat. (*aiz kalniem, ar draugiem, no sacensībām, uz sacensībām, pirms brokastīm*). • **Mācās veidot** vārdu savienojumus: PREP *no* + NUM pamata dsk. dat. + PREP *līdz* + NUM pamata dsk. dat. (*no vieniem līdz deviņiem, no divpadsmitiem līdz piecpadsmitiem*). • **Mācās** no darbības vārdiem **darināt** lietvārdus ar izskaņu *-šana* (*skriet – skriešana, nūjot – nūjošana*). Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 11.f apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv.

Piezīmes

SPORTA VEIDI

SAZIŅA

Valodas apguvējs jautā un stāsta par to, kurš sporta veids patīk, ar kādu sporta veidu nodarbojas, kāds inventārs katram sporta veidam ir nepieciešams.

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Apgūst sporta veidu (*basketbols, volejbols, teniss, hokejs, bobslejs, biatlons, kērlings, skeletons, riteņbraukšana, bokss, skriešana, burāšana* u. c.), sportistu (*basketbolists – basketboliste, volejbolists – volejboliste* u. c.), sporta inventāra (*grozs, nūja, ķivere, šautene, kamanas, rakete, grozs, velosipēds* u. c.) nosaukumus E-A1(11VF-1), (11VF-2), (11VF-3). Sporta veidu nosaukumus var gan lasīt, gan klausīties **MG 11.1., 11.5.;** E-A1(11K-1). Aplūko attēlus un lasa sporta inventāra nosaukumus **MG 11.3.**

Valodas apguvējs nosauc un uzraksta katram sporta veidam atbilstošos sportistus, nosauc un ieraksta sporta veidam piederīgu inventāru. **MG 11.4.;** E-A1(11VF-4).

Var dod uzdevumu **MG 11.1.** attēlos redzamos sporta veidus dažādi grupēt, piem., nosaukt ziemas sporta veidus, individuālos vai komandu sporta veidus.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Apgūst lietvārdu darināšanu no darbības vārdiem ar izskaņu *-šana.* No katra tiešā darbības vārda (nenoteiksmē galotne *-t,* piem., *cel-t, runā-t, peldē-t*) var darināt lietvārdu ar izskaņu *-šana,* ko pievieno nenoteiksmes celmam: *cel-t → cel-šana, runā-t → runā-šana, peldē-t → peldē-šana.* Šie lietvārdi nosauc darbību, tai skaitā arī sporta veidu nosaukumus: *peldēšana, soļošana, skriešana, nūjošana* u. c. Der atgādināt, ka tie ir 4. deklinācijas lietvārdi un tos loka tāpat kā jebkuru 4. deklinācijas lietvārdu, piem., lietvārdu, *māja* E-A1(11G-2) (sk. **tabulu MG 133. lpp.**).

Pievērš uzmanību sportistu nosaukumu darināšanai no lietvārdiem (*basketbols, volejbols* u. c.) ar izskaņu *-ists* vai *-iste* un to lietojumam atbilstošā dzimtē (*basketbols – basketbolists – basketboliste*) **MG 11.2.;** E-A1(11G-1) (sk. **tabulu MG 132. lpp.**).

Piezīmes

SAZIŅA

Valodas apguvējs turpina apgūt iesākto tematu – sports, sportošana, sporta veidi. Klausās un lasa stāstījumu (tekstus) par dažādu cilvēku sporta aktivitātēm: kurš sporta veids patīk vai ar kuru sporta veidu katrs nodarbojas **MG 11.9., 11.11., 11.14.; DB 11.2.;** E-A1(11L-3), (11L-4), (11L-5). Pēc tekstu izlasīšanas un / vai noklausīšanās jautā un atbild uz jautājumiem par sporta aktivitātēm (*Cik bieži? Kur? Kad? Kurās dienās? Ar ko kopā sporto? Ar kādu transporta līdzekli dodas uz sporta zāli?* u. tml.), veido dialogu. **MG 11.11., 11.12.;** E-A1(11L-1).

Izmantojot grāmatas tekstus, var pārrunāt, piem., kur iespējams sportot (*sporta zālē, sporta centrā, peldbaseinā, mežā, trenažieru zālē* u. tml.), kādi ir valodas apguvēja sportošanas paradumi, noskaidrot, par kuru sporta veidu interesējas (sk. **tabulu MG 134. lpp.**).

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Atkārto apgūtos sporta veidu nosaukumus (*basketbols, futbols, riteņbraukšana* u. c.), mācās ar sportu saistītus darbības vārdus (*sportot, vingrot, nūjot, peldēt, slēpot, slidot, skriet*) un vārdu savienojumus, piem., *sporto sporta zālē, slēpo mežā,* meklē tiem atbilstošus attēlus **MG 11.8.;** E-A1(11VF-5).

Apgūst sporta nodarbībām nepieciešamo aksesuāru nosaukumus (*peldkostīms, dvielis, ziepes* u. c.) **MG 11.11.;** E-A1(11K-4).

Apgūst prievārdiskas konstrukcijas, kas izsaka laiku, piem., *pirms pusdienām, pēc pusdienām.* **MG 11.15.**

GRAMATIKA (arī fonētika)

Mācās lietot 2. konjugācijas darbības vārdus *sportot, vingrot, nūjot, slēpot, slidot* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē **MG 11.10., DB 11.1.;** E-A1(11G-3), (11G-4) (sk. **tabulu MG 135. lpp.** un **gramatikas pielikumu V12 MG 164. lpp.**).

Apgūst 1. konjugācijas darbības vārda *skriet* locīšanu tagadnē, pagātnē, nākotnē un mācās to atbilstoši lietot **MG 11.13.; DB 11.4;** E-A1(11G-5) (sk. **tabulu MG 136. lpp.** un **gramatikas pielikumu V7 163. lpp.**).

Pievērš uzmanību burta *o* izrunai nodaļā lietotajos lietvārdos un darbības vārdos:

- darbības vārdu piedēklī burts *o* vienmēr tiek izrunāts kā divskanis [uo]: *vingr**o**t* [viŋgruot], *vingr**o**ju* [viŋgruoju], *vingr**o*** [viŋgruo], *vingr**o**jam* [viŋgruojam], *vingr**o**jat* [viŋgruojat], *nūj**o**t* [nu:juot], *slēp**o**t* [slæ:puot], *slid**o**t* [sliduot], *sport**o**t* [spɔrtuot] utt.; arī no šiem darbības vārdiem darinātos lietvārdus izrunā ar divskani [uo] piedēklī: *slid**o**tājs, soļ**o**tājs, nūj**o**tājs, vingr**o**tājs, slēp**o**tājs;*
- to vārdu saknē, kas atvasināti no lietvārdiem *sports, hokejs, bobslejs,* burts *o* lasāms kā īsais patskanis [ɔ]: *sp**o**rts* [spɔrts], *sp**o**rtists* [spɔrtists], *sp**o**rtot* [spɔrtuot], *hokejs* [xɔkejs], *hokejists* [xɔkejists], *bobslejs* [bɔpslejs], *bobslejists* [bɔpslejists].

„Runāsim pareizi!" 32. uzd.

Atkārto un nostiprina prievārdisko konstrukciju lietojumu, kuros lietvārds tiek lietots daudzskaitlī:
PREP *aiz, ar, no, par, pēc, pie, pirms, uz* + S dsk. dat. (*aiz kalniem, ar draugiem, no sacensībām, uz sacensībām, pirms brokastīm* u. c.) **MG 11.6., 11.7.;** E-A1(11G-2) (sk. **tabulu MG 134. lpp.** un **gramatikas pielikumu PREP1 159. lpp.**).

11. C TĀDS ES ESMU, TĀDA ES ESMU

SAZIŅA
Valodas apguvējs mācās raksturot cilvēka ārieni: ķermeņa uzbūvi, izskatu. Lasa cilvēka portreta aprakstu un izvēlas atbilstošu attēlu **MG 11.19.;** E-A1(11L-6), stāsta par attēlos redzamo cilvēku izskatu **MG 10.20., DB 11.6.** Pēc parauga stāsta par savu, savu draugu vai ģimenes locekļu izskatu.
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Apgūst ķermeņa daļu nosaukumus un ar cilvēka izskatu saistītu leksiku. Klausās un lasa ķermeņa daļu nosaukumus, aplūko tos attēlos **MG 11.16.**, raksta ķermeņa daļai atbilstošo nosaukumu **DB 11.5.,** E-A1(11VF-6), (11VF-7). Mācās un arī atkārto vārdus, ar kuriem var raksturot cilvēka izskatu: *mazs, liels, īss, garš, apaļš, tievs, plats, biezs, plāns, tumšs, gaišs* E-A1(11VF-8).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Turpina apgūt (sk. 10.b) 6. deklinācijas lietvārdu locīšanu vienskaitlī un daudzskaitlī: S vsk. / dsk. VI (*acs, acs, acij, aci, acī* utt.) (sk. **tabulu MG 138. lpp.** un **gramatikas pielikumu S1 157. lpp.**). Sāk apgūt 6. deklinācijas lietvārdus izņēmumus, kuriem daudzskaitļa ģenitīvā nav līdzskaņu mijas (*acs – acu, auss – ausu,* bet *pils – piļu*). Nostiprina lietvārdu un īpašības vārdu saskaņošanu dzimtē, skaitlī un locījumā, īpašu uzmanību pievēršot tieši 6. deklinācijas lietvārdu (sieviešu dzimtes lietvārdi) un īpašības vārdu saskaņošanai: *zila acs, zilas acis, zilu acu, zilām acīm* utt. **MG 11.17., 11.18.;** E-A1(11G-6), (11VF-8), (11K-3) (sk. **gramatikas pielikumu ADJ1 MG 158. lpp.**).

Piezīmes

PIE ĀRSTA

SAZIŅA
Klausās, lasa un saprot informāciju par ārstu pieņemšanas laikiem (poliklīnikā). Mācās pastāstīt, pie kura ārsta doties, ja sāp kakls, kāja, acs u. tml., atbild uz jautājumu *Pie kura ārsta iet?* **MG 11.21.** (sk. **tabulu MG 140. lpp.**). Klausās un lasa tekstu par dažādu ārstu pieņemšanas laikiem un vietām, aizpilda tabulu un pēc tās veido stāstījumu **MG 11.22.;** E-A1(11L-7) .
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Apgūst ārstu nosaukumus, iegaumējot gan internacionālos nosaukumus (*pediatrs, nefrologs* u. tml.), gan latviskos vārdu savienojumus (*bērnu ārsts, nieru ārsts* u. tml.) E-A1(11K-2) (sk. **tabulu MG 140. lpp.**). Apgūst vārdus un frāzes, kas palīdz raksturot pašsajūtu un veselības stāvokli: *temperatūra, iesnas, klepus, sāpēt; man sāp* (kas?), *iet pie ārsta.*
GRAMATIKA (arī fonētika)
Lai varētu pastāstīt par ārstu pieņemšanas laiku, apgūst prievārdisku konstrukciju: PREP *no* + NUM pamata dsk. dat. + PREP *līdz* + NUM pamata dsk. dat. (*no vieniem līdz deviņiem, no divpadsmitiem līdz piecpadsmitiem*) (sk. **tabulu MG 141. lpp.**).

Piezīmes

11.e VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA
Lasa sarunas un mēģina noteikt, kur tās notiek – aptiekā, poliklīnikas reģistratūrā, sporta klubā –, un atrod atbilstošo attēlu **MG 11.23.** Klausās un lasa sporta klubu sludinājumus un izvēlas konkrētai personai atbilstošo piedāvājumu **MG 11.26.;** E-A1(11K-5). Apgūst prasmi veidot sarunu **MG 11.24., 11.25. un 11.28.** Pēc parauga veido savu sarunu. Aizpilda anketu, lai pieteiktos sporta klubā **MG 11.27.**
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Turpina apgūt frāzes, kas palīdz pastāstīt par savu pašsajūtu, veselības stāvokli, sporta kluba apmeklējumu, sportošanu. Sarunājas, veido dialogu ar grupas biedru vai pedagogu **MG 11.24., 11.25.;** E-A1(11L-2), (11VF-9), (11VF-10). Apgūst sarunas veidošanu **MG 11.24., MG 11.25. un MG 11.28**. Pēc parauga veido savu sarunu. Mācās pastāstīt par savu pašsajūtu un vienoties par vizīti pie ārsta **MG 11.23.;** E-A1(11L-8), (11K-6).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Turpina apgūt (atkārto) prievārdiskās konstrukcijas: PREP *uz* + S vsk. akuz. / dsk. dat. (*uz treniņu, uz analīzēm*) un PREP *pie* + S vsk. ģen. / dsk. dat. (*pie māsas, pie ārstiem*).

Piezīmes

12. nodaļa MĀCĪBAS UN DARBS

MG 145.–156. lpp., DB 55.–59. lpp.

APAKŠTEMATS	SAZIŅA, TEKSTS	VĀRDU KRĀJUMS	GRAMATIKA
12.a Mana izglītības iestāde	• Sarunas par izglītību, tās iegūšanu, mācību priekšmetiem un izglītības iestādēm • Mācību stundu un nodarbību saraksts	• Izglītības iestāde, tās personāls un iekārtojums (*tehnikums, vidusskola, augstskola; audzinātājs; klase, bibliotēka, kabinets, sporta zāle, auditorija*) • Mācību priekšmetu nosaukumi (*matemātika, vācu valoda, mūzika, sports*) • Darbības vārdu *mācīt* un *mācīties* nozīmju šķirums • Izglītība Latvijā: izglītības līmeņi un mācību iestāžu nosaukumi (*vidējā izglītība, augstākā izglītība; Daugavpils Universitāte, Vidzemes Augstskola*)	• 2. konjugācijas darbības vārdu *strādāt, zīmēt, gleznot, krāsot, apmeklēt* locīšana tagadnē, pagātnē, nākotnē • 3. konjugācijas darbības vārdu *rakstīt, lasīt, mācīt, vadīt, turpināt, rēķināt* locīšana tagadnē, pagātnē, nākotnē • Kārtas skaitļa vārdi lokatīvā NUM lok. (*vienos, divos, četros*); NUM kārtas + S lok. (*1. stāvā, 8. klasē, 12. klasē, 1. kursā*)
12.b Kur tu strādā? Ko tu dari?	• Sarunas par darbu un darba meklēšanu	• Profesiju nosaukumi un darba pienākumi (*celtnieks ceļ mājas, pārdevēja pārdod preces*)	• 2. konjugācijas darbības vārda *meklēt* locīšana tagadnē, pagātnē, nākotnē • 1. konjugācijas darbības vārda *atrast* locīšana tagadnē, pagātnē, nākotnē • Lietvārdi ar izskaņu *-tājs, -tāja, -nieks, -niece (lasītājs – lasītāja, rakstnieks – rakstniece)* • Darbības vārda *strādāt* savienojums ar prievārdu *par* un lietvārdu akuzatīvā V *strādāt* + PREP *par* + S vsk. akuz. (*strādāt par inženieri*) • Konstrukcijas ar darbības vārdu *gribēt* V *gribēt* + V inf. (*grib strādāt, gatavoju ēst*)
12.c Valoda ikdienas saziņai	• Darba sludinājumi • Darbā pieteikšanās anketa • Saruna Nodarbinātības valsts aģentūrā • Saruna par mācībām skolā • Iesniegums		

MĀCĪBAS UN DARBS

MĀCĪBU SATURA APGUVES GALVENIE AKCENTI UN SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

- **Prot nosaukt** skolas mācību priekšmetus, izglītības iestādes, izglītības pakāpes Latvijā.
- **Prot nosaukt** dažādas profesijas un to pārstāvjus, **raksturot** galvenos darba pienākumus.
- **Prot sarunāties** un **pastāstīt** par izglītību, tās iegūšanu, mācību priekšmetiem un izglītības iestādēm.
- **Mācās sniegt** informāciju (atbildēt uz jautājumiem, īsi pastāstīt) par savu darba pieredzi, darba meklējumiem.
- **Saprot** (lasot un klausoties) un **izmanto** savām vajadzībām informāciju par izglītības un darba iespējām.
- **Mācās lietot** 2. konjugācijas darbības vārdus *zīmēt, gleznot, krāsot, apmeklēt, meklēt,* 3. konjugācijas darbības vārdus *rakstīt, lasīt, mācīt, vadīt, turpināt, rēķināt* un 1. konjugācijas darbības vārdu *atrast* īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē.
- **Mācās veidot** vārdu savienojumus ar prievārdu *par*, lai stāstītu, kas, par ko strādā:
  V *strādāt* + PREP *par* + S vsk. akuz. (*strādāt par skolotāju*).
- **Mācās darināt** un **lietot** lietvārdus ar izskaņu *-tājs, -tāja, -nieks, -niece* (*lasītājs – lasītāja, rakstnieks – rakstniece*).
- **Prot lietot** kārtas skaitļa vārdus lokatīvā, saskaņojot ar lietvārdu (*pirmajā kabinetā, otrajā stāvā*):
  NUM lok. (*vienos, divos, četros*),
  NUM kārtas + S lok. (*1. stāvā, 8. klasē, 12. klasē, 1. kursā*).

Pašpārbaudes uzdevumi atrodami 12.d apakšnodaļā „Pārbaudi sevi!" un vietnē maciunmacies.valoda.lv .

Piezīmes

12. a MANA IZGLĪTĪBAS IESTĀDE

SAZIŅA

Valodas apguvējs klausās un lasa stāstījumu par izglītības iestādes plānojumu un darbu mācību iestādē, vēro attēlu un izvēlas iederīgo apgalvojumu **MG 12.1.** Izmantojot **MG 12.1.** tekstu kā paraugu, valodas apguvējs stāsta par savu izglītības iestādi, ko apmeklē vai ir apmeklējis **MG 12.2.**

Klausās, lasa un veido dialogus par izglītību, tās iegūšanu, izglītības iestādēm un mācību saturu **MG 12.4., 12.5.; DB 12.2.;** E-A1(12K-1), (12K-2).

Atkārto jautājumu veidošanu – gan vispārīgo jautājumu (*Vai tu studē? Vai tu mācies?*), gan speciālo (*Kur tu mācies? Ko tu dari? Kurā kursā / klasē tu mācies? Kurā kursā / klasē mācās tavs dēls / tava meita?*) E-A1(12K-5).

Runājot par izglītības iestādes plānojumu, izglītības ieguvi u. c. jautājumiem, pievērš uzmanību pamata un kārtas skaitļa vārdu lasījumam, izrunai **MG 12.3.; DB 12.3.**

Īsi raksturo izglītības sistēmu Latvijā un salīdzina to ar izglītības sistēmu savā zemē, piem., atbild uz jautājumiem *No cik gadiem tavā / jūsu valstī bērniem ir jāapmeklē skola? Cik gadus ir jāmācās?*. Darbam var izmantot informatīvo **tabulu MG 146. lpp.** un arī dažādus papildmateriālus (piem., Akadēmiskās informācijas centra tīmekļa vietni www.aic.lv, arī Nacionālās enciklopēdijas šķirkli „Pamatizglītība un vispārējā vidējā izglītība Latvijā" enciklopedija.lv).

Valodas apguvējs mācās saprast stundu / nodarbību sarakstu un pastāstīt, uzrakstīt par to, kas, kur un kad notiek **MG 12.6., 12.7., 12.8.; DB 12.3., 12.4.;** E-A1(12VF-3), (12L-3), (12L-4).

Izmantojot **MG 12.7.** stundu sarakstu, var noskaidrot:
kādi mācību priekšmeti tiek apgūti;
kurās dienās ir mūzika, ekonomika u. tml.;
kad ir piecas stundas, kad ir astoņas;
cik matemātikas / latviešu valodas / ekonomikas u. c. stundu ir nedēļā;
kurā kabinetā notiek angļu valoda / vācu valoda, fizika u. tml.

Stāsta par nodarbību sākuma un beigu laiku, izmantojot frāzes *nodarbība sākas, nodarbība beidzas* (*cikos sākas? cikos beidzas?*), kā arī par to, ko dara dažādās mācību stundās / nodarbībās, lietojot atbilstošus darbības vārdus (sk. **komunikatīvās tabulas MG 149. lpp.**).

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Klausās un lasa tekstu par tehnikumu **MG 12.1.;** E-A1(12K-3), (12K-4), pievērš uzmanību vārdiem, kas nosauc izglītības iestādes plānojumu un iekārtojumu (*ēdnīca, bibliotēka, svinību zāle, sporta zāle, klase, kabinets, garderobe, tāfele*), tās personālu (*skolotāji, pasniedzēji, skolēni, direktors*) E-A1(12VF-2).

Apgūst mācību priekšmetu nosaukumus: *matemātika, latviešu valoda, fizika, ķīmija, svešvaloda (angļu valoda, krievu valoda, vācu valoda), mūzika, sports, vizuālā māksla, bioloģija, vēsture, informātika*. Var pārrunāt, kādus mācību priekšmetus valodas apguvējs ir apguvis, pats mācoties skolā vai ko mācās viņa bērni.

Apgūst Latvijas izglītības līmeņu un mācību iestāžu nosaukumus E-A1(12VF-1) (sk. **komunikatīvo tabulu MG 146. lpp.**). Pievērš uzmanību Latvijas augstāko mācību iestāžu nosaukumiem (*Latvijas Universitāte, Liepājas Universitāte* u. c.) **MG 12.5.**

Sāk apgūt darbības vārdu *mācīt* un *mācīties* nozīmes atšķirību un lietojumu (sk. **komunikatīvo tabulu MG 146. lpp.**).

GRAMATIKA (arī fonētika)

Apgūst jaunus 2. un 3. konjugācijas darbības vārdus un to locīšanu īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē:
2. konjugācijas darbības vārdus *strādāt, zīmēt, gleznot, krāsot, apmeklēt* un 3. konjugācijas darbības vārdus *rakstīt, lasīt, mācīt, vadīt, turpināt, rēķināt*.

Atkal var pievērst valodas apguvēju uzmanību 3. konjugācijas darbības vārdu vienkāršās tagadnes daudzskaitļa 1. un 2. personas formu pareizrakstībai un arī pareizrunai: ja nenoteiksmē darbības vārds beidzas ar *-īt* (*lasīt, darīt, rakstīt*), 3. personas galotne ir īss patskanis *-a (las-a, dar-a)*, taču daudzskaitļa 1. un 2. personas galotnē ir garš *-ā-* (*las-ām, dar-ām, las-āt*) **MG 12.9.; DB 12.5., 12.6.;** E-A1(12G-8) (sk. **tabulu MG 149. lpp.**).

Runājot par pulksteņa laiku, atkārto kārtas skaitļa vārdu lietojumu lokatīvā: NUM lok. (*vienos, divos, četros* u. tml.).

Atkārto arī kārtas un pamata skaitļa vārda saskaņošanu ar lietvārdu: NUM kārtas + S (*1. stāvā, 8. klasē, 12. klasē, 1. kursā*) un NUM pamata + S (*30 skolēnu, 3 stāvi*) **MG 12.8.;** E-A1(12G-1), (12G-2).

Pievērš uzmanību vārdu *universitāte* (6 zilbes – u-ni-ver-si-tā-te), *bibliotēka* (5 zilbes – bib-li-o-tē-ka), *profesionāls* (5 zilbes – pro-fe-si-o-nāls) izrunai. Sarunvalodā ir tendence, izlaist īsos patskaņus (piem., patskani *i*), tādējādi samazinot zilbju skaitu.

Piezīmes

KUR TU STRĀDĀ? KO TU DARI?

SAZIŅA

Valodas apguvējs lasa informāciju par personu nodarbošanos, darba meklējumiem un nākotnes iecerēm (sk. **attēlus MG 150. un 151. lpp.; tabulu 150. lpp.**).

Lasa un klausās dialogu par darbu un darba meklēšanu **MG 12.11.**, savieno atbilstošos jautājumus un atbildes **MG 12.12.;** E-A1(12VF-5).

Aplūko attēlus, lasa tekstu un papildina teikumus ar atbilstošiem profesiju nosaukumiem **MG 12.14.**; E-A1(12VF-6), 12VF-7).

Stāsta un / vai raksta, ko katras profesijas pārstāvji dara, atbild uz jautājumiem **MG 12.15., 12.16.;** E-A1(12VF-8), (12G-4). Lasa dialogus par vecāku darbavietu un profesiju un par bērnu nākotnes profesiju **MG 12.13.;** E-A1(12VF-4).

Izmantojot apakšnodaļas tekstos ietverto leksiku, veido nelielu stāstījumu par savu darbu, profesiju, darba meklējumiem u. tml., piem., *Es esmu šoferis, bet tagad man nav darba. Es meklēju darbu* (ko?)… *Es gribu strādāt par* (ko?)… (kur?)… *Es negribu strādāt par* (ko?)… (kur?)… .

VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)

Atkārto jau apgūtos profesiju nosaukumus (*ārsts, bibliotekārs, celtnieks, ekonomists, fotogrāfs, garderobiste, gids, jurists* u. c.) un apgūst jaunas profesijas: (*autovadītājs, dziedātājs, frizieris, gleznotājs, jūrnieks, krāsotājs, krāvējs, kurpnieks, manikīrs, mācītājs, oficiants, pastnieks* u. c.) **MG 12.14.**

Valodas apguvējs stāsta par savu profesiju un darbā veicamajiem pienākumiem.

Apgūst darbības vārdu *meklēt* un *atrast* lietojumu atbilstoši vārdu nozīmei.

GRAMATIKA (arī fonētika)

Apgūst 1. konjugācijas darbības vārda *atrast* un 2. konjugācijas darbības vārda *meklēt* locīšanu īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē: *viņš meklē* (ko?) *darbu – viņš atrada* (ko?) *darbu* **DB 12.10., 12.11.;** E-A1(12G-7), (12G-9).

Atkārto 2. konjugācijas darbības vārda *strādāt* locīšanu un lietošanu **MG 12.13.;** E-A1(12G-6).

Mācās veidot vārdu savienojumus ar prievārdu *par*, lai stāstītu, kas, par ko un kur strādā:
V *strādāt* + PREP *par* + S vsk. akuz. (*strādāt par skolotāju*), un
V *strādāt* + PREP *par* + S vsk. akuz. + S vsk. lok. (*strādāt par skolotāju skolā*).

Var pievērst uzmanību tam, ka latviešu valodā ir samērā brīva vārdu kārtība, piem., *Anna strādā skolā par skolotāju* vai *Anna strādā par skolotāju skolā* **MG 12.15., DB 12.9.**

Mācās darināt lietvārdus ar izskaņu *-tājs, -tāja, -nieks, -niece: zīmētājs – zīmētāja, rakstītājs – rakstītāja, lasītājs – lasītāja, dziedātājs – dziedātāja, rakstnieks – rakstniece, strādnieks – strādniece.*

Lietvārdus ar piedēkli *-tāj-* darina no II un III konjugācijas darbības vārdiem (no nenoteiksmes celma): *skolo-t → skolo-tāj-s, skolo-tāj-a; mācī-t → mācī-tāj-s, mācī-tāj-a.* Šie lietvārdi apzīmē personas, kuras veic ar darbības vārdu nosaukto darbību. Darītāju (arī profesiju) nosaukumus var darināt ar piedēkli *-niek-, -niec-* vai nu no lietvārda, vai atbilstoša 1. konjugācijas darbības vārda: *darb-s → darb-i-niek-s, darb-i-niec-e, cel-t → cel-t-niek-s, cel-t-niec-e, jūr-a → jūr-niek-s, jūr-niec-e* **DB 12.9.;** E-A1(12G-3), (12G-5) (sk. **tabulas MG 153. lpp.**).

Tā kā nodaļā tiek lietoti arī profesiju nosaukumi, kas darināti ar piedēkli -ēj-, tad jānorāda, ka šos lietvārdus parasti arī darina no 1. konjugācijas darbības vārdu pagātnes celma: *brauk-t – brauc → brauc-ēj-s, brauc-ēj-a, pārdot – pārdev-a → pārdev-ēj-s, pārdev-ēj-a.*

Valodas apguvējs var vingrināties darināt lietvārdus no dažādiem darbības vārdiem (arī no citās nodaļās apgūtiem), izmantojot piedēkļus *-tāj-, -niek-, -niec-, -ēj-*, piem., *slēpo-t → slēpo-tāj-s, slido-t → slido-tāj-s.*

Sākot runāt par lietvārdu darināšanu, var noskaidrot, kādus lietvārdus ar *-tāj-* un *-ēj-* valodas apguvējs jau zina (piem., vārdi *riteņbraucējs, tāllēcējs, daiļslidotājs* u. c. no 11. nodaļas) un ko tie nosauc – sportistus, profesijas vai kaut ko citu. Var meklēt dažādus darinātus personu nosaukumus, piem., *sport-ist-s, rakst-niek-s*, un noteikt, no kuriem vārdiem un ar kuriem piedēkļiem tos darina, kādas ir vīriešu un sieviešu dzimtes formas.

12. C VALODA IKDIENAS SAZIŅAI

SAZIŅA
Valodas apguvējs lasa darba sludinājumus un izvēlas attiecīgajai personai atbilstošu darba piedāvājumu **MG 12.17., DB 12.13.;** E-A1(12L-5).
Klausās un lasa darba meklētāja un Nodarbinātības valsts aģentūras darbinieka sarunu un aizpilda veidlapu, izmantojot dialogā ietverto informāciju **MG 12.18.;** E-A1(12L-7). Pēc parauga veido līdzīgu dialogu, kurā sarunājas potenciālais darba devējs un darba ņēmējs. Mācās atbildēt uz jautājumiem *Ko tu proti? Ko tu māki? Ko tu neproti?* (sk. **tabulu MG 154. lpp.**).
Pievērš uzmanību, ka darbības vārdi *prast* un *mācēt* tiek lietoti kā sinonīmi.
Papildus var aplūkot **DB 60.–61. lpp.** dotos lietišķo rakstu (iesnieguma, paskaidrojuma, pilnvaras un ziņojuma) paraugus, iepazīties ar to struktūru, īpašu uzmanību pievēršot tieši iesniegumam. Valodas apguvējs raksta iesniegumu, lai pieteiktos darbā.
Izmantojot iepriekš apgūtos vārdus un frāzes, kas saistīti ar skolu un izglītības iegūšanu, meklē jautājumam atbilstošu atbildi **MG 12.20.;** E-A1(12L-2) un pēc stāstījuma noklausīšanās izvēlas iederīgo atbildi **MG 12.22.**
Atkārto vispārīgo un speciālo jautājumu veidošanu **MG 12.21.;** E-A1(12L-1).
VĀRDU KRĀJUMS (vārdi, frāzes)
Atkārto skolas mācību priekšmetu nosaukumus, ar izglītības līmeņiem saistītus vārdus, kā arī profesiju nosaukumus E-A1(12L-6).
GRAMATIKA (arī fonētika)
Atkārto kārtas skaitļa lietojumu lokatīvā (sk. **tabulu MG 155. lpp.**) (*8. klasē, 9. lappusē*).

Piezīmes